

1.- HIZKUNTZAK ETA LITERATURA

1.1.- SARRERA

Arloaren ekarpena hezkuntza konpetentzia orokorren garapenean

Hizkuntzak eta Literatura arloak berebiziko eginkizuna du hezkuntzaren gaitasun guzti-guztiak lortzeko orduan; izan ere, hizkuntza da giza garapenerako tresna nagusia, eremu guztietan. Hizkuntza da gure egiteko guztietan erabiltzen dugun bitartekoa. Arlo hori gaitasun nagusien garapenari egindako ekarpenen arabera mahaigaineratuz gero, beharrezkoa zaigu hizkuntza irakaspenaren ikuspegi instrumentala oinarri hartzea: arlo horren helburua ikasleak prestatzea da, inguruan dituzten hizkuntzak erabiltzeko gai izan daitezen, bizitza pertsonalaren eta sozialaren esparru guztietan.

Ikasten eta pentsatzen ikastea. Hizkuntza da garapen kognitiborako tresna nagusia, horri esker adimena egituratu eta errealitatea barneratzen dugulako. Informazioa interpretatzeko, sortzeko, ebaluatzeko edo komunikatzeko prozesu kognitiboak ahozko hizkuntzaren eta hizkuntza idatziaren bidez gauzatzen dira, gehien bat; beraz, gaitasun kognitibo-linguistikoak funtsezkoak dira adimena eta ezaguera garatzeko eta, ondorioz, emaitza akademiko onak lortzeko. Arlo guztiek dute erantzukizuna gaitasun horien garapenean; hala ere, hizkuntz arloa da eremurik pribilegiatuena gaitasun horien baitako prozesuak erreflexiboki eta kontzienteki ikasteko. Beraz, eremu akademikoaren baitako diskurtsoaren erabilpenak berebiziko eginkizuna izan du alorraren curriculum diseinuan.

Komunikatzen ikastea. Hizkuntzak eta Literatur arloa funtsezkoa da gaitasun nagusi hori garatzeko; izan ere, arlo horren helburu nagusia ikasleen komunikazio gaitasuna garatzea da, edozein gizarte eremutako ahozko mezuak eta mezu idatziak ulertzeko eta sortzeko gai izan daitezen. Hizkuntzara gerturatzeko, gizartean gertatzen diren askotariko komunikazio bideetara joko dugu, eta masa komunikabideen hedapenaren ondorioz sortu diren komunikabide berrien erabilpena eta multimedia euskarri digital berrien erabilpena kontuan hartuko dugu, horiek hainbat hizkuntza mota

integratzen baitituzte mezuak sortzeko. Beraz, ikuspegi integratu hori oinarri hartuta, alor horrek bestelako hizkuntzen ulermena eta ekoizpena ere aztertuko du (paralinguistikoak, ikus entzunezkoak, ikonikoak, keinu bidezkoak, grafikoak, musikalak, etab.), ahozko hizkuntzarekin batera.

-Elkarrekin bizitzen ikastea. Hizkuntzak, bere dimentsio bikoitza kontuan harturik –pertsonek arteko komunikabidea eta mundua irudikatzeko tresna da, aldi berean–, berebiziko eginkizuna du ikasleen gizarteratze prozesuan. Komunikazioaren bidez, ikasleek ikasi egiten dute beste pertsonak nola pentsatzen duten eta errealitatea nola ulertzen duten; horrekin batera, gizartearen funtzionamenduari buruzko hainbat gauza ere ikasten dituzte: arauak, ohiturak, baloreak, etab. eta, beraz, zeinuen gordetzen dituzten kultur esanahiak ere bai. Pentsamendua eta ekintzak bideratzen ikasten dute, gizarte inguruaz jabetzen eta besteekiko komunikazio trukea ahalbidetzen duten elkarlan eta erresistentzia moduak gauzatzen; prozesu horretan, ezaguera komuna eraikitzen dute. Ondorioz, gaitasun nagusi hori garatu ahal izateko, funtsezkoa da informazioarekin, argumentuekin eta arauarekin lotutako diskurtsoak menderatzea –erakundeetan eta pertsonen arteko harremanetan ageri dira– eta hitz egiteko eta eztabaidatzeko gaitasunarekin lotutako komunikazio gaitasun nagusiak ezagutzea –jarrerak barne hartzen dituztenak: errespetua, bazterkeria ez onartzea, dibertsitatea baloratzea...–. Alde horretatik, ahozko komunikazioak garrantzi handia du alor horretako curriculumean.

Bestalde, egungo gizarteetan, mundu fisikoa eta soziokulturala ulertzeko modua bideratzen duten informazioen atal nagusi bat masa komunikabideetatik eta publizitatetik dator. Beraz, gizartearen kritikoki eta arduraz parte hartu ahal izateko, beharrezkoa da kodeak eta generoak ezagutzea, baita komunikabide horien askotariko erabilpen linguistikoak ere, horiekiko jarrera kritikoa garatu ahal izateko. Hori dela eta, hizkuntz arloaren bidez, ikasleek horiek guztiak erreflexiboki eta kontzienteki ezagutzen dituztela ziurtatuko da.

Halaber, eleaniztasuna –hau da, hizkuntza bat baino gehiago erabiltzeko gaitasuna– ezinbesteko baldintza bihurtu da egungo gizartearen parte hartu ahal izateko: izan ere, eleaniztasunak erraztu egiten du egun hain hedatuta dagoen nazioarteko komunikazioa; gainera, kanpoko informazioa jasotzeko bide bat da, baita pertsonak elkar ezagutzeko bidea eta ideiak trukatzeko eta elkar ulertzeko bidea ere. Hizkuntz eta Literatur alorrak erantzun egin behar dio behar horri, egungo euskal gizartearen baitako eleaniztasun testuinguruan behar bezala parte hartzeko beharrezkoak diren hizkuntzen garapen integratua eta osagarria bermatzeko.

Ni neu izaten ikastea. Hizkuntzak barruko prozesu emozionalak eta arrazionalak erregulatzeko tresna pribilegiatuak dira, baita norberaren nortasuna sortzeko beharrezkoa den komunikazioa trukatzeko ere. Hizkuntza behar bezala erabiltzen ikasteko, beharrezkoa da hainbat gaitasun izatea: nork bere burua kontrolatzea, oreka emozionala, autoestimua, autonomia... eta horiek guztiak gaitasun nagusi horren baitan daude.

Bestalde, alor horrek lagundu egiten du nortasuna garatzen, literaturaren bidez. Nork bere burua hizkuntza eta kultura berbera duen elkarte bateko kideztat hartzea lagungarria da nortasuna finkatzeko, eta literaturak, gizartea eta kultura adierazteko bidea den aldetik, funtsezko eginkizuna du kultur eraikuntza horretan. Bestalde, literaturak gizakien gai unibertsalak irudikatzen ditu, denboraz eta bera-riazko kulturez haraindi dauden gaiak, hain zuzen. Horri esker, pertsona bakoitzak bere arazoak eta hausnarketak hurbileko edo urruneko pertsonen arazoekin eta hausnarketekin aldera ditzake, horien-gandik ikasiz eta nork bere ondorioak aterez. Azkenik, hizkuntzek dimentsio ludiko-estetikoa dute lite-ratur arloan, eta hori funtsezkoa da sormena eta sentsibilitate estetikoa garatzeko. Hori guztia dela eta, alorraren planteamendua egiteko orduan, literaturaren eginkizuna sendotu nahi izan dugu, ikuspegi bikoitzetik: komunikatzeko modu desberdin modura eta kultur gertaera modura.

Egiten ikastea eta ikasteari ekitea. Hizkuntzak ikastea hizkuntzarekin “gauzak egitea” eskatzen du eta, alde horretatik, “gauzak egiteko” gune bat da. “Gauzak egiteak” testuak ulertzeko eta sor-tzeko prozesu konplexuak dakartza berekin, eta hainbat fase bereiz daitezke: planifikatzea, egitea eta ebaluatzea. Fase horietan ikasteari ekiteko prozesuaren faseak islatzen dira.

Alorraren ikuspegia

Aurretik azaldu dugunez, hizkuntzak gaitasun nagusiak garatzeko duen garrantzia ikusita, arlo-aren helburua ikasleei hizkuntzak behar bezala erabiltzen erakustea da, gizarte bizitzaren eta bizi-tza pertsonalaren alor guztietan. Helburu horrek finkatu egiten du curriculumean jasotzen den hiz-kuntzari buruzko ikuspegia: hizkuntza hautazko zeinuz osatutako sistema da, eta gizakiek elkarren artean komunikatzeko erabiltzen dute. Hizkuntza sistema bat dela esatean, hizkuntzen egiturazko ikuspegia azpimarratzen da; izan ere, hizkuntzen baitako osagaiak balioa eta esanahia izango dute baldin eta elkarren artean lotzen badira eta osotasunari buruzko erreferentzia egiten badute. Hala ere, sistema horien baitako osagaiak erabilpen zehatzen inguruan egituratzen dira, eta erabiltzen direnean dute esanahia. Sistema eta komunikazioa erabat lotuta daude eta, horregatik, curriculum diseinu honen oinarria hizkuntzaren ikuspegi diskurtsiboa da.

Hizkuntzak eta Literatur alorraren curriculum, hezkuntza gaitasun nagusien arabera diseinatzen bada, hizkuntza ikuspegi diskurtsiboarekin lotzen da eta horrek ondorio zuzenak dakartza berekin, bai gaitasunen formulazioan, baita edukien aukeraketan. Arloaren helburua ikasleek duten komuni-katzeko gaitasunaren garapena izanik (komunikazioaren eta ekoizpenaren prozesu bikoitzean), gai-tasunen eta edukiaren oinarria hizkuntzaren erabilpenenaren ikaskuntza izango da, ezaguera eta esperientzia irudikatzen. Ondorioz, eduki nagusiak testuen generoak izango dira, horietan gauza-tzen baitira edozein eremutako gizarte erabilpenak. Halaber, hizkuntzaren sistema aztertzen (tes-tuinguru mailan, testu mailan, esaldien eta hitzen mailan) erabilpen horien hausnarketan oinarritu beharko da, baita horietatik sortutako testuekin egindako lanean ere.

Egungo gizartean geroz eta garrantzitsuagoak dira komunikabideak (irratia, prentsa, telebista...) eta gero eta gehiago erabiltzen dira informazioaren eta komunikazioaren teknologiak (IKT): horrelako gizarte batean berebizikoa da behar bezala komunikatzeko gaitasuna izatea eta, horregatik, Hizkuntzak eta Literatur Arloak kontuan hartu beharko du teknologia horiek ondo erabiltzeko behar diren gaitasunen garapena ere.

Hizkuntzen ikuspegi integratzailea: curriculum integratua

Eleaniztasuna, euskara ardatz hartuta

XXI. mendeko gizartea eleanitza da. Egungo gizartean, globalizazioaren mendean, komunikazio baliabideak gorantz doaz, bai eta pertsonen eta nazioarteko harremanen mugikortasuna ere. Gizarte eredu horretan ezinezkoa da hizkuntza gutxitu bati eustea eta suspertzea –euskara– hizkuntza hori gizarteko hizkuntza bakartzat hartzen bada. Euskaldunen etorkizuna eleanitza da. Euskarak iraun ahal izateko, hizkuntza horrek nagusi izan behar du bere hizkuntz eremuan, baina, horrekin batera, euskaldunek beste hizkuntza batzuk hitz egiteko gai izan behar dute. Bestela, euskara bera arriskuan egongo litzateke. Ondorioz, helburu nagusia bi osagaiak elkartzea da: batetik, euskarak bere hizkuntz eremuan behar duen garapen osoa lortzea eta, bestetik, euskaldunak beste hizkuntzak hitz egiteko gai izan daitezela lortzea.

Beharrezkoa izango da Euskal Herrian bizi direnek euskararen normalizazioarekiko konpromiso aktiboa hartzea eta euskara hizkuntza nagusitzat hartzea. Gainera, hizkuntza sakonki ezagutu eta behar bezala erabiltzen jakin beharko dute. Horrekin batera, nazioarteko komunikazioaren baitako hizkuntza nagusietako bat menderatzeko gai izan beharko dute. Azkenik, Estatuaren arteko mugaren bi aldetara dauden bi elkarten kultur batasuna lortzeko, beharrezkoa izango da herritarrek beste Estatuaren hizkuntza nagusiar buruzko funtsezko ezaguerak izatea. Eskola sistemak hizkuntza horiek guztiak erabiltzeko eta ikasteko aukera bermatu beharko du eta, ondorioz, ikaskuntza prozesua arautu egin beharko da helburu hori ziurtatu ahal izateko.

Curriculum integratua

Hizkuntza bakoitza ez da bere aldetik garatzen, beste hizkuntzekin inolako harremanik gabe; aitzitik, hizkuntza bakoitza modu integratuan garatzen da. Bada gaitasun linguistiko orokor bat, hizkuntzen arteko konparaketa, kontrastea eta horien arteko etengabeko elkarrekintza kudeatzen duena. Gaitasun nagusi horren sustapena funtsezkoa da gaitasun eleaniztun integratua eta orekatua sortu ahal izateko. Hala dio Europako Hizkuntzen Erreferentzia Bateratuen Esparruak¹:

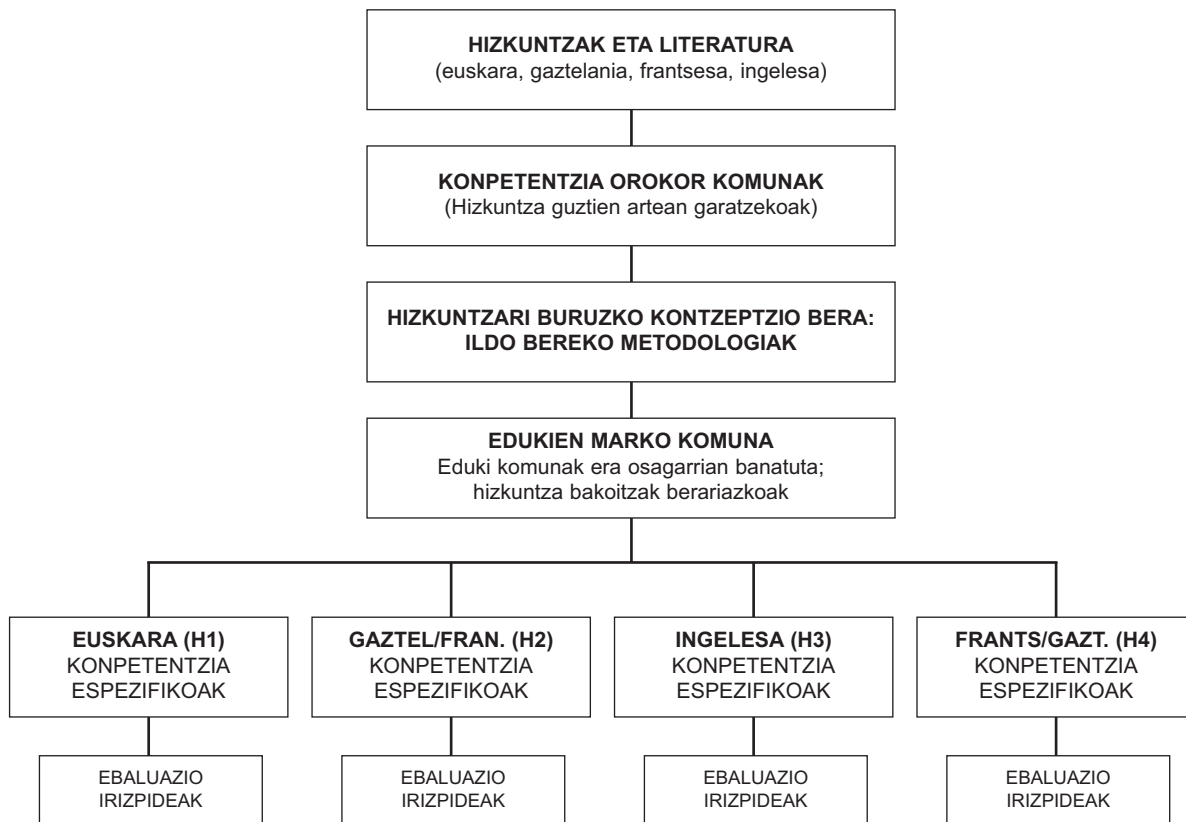
“Ikuspegi horretatik, hizkuntz hezkuntzaren helburua erabat aldatzen da. Helburua ez da elkarrekin zerikusirik ez duten bizpahiru hizkuntza ikastea, bertako hiztunen ereduari jarraituz. Aitzitik, helburua oinarrizko hizkuntza bilerduma bat sortzea da, bertan hizkuntz gaitasun guztiak agertuko direlarik”

Alde horretatik, Europako Hizkuntzen Erreferentzia Bateratuen Esparruak esandakoaren arabera, curriculum proposamen bakar batean bildu dugu euskararen, dagokion harremanetarako hizkuntzaren eta nazioarte mailako hizkuntzen ikaskuntza-irakaskuntza, ikasi beharreko hizkuntza guztiak barne hartzen dituen *curriculum integratuaren* diseinuaren bidez. Horrela, ikaskuntzaren osagarritasuna ahalbidetzen da, baita hizkuntza bakoitzak dituen berariazko hizkuntz alderdiak alderatzeko lana eta hizkuntza batean ikasitakoaren aplikazioa ere, beste hizkuntza batzuetan.

Ondorioz, arloaren gaitasun nagusien eta blokeen definizioa eta oinarritzko edukiak aukeratzeko irizpideak berberak izango dira curriculumaren baitako hizkuntza guztientzat; horrela, horien garapen osagarria bermatuko da. Berariazko gaitasunak definitzean eta, bereziki, horiek ebaluazio irizpideen bidez definitzen direnean –betiere deskripzio esparru komuna erabiliz– hizkuntza bakoitzaren lorpen maila zehaztuko da.

Hizkuntzak mailakatzeko proposamena egiteko orduan, aipatutako Europako Hizkuntzen Erreferentzia Bateratuen Esparruan oinarritu gara. Nahitaezkoa izango da euskara eta harremanetarako hizkuntza (gaztelania edo frantsesa, kasuaren arabera) ondo menderatzea (bere kasako erabiltzailea B2 maila Europako Erreferentzia Esparruan); bestalde, hirugarren hizkuntzaren maila txikiagoa eskatuko da (bere kasako erabiltzailea: B1 maila) eta, azkenik, oinarritzko maila eskatuko da (oinarritzko erabiltzailea: A1-A2 maila), Euskal Herriko harremanetarako beste hizkuntzan.

Metodologia ikuspegia

Arestian esan dugun moduan, Hizkuntzak eta Literatura arloaren curriculumua hezkuntza kompetentzia orokorren arabera diseinatzeak irakaskuntzan ikuspegi diskurtsiboa hartzea eskatzen du; horren bidez, hizkuntzen lanketa komunikaziotik eta erabileratik abiatuz planifika daiteke. Horrek zuzeneko eraginak ditu metodologia erreferentzi jakin batzuk aukeratzeko; metodologia horiek hizkuntzaren esanahi eta funtzio erabilerak eraikitzeaz arduratzen dira, eta irakaskuntza-ikaskuntza prozesuaren eraginkortasuna bermatzen dute definitutako komunikazio kompetentziak lortzeko. Ikuspegi horren arabera, ezaugarri hauek oinarritzeko dira:

- Ikasleentzat esanguratsuak diren *komunikazio* proiektuek bideratutako ikaskuntza prozesua.
- *Testua* komunikazio unitatea da; testua *testu motetatik edo generoetatik* abiatuta lantzen da, eta horiek ikaskuntza espezifikoak eskatzen dituzte komunikazio egoeren arabera.
- Ikaskuntza *sekuentzia didaktikoetan* egituratzea, jarduerak komunikazio lan zehatz bat lortzera bideratutako helburu didaktiko batzuen inguruan antolatuz eta artikulatuz.
- *Prozedurak* eta *goi mailako estrategia kognitiboen* garapena nagusitzen dira; hizkuntza ezagutza lortzeaz eta ezagutzak aplikatzeaz gain, *hitzekin gauzak egiten jakitea* garatzea baita helburu nagusia.

- Ezagutza instrumentala eta formala prozesu bakar batean barneratzea. *Gramatika hausnarketaren* abiapuntua landuko den testua da, eta ezin dira bereizi komunikazio ekintzaren helburua eta testuingurua, adierazi beharreko edukia eta horren arabera erabili beharreko hitzak eta moduak.
- Ikasleen artean eta irakaslearen eta ikasleen artean elkarreragina indartzea, *ikasgela komunikazio testuinguru erreal bihur dadin, eta bertan lankidetzazko ikaskuntza indar dadin.*

1.2.- ARLOAREN KONPETENTZIA OROKORRAK

Arloaren helburua

Hizkuntz eta Literatur irakaskuntzaren helburu nagusia, Bigarren Hezkuntzan, ikasleen komunikazio gaitasuna garatzea da, hitz egiten dituzten hizkuntza guztietan, eta hitzezko mailan nahiz maila idatzian. Arlo honen xedea ikasleek hizkuntzaren oinarrizko lau gaitasunak menderatzea da (entzutea, hitz egitea, irakurtzea eta idaztea), hizkuntzak behar bezala erabil ditzaten, baita horiekin lotuta gizarteko eremu guztietan dauden hitzik gabeko hainbat hizkuntza ere. Horretarako, ikasleek gizarteko alor horietako hainbat testu ulertu eta sortu beharko dituzte; baita erabilera horri buruzko gogoeta sistematikoa egin ere. Halaber, arlo horren beste helburu bat literatur hezkuntzan aurrera egitea da, literatur testua hizkuntzaren dimentsio estetikoaren manifestazio modura eta testuinguru jakin batean kokatzen den gizarte eta kultur emaitza modura ulertuta. Helburu nagusi horiek elkarrekin eta modu osagarrian landuko dira, curriculumaren baitako hizkuntza guztiak landuz. Horrela, ikasleek gaitasun eleanitz integratua eta orekatua lortuko dute.

Konpetentzia orokorrak

Derrigorrezko Hezkuntza amaitzean (16 urte), Hizkuntz eta Literatur arloaren helburua ikasleek gaitasun hauek lortzea da:

1. Gizarteko hainbat alorretako hitzezko eta idatzizko edozein testu behar bezala eta kritikoki ulertzea, eta irakurtzeko eta entzuteko gaitasuna helburu pertsonalei, sozialei edo akademikoei erantzuteko erabiltzea. Euskararen eta harremanetarako hizkuntzaren kasuan, ikasleek bere kasako erabiltzailearen (B2) maila lortu beharko dute; Europako beste hizkuntza baten kasuan, berriz, bere kasako erabiltzaile maila lortuko beharko dute (B1); eta, Euskal Herriko harremanetarako beste hizkuntzaren kasuan, berriz, oinarrizko erabiltzaile maila.

Gaitasun nagusi horren baitan, ikasleek behar dituzten berariazko gaitasunak sartzen dira; ez testu jakin baten esanahia ulertzeko bakarrik, horren esanahia berregiteko baizik, testuaren laguntzaz (hitzezkoa edo idatzia) eta ikasleek dituzten aurretiko ezagueren laguntzaz, helburu bakoitzaren arabera.

Ikasleek giza komunikazioaren baitako hainbat alorretako testuak entzuten eta irakurtzen ikasi beharko dute. Testu genero bakoitzak bere ezaugarriak ditu, eta horietako bakoitza ulertzeko, berariazko ikaskuntza ezinbestekoa da. Gainera, ikasleek hainbat testu genero ezagutuko dituzte, helburu desberdinak oinarri hartuz; esaterako, informazio interesgarri jakin bat bilatzeko (entzute gidatua / hautazko irakurketa), edukiaren eta testua sortzeko testuinguruaren esanahia berregiteko (arretaz entzutea / irakurketa erreflexiboa) atsegin hartzeko (jostetako entzutea edo irakurtzea), eta balorazio pertsonala emateko (entzute edo irakurketa kritikoa). Entzute eta irakurketa mota bakoitzak estrategia jakin batzuk aplikatzea eskatzen du, eta ikasleek ikasi egin beharko dituzte estrategia horiek ere.

2. Gizarteko hainbat alorretako hitzezko testuak eta testu idatziak behar bezala eta koherentziaz sortzea. Helburu horrekin, ikasleek helburu pertsonalei, sozialei eta akademikoei erantzungo diete; euskaraz eta harremanetarako hizkuntza ofizialean bere kasako erabiltzailearen mailan (B2); Europako hizkuntza batean, bere kasako erabiltzaile mailan (B1); eta Euskal Herriko harremanetarako beste hizkuntzaren kasuan, berriz, oinarrizko erabiltzaile mailan.

Testuak sortzeko prozesu oro konplexua da, hainbat pauso eskatzen baititu: jarduera diskurtsiboa planifikatzea, testualizatzea, egitea eta berrikustea. Pauso horiek guztiak hierarkikoki lotuta daude elkarren artean, modu errekurtsiboan, eta igorlearen asmoak baldintzatzen ditu, gainera. Prozesu horrek modu integratuan kudeatuko ditu testuaren propietateak: komunikazio egoerara moldatzea, edukiaren koherentzia, testua osatzen duten atalen kohesioa, edo hizkuntza aldetik testua zuzena izatea. Horretarako, beharrezkoa da hainbat alderdi menderatzea: alderdi mekanikoak (fonetika eta kaligrafia); erregistroa, estiloa eta tonua aukeratzea, baita egoera jakin batean egokiak diren hitzik gabeko kodeak ere (prosodikoak, keinuzkoak, ikonikoak, grafikoak...); ideiak sortzeko, hautatzeko eta ordenan jartzeko prozesu erreflexiboenak, komunikabide bakoitzaren (hitzezkoa, idatzia, ikus-entzunezkoa, digitala) berezko estrategiak erabiliz.

3. Hizkuntzari buruzko hausnarketa egitea, sistema gisa ulertuta (alor testualean, perpaus alorrean eta hitzen alorrean), hizkuntzaren osagaiak eta arauak ezagutuz eta ezaguera horiek hizkuntza ezagunen artean transferituz. Horrekin guztiarekin, ikasleek hobeto ezagutuko dituzte hizkuntzak, bai ulermenaren aldetik, bai ekoizpenaren aldetik. Horrez gain, errazagoa izango da ikasleentzat hizkuntzak ikastea.

Hizkuntzen ikaskuntza horien gizarte erabilerak menderatzearen ikuspegitik proposatzen badugu, hizkuntzari buruzko hausnarketa hizkuntzak erabiltzen ikasteko osagai modura ulertu beharko da. Beraz, hausnarketa hori testuak ulertzeko eta sortzeko jardueren baitan sartu beharko da, eta hainbat alderdirekin lotu beharko da gainera: testuaren eta testuinguruaren arteko elkarmenpekotasuna (testuinguruaren alorra), enuntziatuen eta diskurtsoa osatzen duten atalen kohesioa (testuaren alorra), baita arau lexiko-morfosintaktikoak behar bezala erabiltzea, baita arau ortografikoak eta fonetikoak ere (perpausen eta hitzen alorra). Halaber, ikasleek oinarrizko metahizkuntza ikasiko

dute hizkuntza sistema modura ulertzeko. Hausnarketarako prozedurek eta garatutako ezaguerek curriculumaren baitako hizkuntzak ikasteko oinarri komuna osatuko dute.

4. Inguruko errealitate soziolinguistikoa kritikoki interpretatzea; horretarako, ikasleek hizkuntzen bizitza eta garapena baldintzatzen duten faktoreak ezagutu beharko dituzte, baita horien arteko harremanak ere, euskararen erabilpenaren eta normalizazioaren aldeko konpromiso aktiboa hartuz, eta beste hizkuntzekiko errespetu eta balorazio jarrera agertuz.

Euskal gizartea gizarte eleanitza da gaur egun: bertako hizkuntza gutxituta dago eta harremanetarako bi hizkuntza dira nagusi. Horrekin batera, beste hizkuntza batzuk ere garrantzia hartzen ari dira: batetik, ingelesa (nazioarteko hizkuntza nagusi bihurtu da) eta, bestetik, inmigrazioak ekarritako hizkuntzak. Bistakoa da egoera linguistikoa oso konplexua dela eta, ondorioz, kontzientzia soziolinguistikoa garatzea oso garrantzitsua da (hau da, errealitate soziolinguistikoa aztertzeke, kritikoki interpretatzeke eta horri buruzko iritzia sortzeke gaitasuna), behar bezala komunikatzen ikasteko. Beraz, kontzientzia horren garapena hizkuntz arloaren helburu garrantzitsua da. Beharrezkoa da Euskal Herrian bizi diren pertsonen euskararen normalizazioaren aldeko konpromiso aktiboa hartzea eta euskara hizkuntza nagusitzat hartzea; alabaina, eta horrekin batera, beharrezkoa da inguruko beste hizkuntzekiko eta hiztunekiko balorazioa, errespetua eta interesa ere agertzea. Norberaren eta besteen hizkuntzekiko estimua eta balioespenak bi oinarri izango ditu: batetik, hizkuntzen dimentsio sozialarekin lotutako ezaguera (arreta berezia jarri beharko zaio euskararen gizarte historiari eta egungo egoerari); eta, bestetik, ezaguera horiek errealitate soziolinguistikoaren azterketan aplikatzea.

5. Literatur hizkuntzaren berezko ezaugarriak ezagutzea, baita euskal kulturaren, inguruko kulturaren eta kultur unibertsalaren oinarriko erreferenteak ere; horretarako, erreferente horiek jatorrizko testuinguru historikoa eta sozio-kulturala kontuan hartuz aztertuko dira, iraganeko, gaur egungo eta etorkizuneko gizarte errealitatea kritikoki interpretatzeko eta norberaren kultur nortasuna sortzeko. Horrekin guztiarekin, ikasleak literatur lanak ulertzeko eta sortzeko gai izango dira, hizkuntzaren mugak eta aukerak aztertuz.

Hizkuntzak dimentsio estetikoak du literatur arloan. Arlo horretako testuak ulertzeko eta sortzeko beharrezkoa da adierazpide horren arauak eta baliabideak ezagutzea eta erabiltzea: literatur generoak eta horien ezaugarriak, baliabide estilistikoak eta erretorikoak barietatea, etab. Arauak eta baliabideak ezagutzearen helburu nagusia ikasleei literatur testuak sakonago ulertzeko behar dituzten tresnak ematea da, baita norberaren bizipenak, sentimenduak eta hausnarketak sormenez eta sentsibilitate estetikoaz adierazteko ere.

Bestalde, ikasleak literatur lanak testuinguru historiko eta sozio-kultural jakin baten emaitza direla ulertu beharko dute, baita kultur tradizio jakin baten isla ere. Tradizio hori ezagutzea lagungarria

da norberaren nortasun soziokulturala osatzeko. Horretarako, ikasleek literaturaren historiaren oinarrizko erreferenteak ezagutuko dituzte, bereziki beren hurbileko kulturarenak (euskaraz edo kasuan kasuko harremanetarako hizkuntzan), baina kultur unibertsalaren erreferente nagusiak ere bai. Hori guztia ezagutzeko, ikasleek ulermen gaitasunera eta interesetara egokitutako testuak irakurriko eta aztertuko dituzte, testuingurua kontuan hartuta.

6. Literaturaz gozatzea, erreferentziako testuak eta norberak aukeratutako testuak irakurriz eta ikus-entzunezko beste arte eremuetan sartuz (antzerkia, zinema, irratia, telebista...), norberaren esperientziari esanahia emateko, giza egoera hobeto ulertzeko eta sentsibiltate ludiko-estetikoa garatzeko, norberaren nortasun pertsonala eta soziala eraikitze helburuarekin.

Gaitasun nagusi hori lantzeko, ikasleek literatur testuak irakurriko dituzte literatur esperientziaren eta bizitza esperientziaren arteko loturak ezartzeko, atsegin iturri modura eta aberaste pertsonala lortzeko bide gisa. Aukeratutako literatur lanen esanahia eskuratzeko eta barneratzeko prozesua azpimarratuko da bereziki, baita irakurketa esperientziaren transferentzia ere, taldeka egindako iruzkinen bidez.

Gazteen kulturen eragin handia duten beste literatur adierazpen batzuk ere kontuan hartuko dira: zinema, gizarte komunikabideak edo eremu digitala.

1.3. IKASKUNTZA EDUKIAK

Edukien marko komuna: Eduki multzoak.

Curriculumean, edukiak ikasleak behar dituen konpetentzien eta esperientzien arabera definitzen dira. Horregatik, eta hizkuntzen eta literaturaren irakaskuntzarako ikuspegi diskurtsiboa kontuan hartuz, arloko edukiak hizkuntzaren erabileraren ikaskuntzan oinarritzen dira, komunikatzeko eta ezagutzaren eta esperientziaren berri emateko. Beste modu batera esanda: arloko edukiek hizkuntzaren bidez gauzak “egiten jakitearekin” lotuta daude zuzenean edo zeharka. Horretarako, arloaren edukiak lau kontzeptu handiren inguruan biltzen dira, eta kontzeptu horietatik ondorioztatzen dira eduki multzoak. Eduki multzo horiek bereizita aipatzen baditugu ere, ez dira multzo hermetikoak elkarrekiko.

a) Komunikazio erabilera, ulermenari eta ekoizpenari dagokionez, eta egoera, asmoa, erabiltzen diren kode eta komunikazio testuinguruak edo erabilera esparruak kontuan izanik. Eduki nagusiak edozein arloko gizarte erabileretan sortutako testu generoak izango dira, bai ahozkoak edo idatzizkoak, bai ikus-entzunezkoak. Gaur egungo gizartean komunikabideak (irratia, prentsa, telebista, etab.) eta informazio eta komunikazio teknologia berriak (IKT) garrantzia handikoak direnez, erabateko

komunikazio kompetentzia garatzeak honako hau eskatzen dio Hizkuntzak eta Literatura arloari: ahozko eta idatzizko erabileren artean, horien erabilera eraginkorrekarekin lotutako kompetentzien garapena ere sartzea.

Aipatutako kontzeptu horretatik, bi eduki multzo ondorioztatzen dira:

1. *Ahozko komunikazioa*: hainbat erabilera eremutako ahozko edo ikus-entzunezko testu generoei buruzko edukiak, baita horietan dauden hitzezko, hitzezko-ikonozko eta keinuzko hizkuntzei, hizkuntza proxemikoari eta abarri buruzko edukiak, edo eta ahozko ulermenaren eta ekoizpenaren prozedurei buruzkoak ere.
2. *Idatzizko komunikazioa*: hainbat erabilera eremutako idatzizko erabilerei eta ikus-entzunezko idatzizko testu generoei buruzko edukiak, baita horietan dauden hitzezko, hitzezko-ikonozko eta keinuzko hizkuntzei, hizkuntza proxemikoari eta abarri buruzko edukiak eta idatzizko ulermenaren eta ekoizpenaren prozedurei buruzkoak ere.

b) Hizkuntzari buruzko hausnarketa. Ulermen eta ekoizpen jarduerak ikasteko eta hobetzeko tresna bezala ulertua; hizkuntzaren sistemaren azterketa (testuinguru, testu, perpausa eta hitz mailan) komunikazio erabileren hausnarketatik abiatuko da, hau da, hortik sortutako testuen lanketan oinarrituko da.

Del mencionado concepto derivamos el siguiente bloque de contenido:

3. *Hizkuntzari buruzko hausnarketa*: ikasleei “hizkuntzako eskoletan hizkuntzaz hitz egiteko” oinarritutako metahizkuntza emateaz gain, eduki horiek prozedurazko zenbait ezagutza jabetzen lagunduko diete ikasleei, egoki, koherentziaz, kohesioz eta zuzen hitz egiteko.

c) Hizkuntzaren gizarte dimentsioa. Egungo euskal gizarte eleanitzean, komunikazio kompetentzia garatzeko hizkuntzaren gizarte dimentsioa ezagutu behar da, bereziki: zer da hizkuntza bat, hizkuntzen sorrera eta bilakaera, eleaniztasuna, gehiengo eta gutxiengo hizkuntzak, etab. Eremu horretako ezagutzetan oinarritutako errealitate soziolinguistikoen hausnarketaren bidez, jarrera aldaketa sustatzen saiatuko gara, hizkuntzen aldeko jarrera positiboak garatzeko, eta, bereziki, euskal hizkuntzaren normal-kuntza prozesuarekiko ardurak hartzeko jarrerak garatzeko.

4. *Hizkuntzaren gizarte dimentsioa*: hizkuntza zerbait bizia dela -eta hainbat faktorek baldintzatuta- etengabe bilakatzen dela ulertzeko edukiak; jarrera aldaketa sustatzera bideratutako edukiak, hizkuntzen aldeko jarrera positiboak garatzeko, eta, bereziki, euskal hizkuntzaren normal-kuntza prozesuarekiko ardurak hartzeko jarrerak garatzeko.

d) Literatura. Komunikazio kompetentziaren alde osagarri bat literatur kompetentzia da. Literatur kompetentzia literatur testuak irakurtzeko, entzuteko, interpretatzeko eta ekoizteko kompetentzia da; literatur

testuak, berriz, norbanakoaren, gizartearen eta kulturaren identitatea adierazteko modu pribilegiatuak dira. Literatur kompetentzia garatzeko, ulermen eta ekoizpen kompetentzia orokorrez gain, literatura komunikazio bide erabat desberdina bihurtzen duten konbentzioak eta teknikak jakin behar dira, baita norberaren kulturako eta kultura unibertsaleko oinarrizko erreferente batzuk ere. Literatur kompetentzia, berez, honela defini dezakegu: literaturari dagokion komunikazio eta kultura kompetentziak biltzen dituen kompetentzia, literatur testuen potentzial semantiko ikaragarriaren ulermena lotuz irakurketaren gozamenaren eta idaztearen plazeraren estimularekin. Kultur erreferentziak igortzeko multimedia euskarriek garrantzia handia dute egun, eta, hori dela eta, literaturara beste euskarri batzuen bidez ere hurbilduko gara; esaterako: zinearen, gizarte komunikabideen eta ingurune digitalaren bidez.

5. *Literatura*: literatur kompetentzia garatzea, literatur testuak ulertzeko eta ekoizteko kompetentzia-tzat hartuta, eta, literaturari buruzko kultur jakintzaz jabetzea eta horrekin gozatzea.

Ildo horretan, eduki multzo bakoitzak **edukien hiru dimentsio** adierazten ditu: kontzeptuak, hau da, jakintza arloekin lotutako gaiak ulertzeko eta adierazteko beharrezko hitzak edo terminoak; prozedurak edo ekintza bat aurrera eramateko jarraitu beharreko urratsak, gehiago edo gutxiago egituratuta. Azken horiek “egiten jakin” horrekin lotuta daude, eta arloaren xedea hizkuntza erabiltzen ikastea denez, prozedurak lehentasuna duten edukiak izango dira. Azkenik, jarrerak, jarduera bat modulatzeko duten elementutzat hartuta; arloaren izaerarekin zuzenean lotutakoak (komunikatzen ikasi) nahiz hezkuntza konpetentzia orokorrekin lotutakoak (elkarrekin bizitzen ikasi, norbera izaten ikasi eta egiten eta ekiten ikasi) aukeratuko dira.

1.3.1- Edukien aukera: EUSKARA

Jarrerazko edukiak:

1. Ikaskuntzaz arduratzea, autonomia, ekimena eta ahalegina erakutsiz, hartutako erabakiek izan ditzaketen arriskuak onartuz eta, frustrazioen aurrean, gaitzeko espiritua eta iraunkortasuna agertuz.
2. Autonomia eta sormena ahozko nahiz idatzizko lanak planifikatzeko, egiteko eta aurkezteko, nor bere estimua garatzeko ezaugarriak eta mugak ezagutuz eta onartuz.
3. Jarrera kritikoa izatea ideologikoki konbentzitzera bideratutako hitzezko eta hitzik gabeko diskurtsoen aurrean (bereziki, komunikabideen diskurtsoen aurrean), baita gizarte, arraza, sexu, kultura... bazterketa adierazten duten edukien eta formen aurrean ere.
4. Partekatutako lanetan ekimenez eta arduraz aritzea lankidetzan: modu aktiboan parte hartzea eta besteen ideiekiko interesa, malgutasuna eta errespetua agertzea.
5. Besteak eta haien ideiak eta iritziak errespetatzea, eta emozioak kontrolatzea bizitzako egoera pertsonaleko eta sozialeko gatazken kudeaketan, pertsonen arteko komunikazio ona lortzeko.
6. Parte hartze aktiboa eta arduratsua izatea euskara normalizatzeke eta euskal kultura transmititzeko prozesuetan.
7. Inguruko eleaniztasuna eta kultur aniztasuna balioestea, eta horrekiko interesa eta errespetua adieraztea; norberaren eleaniztasuna intelektualki, kulturalki eta sozialki aberasteko bitartekoa dela onartzea.
8. Sormena eta imajinazioa lantzea literatur adierazpenean, baita lanak ulertzeko eta egiteko moduan ere; alternatiba berriak kontuan hartuz, eta ideia originalak eskainiz.
9. Sentsibilitate estetikoaren norberaren eta besteen literatur ekoizpenekiko, horien sormen eta estilistika elementuak balioetsiz.

Kontzeptuzko eta prozedurazko edukiak

1. AHOZKO KOMUNIKAZIOA

Kontzeptuak

1. Ahozko komunikazioaren berezko ezaugarriak

1.1. Testuinguruarekin lotutako ezaugarriak

- Informala
 - Unibertsa, giza izaeraren osagarria.
 - Gizartearen berezko garapena.
 - Iragankorra, iheskorra.
 - Hizketakideen presentzia: aldi bereko espazioa-denbora, partekatua.
 - Testuinguruari buruzko informazioa.
 - Sortu ahala egindako diskurtsoa, hartzearekin batera egina.
 - Euskalkien nahiz hizkuntza erregistroen presentzia komunikazio egoerako ezaugarri sozialen baitan.
- Formala
 - Ez da unibertsa eta eskolan ikasten da.
 - Iragankorra eta benetako denboran egina.
 - Egoerazko testuinguru partekatua, norabide bakarreko komunikazio hierarkiko samarra.
 - Igorle-hartzaile elkarrekintza: emoziozko harremana.

1.2. Testuarekin lotutako ezaugarriak

- Informala
 - Gai orokorra eta askea
 - Erregistro arrunta, eskuarki.
 - Elkarrizketan oinarritua.
 - Pertsonen artekoa eta subjektiboa.
 - Berezkoa eta erredundantea.
 - Testu egitura askea (digresioak, gai aldaketak...)
 - Hitzik gabeko hizkuntzen funtsezko esku hartzea (keinuak, aurpegia, gorputza, hizkuntza proxemikoa...)
- Formala
 - Gai espezializatuak.
 - Erregistro formala.
 - Oro har, homologatua. Planifikazioaren eta berezotasunaren arteko konbinazioa.
 - Hizkuntza idatzia baino erredundanteagoa eta informazio dentsitate gutxiago ematen duena.
 - Hitzik gabeko hizkuntzen funtsezko esku hartzea (keinuak, aurpegia, gorputza, hizkuntza proxemikoa...)
 - Ikus-entzunezko eta hitzezko kodeen integrazioa.

1.3. Hizkuntz ezaugarriak

- Informala
 - Intonazioaren, bokalizazioaren eta ahoskeraren funtsezko eginkizuna.
 - Lexikoaren gutxieneko hautaketa: errepikatzea.
 - Osagai deiktikoak.
 - Galdera markak, harridurak, onomatopeiak, hitz betegarriak.
 - Esamoldeak, esaerak, adierazpide retorikoak...
 - Anakolutuak, bukatu gabeko esaldiak, elipsiak.
 - Hizkuntzaren aldaera sozial nahiz geografikoak (euskalkiak...).
- Formala
 - Segmentuaz gaidiko ezaugarri funtsezko eginkizuna (tonua, bolumena, erritmoa).
 - Osagai deiktikoen presentzia, galdera markak, harridurak, etab., baina ahozko hizkuntza informalean baino gutxiago.
 - Esamolde, esaerak, adierazpide retorikoak... baina ahozko hizkuntza informalean baino gutxiago.
 - Anakolutuak, amaitu gabeko esaldiak eta elipsiak, baina ahozko hizkuntza informalean baino gutxiago.
 - Arauen zuzentasuna eta barietate estandarren erabilpena.

Prozedurak

1. Ahozko testuak ulertzeko jarraibideak.

1.1. Entzun aurretiko fasea

- Entzuteko helburuaren definizioa eta komunikazioan parte hartzen duten osagaien definizioa.
- Entzuteko moduaren hautaketa, egoeraren arabera, entzutearen helburua eta testuen generoaren ezaugarriak.
- Aurretiko ezaguerak aktibatzea.
- Aurrerapenak egitea (hipotesiak, iragarpenak...), norberaren ezaguerak eta komunikazio testuinguru oinarri hartuta.

1.2. Entzuketara fasea

- Testuaren edukiaren interpretazioa:
 - Testuaren esanahi globala berregitea.
 - Funtsezko informazioak bereiztea, helburuaren arabera.
 - Ideia nagusiak eta bigarren mailako ideiak bereiztea, baita tesiak eta argudioak eta informazio garrantzitsuak eta garrantzirik gabeko informazioak ere.
 - Informazioen arteko loturak egitea, beharrezko inferentziak eginez.
 - Testuaren baitako informazioak norberaren ezaguerekin lotzea eta alderatzea.
 - Informazioa eta iritziak bereiztea, baita argudioak eta gezurrak ere, besteak beste.
 - Elementu implizituak interpretatzea, auresuposizioak, jakintzat hartzen direnak, esanahi bikoitzak, anbiguotasunak, elipsiak...
 - Igorleak komunikatu nahi duena identifikatzea/ondorioztatzea.
 - Norberaren ulermen prozesua kontrolatzea: aurrerapena, egiaztatzea...
- Testuaren formaren interpretazioa:
 - Testuaren egitura eta testua markatzen duten osagaiak identifikatzea.
 - Hizkuntza eta erregistro barietateak identifikatzea eta ondorioztatzea.
 - Igorlearen jarrera ondorioztatzea, osagai akustikoen interpretazioaren bidez (intonazioa, bolumena), baita diskurtsoaren tonuaren bidez eta hitzik gabeko kodeen bidez, besteak beste.
- Testuaren informazioa gordetzea:
 - Testuan agertzen diren osagai batzuek pixka batean gogoratzea, ulermena erakitzeke: ondoren datorrena ulertzen jarraitzea, testuaren beste zati batzuk interpretatzea...
 - Testuaren informazio garrantzitsuak gogoratzea, oharren bidez edo idatzitako euskarrien bidez (eskemak, taulak, etab.).

1.3. Entzuketaren ondoko fasea

- Jasotako informazioa behar bezala erabiltzea (laburpena egiteko, eskemak osatzeko, kontzeptu bat berriz azaltzeko, entzundakoarekiko adostasun edo ezadostasun maila baloratzea, horri erantzutea...).

2. Ahozko testuak sortzeko jarraibideak

2.1. Diskurtso poligestionatuak sortzeko jarraibideak

- Esperientziaren testuinguruak:

1. AHOZKO KOMUNIKAZIOA

Kontzeptuak

2. Ahozko diskurtso motak, komunikazio helburuaren arabera

2.1. Informazio diskurtsoak. Erabilpen eremu askotariko testu generoak:

- Monogestionatuak

Gertakizunak eta esperientziak kontatzea, lan baten emaitzak azaltzea, fenomeno edo prozesu bat deskribatzea, gai bat azaltzea, laburpena, definizioa, berria, erreportajea, dokumentala, jarraibideak eta aginduak, bertsoa...

- Plurigestionatuak

Elkarrizketa arrunta, ezaguera sortzeko elkarrizketa, eginkizun jakin bat batera egiteko elkarrizketa, bertsoa...

2.2. Pertsuaziozko-Argudiozko diskurtsoak. Erabilpen eremu askotariko testu generoak:

- Monogestionatuak

Idea, iritzi, jokabide bat defendatzea edo justifikatzea, publizitatea, bertsoa, besteak beste.

- Plurigestionatuak

Elkarrizketa, eztabaida, bertsoa...

2.3. Diskurtso ludiko-estetikoak. Erabilpen eremu askotariko testu generoak:

- Monogestionatuak

Pasadizoa, txistea, abestia, bertsoa, ipuina, asmakizuna, filma eta antzezlanak kontatzea, besteak beste.

- Plurigestionatuak

Elkarrizketa, jolasak, dramatizazioa, bertsoa...

3. Testuen ezaugarriak

3.1.-Egokitasuna

Komunikazio egoeraren osagaiak, komunikazioaren helburua, formaltasun maila, erregistroa, espezifikotasun maila, hizkuntza aldaera: euskalkia, erregistroa...

3.2.-Koherentzia

Informazio kopurua eta horren kalitatea, informazioa egituratzeko modua.

3.3.-Kohesioa

Gaien progresioa eta hori ziurtatzen duten osagaiak.

3.4.-Zuzentasuna

Hizkuntz arauak eta osagaiak, komunikazioa behar bezala gerta dadin.

3.5.-Aberastasuna

Baliabide sintaktikoen, lexikoen eta erretorikoen (esaerak, esamoldeak, ironia, umorea...) eta hitzik gabeko baliabideen erabilpenaren konplexutasuna, barietatea eta arrisku maila, besteak beste.

4. Ahozko komunikabideak

- Ahozko komunikabideen gizarte funtzioa.
- Euskarazko irratia eta telebistaren jatorria eta bilakaera.
- Ahozko komunikabideen funtzionamendua eta antolakuntza.
- Komunikabide horien ezaugarriak: gauzatze prozesuak, hitzezko eta hitzik gabeko baliabideen integrazioa.

Prozedurak

- Helburua definitzea (zer nahi den, zer egin behar den, norentzat, eta zer asmorekin).
- Hizketakideak eta komunikazio egoera ezagutzea.
- Hizkuntz aniztasuna, erregistroa, tonua eta diskurtsoaren estiloa hautatzea, besteak beste.
- Jarduera diskurtsiboa burutzea:
 - Ideiak, informazioak eta ikuspuntuak argi adieraztea, arrazoi edo azalpen egokiak erabiliz.
 - Osagai prosodikoak eta keinuzkoak behar bezala erabiltzea.
 - Besteen ekarpenak arretaz entzutea eta baloratzea, galdera eta iruzkin aproposak eginez.
 - Ondo ulertu dela egiaztatzea eta ulermen hori sendotzea, galdera eta iruzkin osagarrien bidez.
 - Testuaren abantzia kontrolatzea, ideiarik edo informaziorik errepikatu gabe, informazio okerra identifikatuz, egokiak ez diren ideiak edo informazioak bilatuz eta ekarpenak eginez.
 - Hitz egiteko txandak behar bezala erabiltzea eta arau sozio-komunikatiboak aplikatzea (gizalege formulak).

- Balorazioa

- Diskurtsoa aztertzea, proposatutako helburua zenbateraino bete den egiaztatzea.

2.2. Diskurtso monogestionatuak sortzeko jarraibideak

- Esperientzia bere testuinguruan jartzea:

- Helburua definitzea (zer nahi zen, nola egin behar den, norentzat eta zer asmorekin), hizketakideak eta komunikazio egoera ezagutuz.
- Testuen generoa aukeratzea, baita hizkuntza mota, erregistroa, tonua eta diskurtsoaren estiloa ere, besteak beste.

- Testua planifikatzea:

- Informazioa hainbat iturritan bilatzea (bibliografia, ikus-entzunezko iturriak, iturri digitalak).
- Edukia aukeratzea eta antolatzea, euskarri idatzien bidez.
- Ahozko testua egituratzea (sarrera, garapena eta konklusioa).

- Testua berrikustea:

- Aurkezpenaren itxura egitea.
- Formaren eta edukien kontrastea.

- Jarduera diskurtsiboa irudikatzea:

- Ideiak, informazioak eta ikuspuntuak argi adieraztea, arrazoi edo azalpen egokiak erabiliz.
- Antolagailuak erabiltzea, testuaren atalak egituratzeko eta lotzeko (gaiaren sarrera egiteko, azpimarratzeko, adibideak jartzeko...)
- Hizkuntza baliabideak erabiltzea edukiak ulertu direla ziurtatzeko eta entzuleen edo irakurleen arretari eusteko.
- Elementu prosodikoak eta keinuzkoak behar bezala erabiltzea.
- Multimedia teknikak erabiltzea (eskemak, irudiak, grafikoak, gardenkiak, Power Point...)
- Irakurleen edo entzuleen harmena kontrolatzea.
- Ondo ulertu dela egiaztatzea eta ulermen hori sendotzea, galderak, parafasiak edo adibideak erabiliz.
- Balorazioa.
 - Diskurtsoa aztertzea, proposatutako helburua zenbateraino bete den egiaztatzea.

2. KOMUNIKAZIO IDATZIA

Kontzeptuak

1. Komunikazio idatziaren ezaugarriak

1.1. Testuinguruarekin lotutako ezaugarriak

- Izaera ez unibertsala, giza izaeraren ahalmena.
- Ikaskuntza arautua.
- Iraunkorra.
- Ez dago hizketakiderik: ez da espazio-denborarik partekatzen, eta komunikazioak noranzko bakarra du.
- Testuinguruko informazio esplizitua .
- Modu erreflexiboan egindako diskurtsoa, harrera aurretik.

1.2. Testuarekin lotutako ezaugarriak

- Askotariko erregistro maila eta ikuspegia, komunikazio egoeraren arabera.
- Bakarrizketan oinarritua eta planifikatua.
- Estereotipotan oinarritutako testu egiturak.
- Hitzik gabeko hizkuntzen esku hartzea (grafikoak, ikonikoak, tipografikoak, etab.).

1.3. Hizkuntz ezaugarriak

- Puntuazio-zeinuen erabilera.
- Lexiko zehatza hautatzea: aberatsa eta askotarikoa.
- Sintaxi erregularra.
- Arauen zuzentasuna eta barietate estandarren erabilpena..

2. Diskurtso idatzi motak, komunikazio helburuaren arabera

2.1. Informazio diskurtsoak. Erabilpen eremu askotariko testu generoak:

Fitxa, kontzeptuzko mapa, eskema, laburpena, definizioa, txostena, fenomeno edo prozesu baten deskribapena, agerpena, gai baten azalpena, esperientzien aipamena, kontakizun historikoa, berria, erreportajea, biografia, errezeta, jokoaren arauak, muntaketarako jarraibideak, erabilera, curriculum vitae, eskutitza, posta elektronikoa...

2.2. Argumentuzko diskurtsoak. Erabilpen eremu askotariko testu generoak:

- Ideia bat, iritzi bat, jokabide bat defendatzea edo justifikatzea
- Entsegua, iruzkin kritikoa, publizitate mezua, editoriala, iritzi artikulua, irakurleen gutuna, liburu baten aipamena, bertso papera...

2.3. Ludiko-estetikoak. Erabilpen eremu askotariko testu generoak:

Ipuina, eleberria, elezaharra, olerkia, antzerki gidoia, bertso papera

3. Testuen ezaugarriak

3.1.-Egokitasuna

Komunikazio egoeraren osagaiak, komunikazioaren helburua, formaltasun maila, erregistroa, espezifikotasun maila, hizkuntz aldaera (euskalkiak, batua...) .

3.2.-Koherentzia

Informazio kopurua eta horren kalitatea, informazioa egituratzeko modua.

3.3.-Kohesioa

Gaien progresioa eta hori ziurtatzen duten osagaiak.

3.4.-Zuzentasuna

Hizkuntz arauak eta osagaiak komunikazioa behar bezala gerta dadin.

3.5.-Aberastasuna

Baliabide sintaktikoen, lexikoen eta erretorikoen (esaerak, atsoitzak, ironia, umorea...) eta elementu ikonografikoen erabilpenaren konplexutasuna, barietatea eta arrisku maila, besteak beste.

4. Komunikabide idatziak

- Idatzizko komunikabideen gizarte funtzioa.
- Euskarazko prentsaren sorrera eta bilakaera.
- Komunikabide idatzien funtzionamendua eta antolakuntza.
- Komunikabide horien ezaugarriak: gauzatzeko prozesuak, hitzeko eta hitzik gabeko baliabideen integrazioa.
- Kazetaritza generoak.

Prozedurak

2. Idatzizko testuak ulertzeko jarraibideak.

2.1. Irakurri aurretiko fasea

- Irakurketa helburuaren definizioa eta komunikazioan parte hartzen duten osagaien definizioa.
- Irakurketa motaren hautaketa, egoeraren arabera, irakurketa helburua eta testu generoaren ezaugarriak kontuan hartuta.
- Aurretiko ezaguerak aktibatzea.
- Aurrerapenak egitea (hipotesiak, iragarpenak...), norberaren ezaguerak eta testuaren azaleko markak oinarri hartuta (maketazioa, irudiak...).

2.2. Irakurketa fasea

- Testuaren edukiaren interpretazioa:
 - Testuaren esanahi globala berregitea.
 - Funtsezko informazioak bereiztea, helburuaren arabera.
 - Ideia nagusiak eta bigarren mailako ideiak bereiztea, baita tesiak eta argudioak eta informazio garrantzitsuak eta garrantzirik gabeko informazioak ere.
 - Informazioen arteko loturak egitea, beharrezko inferentziak eginez.
 - Testuaren baitako informazioak norberaren ezaguerekin lotzea eta alderatzea.
 - Hitz ezezagunen esanahia ondorioztatzea, testuinguruarekin eta testuaren egiturarekin lotutako gako bidez.
 - Elementu implizituak eta erretorikoak interpretatzea: jakintzat hartzen direnak, esanahi bikoitzak, elipsiak, umorea, ironia...
 - Informazioa eta iritziak bereiztea, baita argudioak eta gezurrak ere, besteak beste.
 - Igorlearen komunikazio asmoa identifikatzea/ondorioztatzea, baita horren munduko ikuspegia eta jarrera.
 - Norberaren ulermen prozesua kontrolatzea: aurrerapena, egiaztatzea...
- Testuaren formaren interpretazioa:
 - Hitzik gabeko hizkuntzen osagai teknikoak interpretatzea (tipografia, koloreak, enkoadraketak, hipertestuak...)
 - Testuaren egitura eta testua markatzen duten osagaiak identifikatzea.

2.3. Irakurketaren ondoko fasea

- Informazioa baloratzea eta epaitzea, nor bere iritzia osatzeko.
- Aurreikusitako helburuetarako jaso den informazioa behar bezala erabiltzea (laburpen bat, kontzeptuzko mapa bat egitea, eskemak osatzea, kontzeptu bat birformulatzea, iruzkin kritikoa egitea...).

2. Idatzizko testuak sortzeko jarraibideak

2.1. Testuak sortzeko jarraibide orokorrak:

- Komunikazio ekintza bere testuinguruan jartzea:
 - Helburua definitzea (zer nahi den, zer egin behar den, norentzat eta zer asmorekin)
 - Komunikazio egoera aztertzea.

2. KOMUNIKAZIO IDATZIA

Kontzeptuak	Prozedurak
	<ul style="list-style-type: none"> • Euskarria aukeratzea (papera, euskarri telematikoa...) • Testuaren generoa aukeratzea, baita hizkuntz aldaera, erregistroa, tonua eta diskurtsoaren estiloa, besteak beste. - Testua planifikatzea: <ul style="list-style-type: none"> • Ideiak sortzea. • Informazioa bilatzeko, baloratzeko, aukeratzeko eta erregistratzeko teknikak erabiltzea, bai ohiko iturrietan, bai formatu digitalean, Internet bidez. • Edukia hautatzea eta antolatzea, komunikazio asmoaren eta testuen egitura arketipikoen arabera. - Testualizazioa: <ul style="list-style-type: none"> • Informazioa garatzea. • Paragrafoak antolatzea. • Informazioaren kohesioa: testuaren atalak egituratzeko eta lotzeko lokailuak eta antolagailuak. • Arau gramatikalak eta ortografikoak aplikatzea. • Euskarri informatikoak erabiltzea: testu prozesadorea, eskanerra, editore grafikoa, etab. - Testua berrikustea <ul style="list-style-type: none"> • Sortutako testua selektiboki irakurtzea, akatsak aurkitzeko; bai formaren aldetik, bai edukiaren aldetik. • Norberaren baliabideak eta kontsultarako baliabideak erabiltzea (hiztegiak, gramatikak, testu prozesadoreak), egindako akatsak zuzentzeko. • Balorazioa: diskurtsoa aztertzea, proposatutako helburua zehazteraino bete den egiaztatzea. <p>2.2. <i>Testu genero jakinak sortzeko berariazko jarraibideak:</i> Eskema, kontzeptuzko mapa, laburpena, iruzkina, olerkia, etab.</p>

3. HIZKUNTZARI BURUZKO HAUSNARKETA

Kontzeptuak	Prozedurak
<p>1. Testuinguru-eremua</p> <p>1.1. <i>Adierazpen markak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Deixi pertsonala: <ul style="list-style-type: none"> Pertsona izenordainak, edutezko izenordainak, aditz hondarkiak. - Denbora eta espazio deixiak: <ul style="list-style-type: none"> Adberbioak eta adberbio lokuzioak, mendeko perpaus adberbialak, aditz aldiak... - Modalizazio markak: <ul style="list-style-type: none"> • Ziurtasuna zalantza eta probabilitatea adierazteko: <ul style="list-style-type: none"> Moduzko aditzak, aditz modua; adberbioak eta adberbio lokuzioak; perpaus modalitatea; beste esamolde batzuk. • Balorazioa adierazteko: <ul style="list-style-type: none"> Hizkuntz baliabideak: izena, adjektiboa, aditza, adberbioa...; hitzik gabeko baliabideak: prosodikoak, tipografikoak, ikonografikoak... • Erregistroa: <ul style="list-style-type: none"> Erregistro lexikoa, hizkuntz barietatea... <p>1.2. <i>Forma ez murrizgarriak, birformulatzeko formula modura.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Aposizioa, definizioa, exenplifikazioa ... 	<p>1. Testuak ulertzeko eta sortzeko erabiltzen diren hizkuntz osagaiei eta horiek erregulatzen dituzten araei buruzko ezaguerak aplikatzeko jarraibideak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hizkuntz korpus bat behatzea. • Arazoaren edo eta aztergai den elementuaren identifikazioa. • Kontzeptu metalinguistikoen sistematizaziorako eta automatizaziorako metodoak. • Norberaren ezagutzak edo eta informazio iturriak (hiztegiak, gramatikak) erabiltzea arazoa ebazteko edo eta eskatutako atazari ekiteko: osatzea, eraldatzea, laburtzea, inferitzea, interpretatzea, etab. <p>2. Hizkuntzari buruzko kontzeptuak ondorioztatzeko jarraibideak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hizkuntz korpus bat behatzea. • Aztertuko diren osagaiak identifikatzea. • Osagai horiek konparatzea eta elkarren artean lotzea.

3. HIZKUNTZARI BURUZKO HAUSNARKETA

Kontzeptuak	Prozedurak
<p>2. Testu-eremua</p> <p>2.1. <i>Gaien progresioa ziurtatzeko baliabideak: baliabide anaforikoak (edo erreferentziako mekanismoak).</i> Sinonimoak, hiperonimoak, izenordainak (pertsonalak, erakusleak, erlatiboak), nominalizazioa, elipsia...</p> <p>2.2. <i>Testu lokailuak eta antolagailuak, hainbat lotura mota adierazteko: denbora, espazioa, ordena, gehikuntza, aurkakotasuna, kausa-ondorioa, kontrastea.</i> Juntagailuak, adberbioak, testuko beste denbora batzuekin lotzen diren aditz denborak, baliabide prosodikoak, puntuazio markak, osagai tipografikoak...</p> <p>3. Perpausa-eremua</p> <p>3.1. <i>Perpausa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Perpaus motak: bakuna, konposatua (denborazkoa, kausazkoa, ondoriozkoa, aurkaritzakoa...) • Perpausen egitura: subjektua eta predikatua. • Unitate sintaktikoak eta osagai unitateak: izen sintagma, aditz sintagma, adjektibo sintagma... • Perpausaren osagaien arteko lotura: deklinazioa, komunztadura... • Kalko okerrak. <p>3.2. <i>Hitza</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Maila gramatikak: izena, adjektiboa, aditza, mugatzailea, izenordaina, adberbioa... • Oinarritzko lexikoa. • Hitzen arteko harreman semantikoa: sinonimoak, antonimoak eta hiperonimoak, eremu semantikoak... • Hitzen osaketa: osagaiak, eratorpena.... <p>3.3. <i>Ahoskera eta ortografia.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ahoskera: euskararen berezko fonemak, aldaketa fonetikoak hitzaren baitan eta ahozko katearen baitan, diptongoa, intonazioa... • Arau ortografikoak: hitzaren ortografia, puntuazio markak, letra larriak, laburdurak, siglak... 	<ul style="list-style-type: none"> • Hizkuntz printzipioak edo arauak ondorioztatzea.

4. HIZKUNTZAREN GIZARTE DIMENTSIOA

Kontzeptuak	Prozedurak
<p>1. Hizkuntza</p> <p>Gizateriaren eta gizartearen sorkuntzarako oinarria: komunikabidea, errealitatea irudikatze eta adimena garatzeko bidea, nortasun zeinua eta kulturaren hartzailea eta igorlea.</p> <p>2. Hizkuntzen jatorria eta bilakaera. Euskararen historia soziala.</p> <p>2.1. <i>Historiaurretik erromatar inperioa erori arte.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Europako jatorrizko herriak eta hizkuntzak. • Hizkuntza indoeuroparrak. • Erromatarrak Euskal Herrian: latina eta euskara (toponimia eta maileguak) <p>2.2. <i>Euskara Erdi Aroan: (V.mendea -XV.mendea)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kristautasuna eta euskara. • Euskal Herriko eta bere ingurune hizkuntza erromanikoak.. <p>2.3. <i>Aro Modernoa. (XVI. Mendea- XVIII.mendea)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Euskaraz lehen idazkiak. • Euskal Literaturaren sorrera Iparraldean. • Euskara erakundeetan. <p>2.4. <i>XVIII.mendea</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Euskal Literaturaren loraldia. • Hizkuntz eragozpen politikoa. • Hizkuntzaren lurralde-galera. 	<p>1. Ahozko testuak eta testu idatziak ulertzeko eta sortzeko prozeduren aplikazio gidatua.</p> <p>2. Kontzeptu soziolinguistikoen esanahiaren ondorioztapena.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iturrien ikerketa. • Ahozko testuak eta testu idatziak aztertzea. • Hainbat lotura identifikatzea: kausa-ondorioa, arazo-irtenbidea... • Kontzeptuen esanahia berregitea. <p>3. Hurbileko inguruaren ezaugarri soziolinguistikoen ezaugarrien dedukzioa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Errealitatea behatzea. • Inguruko ezaugarriak identifikatzea, bilatu nahi den kontzeptuaren arabera. • Arrazonamendu analogikoa. • Egoeraren ebaluazioa, kontzeptuaren arabera. <p>4. Balorazio kritikoa eta erabakiak hartzea, jokabide pertsonalari eta talde jokabideari begira.</p>

4. HIZKUNTZAREN GIZARTE DIMENTSIOA

Kontzeptuak	Prozedurak
<p>2.5. <i>Aro Garaikidea. (1789tik gaur arte)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1789-1876: Foruen galeraren ondorioak. • 1876-1939: Hazkunde demografikoa eta emigrazioa. • Euskal Pizkundea eta euskazko lehen eskolak. • 1939-1975; Gerra ondorengo diktadura: hizkuntzaren errepresioa. Euskal kulturaren aldeko mugimendua: Ikastolen sorrera. • 1975-gaur egun: Euskararen ofizialtasuna eta hizkuntz legedia. Euskararen aldeko herri ekimenak. Euskarazko komunikabideak. <p>3. Hizkuntz dibertsitatea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hizkuntzen dibertsitate geografikoa: munduko hizkuntzak, hizkuntz familiak, gure inguruko hizkuntzak... • Beste lengoaiak: zeinu-hizkuntza... • Hizkuntza eta horren aldaerak: hizkuntza eta dialektoa. Euskalkiak eta euskararen aldaerak. • Hizkuntzen gizarte dibertsitatea: hizkuntza estandarra, erregistroak. Batua eta euskalkiak. <p>4. Hizkuntza eta hiztunak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hizkuntz komunitatea. • Ama hizkuntza eta bigarren hizkuntzak. • Hitztun elebakarra, elebiduna, eleaniztuna. <p>5. Hizkuntzen konkurrentzia eta ukipen egoerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elebitasuna, diglosia, hizkuntzen ordezkapena, hizkuntzaren planifikazio eta normalizazio prozesuak. • Hizkuntzen estatusa: hizkuntza ofizialak eta ez ofizialak; hizkuntza majoritarioa eta hizkuntza gutxiagoak... • Euskara batuaren historia eta garapena; Larramendi eta euskararen lehen gramatika; K. Mitxelena, Euskaltzaindia... • Hizkuntzen garapenerako eta normalizatorako erakundeak. Euskaltzaindia, Euskararen aldeko elkarteak, Tokian tokiko herri aldizkariak, tokian tokiko telebista eta irratiak, etab. • Herritarren hizkuntz eskubideak eta betebeharrak: Euskararen legea, Estatuko eta Europako araudia. 	

5. LITERATURA

Kontzeptuak	Prozedurak
<p>1. Literatur diskurtsoa: kontzeptu orokorrak.</p> <p>1.1. <i>Literaturaren dimentsio estetikoak, komunikatiboa eta soziala.</i></p> <p>1.2. <i>Literatura: kultura igortzeko eta sortzeko tresna eta adierazpen historiko-soziala.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Literatur lana bere testuinguruan jartzea: egilea, hartzailea, publikatu zen lekua eta garaia. • Garai historikoa: Antzinaroa, Erdi Aroa, Aro Modernoa, Gaur egungo Aroa... • Literatur mugimendua. Mugimendu bakoitzaren ezaugarriak: erromantizismoa, errealismoa, abangoardismoa, surrealismoa... <p>1.3. <i>Literatur hizkuntzaren ezaugarriak: prozedura erretorikoak eta estilistikoak.</i></p> <p>Fonikoak, morfosintaktikoak, lexiko-semantikoak.</p> <p>1.4. <i>Literatur generoak.</i></p> <p>Narratzaio generoa, lirikoak, dramatikoak. Genero bakoitzaren osagaiak eta ezaugarriak.</p> <p>1.5. <i>Literaturaren beste adierazpen batzuk.</i></p> <p>Komikiak, zinema...</p> <p>2. Literatura kultur erreferente gisa</p> <p>2.1. <i>Euskal literatura.</i></p> <p>2.1.1. Ahozko literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Generoak: <ul style="list-style-type: none"> • Lirikoak: Koplak, kantu lirikoak, atsotitzak, asmakizunak... 	<p>1. Literatur testuak ulertzeko jarraibideak</p> <p>1.1. <i>Entzun/irakurri aurretiko fasea:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Irakurketaren/entzuketaren helburua definitzea. • Irakurketa/entzuketeta mota hautatzea: olgetarakoa, erreflexiboa, kritikoa, espresiboa. <p>1.2. <i>Atseginerako irakurketa/entzuketeta:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hainbat baliabide erabiltzea norberaren gustuaren arabeko testuak hautatzeko. • Aurretiko ezaguerak aktibatzea: informazioaren iragarpena, inferentzia eta integrazioa. • Norberaren ulermena kontrolatzea. • Literaturarekin lotutako esperientziak egiaztatzea eta horiei buruz hitz egitea: irakurketak/entzuteak eragindako irudiak, oroimenak, ezustekoak, ikasitako gauza berriak, hausnarketak. <p>1.3. <i>Irakurketa/entzuketeta erreflexiboa eta kritikoa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aurretiko ezaguerak aktibatzea: informazioaren iragarpena, inferentzia eta integrazioa. • Norberaren ulermena kontrolatzea. • Esanahia denen artean eraikitzea:

6. LITERATURA

Kontzeptuak

- Narratiboa: Balada, ipuin tradizionala, narrazio herrikoa...
 - Dramatikoa: Maskarada, pastorala...
- 2.1.2. Bertsolaritza
- Bat-batekoa:
 - Ezaugarriak.
 - Neurkera eta baliabideak: doinua, silaba eta eskema metrikoak, errima. Erreferentziako doinuak eskema metriko bakoitzarentzat.
 - Baliabide poetikoak eta erretorikoak: "Betelana":.
 - Hitzekoak ez diren baliabideak: intonazioa, etenaldia, abesteko modua, gorputz espresioa...
 - Bertsolari nagusiak (ikus eranskina: zerrenda orientagarria).
 - Bertso idatziak: Bertso paperak
 - Ezaugarriak
 - Erreferentziako bertso idatziak eta egileak (ikus eranskina: zerrenda orientagarria)
- 2.1.3. Euskal literatura idatzia.
- Egile eta lan esanguratsuenak, garaiaren, mugimenduaren edo literatur generoaren arabera (ikus eranskina: zerrenda orientagarria).
- 2.2. *Literatura Unibertsala*
- Egile eta lan esanguratsuenak, garaiaren, mugimenduaren edo literatur generoaren arabera (ikus eranskina: zerrenda orientagarria).

Prozedurak

- Testuak konparatzea eta bereiztea, bakoitzaren generoaren, garai historikoaren eta literatur mugimenduaren arabera.
 - Garai historiko jakin baten ezaugarriak identifikatzea eta ondorioztatzea, klasean landutako testu bat oinarri hartuz.
 - Testuan agertzen diren ageriko baloreak eta balore inplizituak aztertzea.
 - Balorazio kritikoa: norberaren iritziak behar bezala arrazoitzea.
- 1.4. *Irakurketa espresiboa*
- Testua goitik behera irakurtzea.
 - Tonua eta pertsonaien ezaugarriak identifikatzea, besteak beste.
 - Puntuazio markak interpretatzea, intonazioarekin lotuta.
 - Baliabide prosodikoak eta keinu baliabideak erabiltzea.
- 2. Literatur testuak sortzeko jarraibideak:**
- 2.1. *Literatur testuak sortzeko prozedura orokorrak:* plangintza, testualizazioa, berrikuspena.
- 2.2. *Literatur erreferenteak imitatzea eta eraldatzea.*
- Egitura, kontzeptuak eta narrazio nahiz estilo mekanismoak behatzea eta aztertzea, besteak beste.
 - Ereduez jabetzea.
 - Norberak sortutako testuaren baitako osagaiak modu sortzailean erabiltzea.
- 2.3. *Ahozko literatur erreferenteak errepikatzea.*
- Testua goitik behera irakurtzea/entzutea.
 - Testua buruz ikastea.
 - Testua errepikatzea: dramatizatzea, errezipitatzea, abestea...
- 2.4. *Bertsoak sortzeko jarraibideak aplikatzea.*
- Ideia edo arrazoi bat sortzea, emandako gai batean oinarrituz.
 - Ideia edo arrazoi bertsuaren azken esaldi modura erabiltzea.
 - Azken hitzarekin errimatzen duten hitzak biltzea eta bertsoa osatzeko egokiak direnak aukeratzea.
 - Bertsoak hasieratik bukaerara osatzea.
 - Sortutako bertsoa abestea.
- 2.5. *Antzezlanak.*

13.2.A.- Edukien aukera: GAZTELANIA (Hegoalde).

Contenidos actitudinales

1. Responsabilidad ante el propio aprendizaje, mostrando autonomía, iniciativa y esfuerzo personal, asumiendo los posibles riesgos que impliquen las decisiones tomadas y mostrando espíritu de superación y perseverancia ante las frustraciones.
2. Autonomía y creatividad en la planificación, desarrollo y presentación de trabajos, tanto orales como escritos, conociendo y aceptando las propias cualidades y limitaciones para desarrollar la autoestima.
3. Actitud crítica ante los usos discursivos verbales y no verbales orientados a la persuasión ideológica (especialmente los de los medios de comunicación) y ante la utilización de contenidos y formas que denotan una discriminación social, racial, sexual, cultural...
4. Cooperación con iniciativa y responsabilidad en las tareas compartidas, participando de modo activo y mostrando interés, flexibilidad y respeto hacia las ideas ajenas.
5. Respeto hacia las demás personas y sus opiniones e ideas y autocontrol de las emociones en la gestión de conflictos en todo tipo de situaciones de la vida personal o social con vistas a una buena comunicación interpersonal.
6. Participación activa y responsabilidad en los procesos de normalización del euskera y de transmisión de la cultura vasca.
7. Valoración, interés y respeto hacia la realidad plurilingüe y pluricultural del propio entorno y reconocimiento de la propia identidad plurilingüe como medio de enriquecimiento intelectual, cultural y social.
8. Creatividad e imaginación en la expresión literaria, así como en la percepción y realización de tareas, considerando alternativas nuevas y aportando ideas originales.
9. Sensibilidad estética ante las producciones literarias propias y ajenas, valorando los elementos creativos y estilísticos de las mismas.

Contenidos conceptuales y procedimentales

1. COMUNICACIÓN ORAL

Conceptos

1.- Características propias de la comunicación oral

1.1.- Rasgos contextuales

- Informal
 - Carácter universal, constitutivo de la naturaleza humana.
 - Desarrollo espontáneo en la sociedad.
 - Efímera, fugaz
 - Presencia de los interlocutores: espacio-tiempo simultáneo y compartido.
 - Información contextual implícita.
 - Discurso elaborado sobre la marcha y simultáneamente a la recepción.
 - Presencia de registros idiomáticos y variedades dialectales en función de los rasgos sociales de los elementos de la situación de comunicación.

- Formal
 - Carácter no universal y aprendizaje escolar.
 - Efímera y producida en tiempo real.
 - Contexto situacional compartido, con una comunicación relativamente unidireccional y jerarquizada.
 - Interacción emisor-receptor: relación emotiva.

1.2.- Rasgos textuales

- Informal
 - Tema general y libre
 - Registro normalmente coloquial.
 - Dialogado
 - Interpersonal y subjetiva.
 - Espontánea y redundante
 - Estructura textual libre (digresiones, cambios de tema...)
 - Intervención fundamental de lenguajes no verbales (gestual, facial, corporal, proxémico)
- Formal
 - Temas más o menos especializados.
 - Registro formal.
 - Generalmente monologado. Combinación de planificación y espontaneidad.
 - Más redundante y con menor densidad de información que la lengua escrita.
 - Intervención fundamental de lenguajes no verbales (gestual, facial, corporal, proxémico).
 - Integración de códigos audiovisuales y verbales.

1.3.- Rasgos lingüísticos

- Informal
 - Papel fundamental de la entonación, vocalización y pronunciación.
 - Selección mínima de léxico: repetición.
 - Elementos deícticos.
 - Interrogaciones, exclamaciones, onomatopeyas, muletillas.
 - Anacolutos, frases inacabadas, elipsis
 - Variedades sociales y geográficas de la lengua.
- Formal
 - Papel fundamental de los rasgos suprasegmentales (tono, volumen, ritmo)
 - Presencia de elementos deícticos, interrogaciones, exclamaciones, etc. aunque en menor medida que en el oral informal.
 - Anacolutos, frases inacabadas, elipsis aunque en menor medida que en el oral informal.
 - Corrección normativa y uso de la variedad estándar.

2.- Tipos de discursos orales en función de la intención comunicativa

2.1.- Informativos. Géneros de texto de los distintos ámbitos de uso

- Monogestionados
 - Relato de hechos y experiencias, exposición de resultados de una tarea, descripción de un fenómeno o proceso, exposición, explicación de un tema, resumen, definición, noticia, reportaje, documental, instrucciones y consignas...

Procedimientos

1.- Pautas a seguir para la comprensión de textos orales:

1.1.- Fase de pre-escucha

- Definición del objetivo de escucha y de los elementos que intervienen en la situación de comunicación.
- Selección del tipo de escucha en función de la situación, el objetivo de escucha y las características del género de texto.
- Activación de conocimientos previos.
- Realización de anticipaciones (hipótesis, predicciones...) basándose en los propios conocimientos y el contexto comunicativo.

1.2.- Fase de escucha

- Interpretación del contenido del texto:
 - Reconstrucción del sentido global del texto.
 - Reconocimiento de las informaciones esenciales en función de la finalidad.
 - Discriminación de ideas principales y secundarias, tesis y argumentos, informaciones relevantes e irrelevantes.
 - Relación de las informaciones formulando las inferencias oportunas.
 - Relación y contraste de las informaciones del texto con los propios conocimientos.
 - Discriminación de información y opinión, argumentos y falacias...
 - Interpretación de elementos implícitos, presuposiciones, sobreentendidos, dobles sentidos, ambigüedades, elipsis...
 - Identificación/inferencia de la intención comunicativa del emisor.
 - Control del propio proceso de comprensión: anticipación, verificación...
 - Interpretación de la forma del texto:
 - Identificación de la estructura del texto y de los elementos que lo marcan.
 - Identificación e inferencia de variedad lingüística y registro.
 - Inferencia de la actitud del emisor mediante la interpretación de elementos acústicos (entonación, volumen), tono del discurso, códigos no verbales...
 - Retención de la información del texto
 - Retención en la memoria a corto plazo de elementos del texto para construir la comprensión: seguir entendiendo lo que viene a continuación, interpretar otros fragmentos del texto...
 - Retención de la información importante del texto mediante la toma de notas o el uso de soportes escritos (esquema, tabla, etc.)
- ##### 1.3.- Fase posterior a la escucha
- Uso adecuado de la información recogida para los fines previstos (para hacer un resumen, completar esquemas, reformular un concepto, valorar el grado de acuerdo o desacuerdo con lo escuchado y responder a ello,...).

2.- Pautas a seguir para la producción de textos orales

2.1.- Pautas a seguir para la producción de discursos poligestionados

- Contextualización de la experiencia:
 - Definición del objetivo (qué se pretende, qué se ha de hacer, para quién y con qué intención)

1. COMUNICACIÓN ORAL

Conceptos	Procedimientos
<p>- Plurigestionados Conversación coloquial, diálogo para la construcción del conocimiento, diálogo para llevar a cabo una tarea en común...</p> <p>2.2.- <i>Persuasivos-Argumentativos. Géneros de texto de los distintos ámbitos de uso:</i></p> <p>- Monogestionados Defensa o justificación de una idea, de una postura, de un comportamiento, mensaje publicitario, ...</p> <p>- Plurigestionados Conversación, discusión, debate...</p> <p>2.3.- <i>Lúdico-estéticos. Géneros de texto de los distintos ámbitos de uso:</i></p> <p>- Monogestionados Relato de anécdotas, chiste, canción, cuento, recitación, adivinanza, película, obra teatral...</p> <p>- Plurigestionados Conversación, juego, dramatización...</p> <p>3.- Propiedades textuales</p> <p>3.1.- <i>Adecuación</i> Elementos de la situación de comunicación, propósito comunicativo, nivel de formalidad, registro, grado de especificidad, variedad lingüística.</p> <p>3.2.- <i>Coherencia</i> Cantidad y calidad de información, estructuración de la información</p> <p>3.3.- <i>Cohesión</i> Progresión temática y elementos que la aseguran.</p> <p>3.4.- <i>Corrección</i> Normas y elementos lingüísticos que aseguran el éxito de la comunicación.</p> <p>3.5.- <i>Riqueza</i> Complejidad, variedad, precisión y grado de riesgo en el uso de recursos sintácticos, léxicos, retóricos (frases hechas, refranes, ironía, humor...), no verbales...</p> <p>4.- Medios de comunicación oral</p> <p>- Función social de los medios de comunicación oral.</p> <p>- Funcionamiento y organización de los medios de comunicación oral.</p> <p>- Características de esos medios: procesos de realización, integración de recursos verbales y no verbales.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Conocimiento de los interlocutores y la situación comunicativa. • Selección de la variedad lingüística, registro, tono, estilo del discurso... <p>- Plasmación de la actividad discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión clara de ideas, informaciones, puntos de vista, utilizando razones o comentarios pertinentes. • Uso adecuado y eficaz de los elementos prosódicos y gestuales. • Escucha atenta y valoración de las aportaciones de los demás, haciendo preguntas y comentarios pertinentes. • Comprobación y reforzamiento de la adecuación de la comprensión mediante la formulación de preguntas complementarias y comentarios • Control de la progresión del texto, evitando repeticiones de ideas o informaciones, identificando información errónea, ideas o informaciones no pertinentes, y haciendo aportaciones. • Uso eficaz de los turnos de palabra y aplicación de las normas socio-comunicativas (fórmulas de cortesía). <p>- Valoración</p> <ul style="list-style-type: none"> • Análisis del discurso para comprobar el nivel de logro del objetivo propuesto. <p>2.2.- <i>Pautas a seguir para la producción de discursos monogestionados</i></p> <p>- Contextualización de la experiencia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definición del objetivo (qué se pretende, qué se ha de hacer, para quién y con qué intención) conocimiento de los interlocutores y la situación comunicativa. • Selección del género de texto, variedad lingüística, registro, tono, estilo del discurso... <p>- Planificación del texto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Búsqueda de información en diversas fuentes (bibliográficas, audiovisuales, digitales). • Selección y organización del contenido mediante soportes escritos. • Estructuración del texto oral (introducción, desarrollo y conclusión). <p>- Revisión del texto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Simulación de la exposición. • Contraste de la forma y el contenido. <p>- Plasmación de la actividad discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión clara de ideas, informaciones, puntos de vista, utilizando razones o comentarios pertinentes. • Uso de organizadores que estructuran y enlazan las partes del texto (para introducir el tema, poner énfasis, ejemplificar...) • Uso de los recursos lingüísticos para asegurar la comprensión del contenido y mantener la atención de los destinatarios. • Uso adecuado y eficaz de los elementos prosódicos y gestuales. • Uso de técnicas de presentación multimedia (esquemas, imágenes, gráficos, transparencias, Power Point...) • Control de la receptividad del destinatario. • Comprobación y reforzamiento de la adecuación de la comprensión, mediante preguntas, paráfrasis, ejemplificación... <p>- Valoración.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Análisis del discurso para comprobar el nivel de logro del objetivo propuesto.

2. COMUNICACIÓN ESCRITA

Conceptos

1. Características de la comunicación escrita

1.1.- Rasgos contextuales

- Carácter no universal, potencialidad de la naturaleza humana.
- Aprendizaje reglado.
- Permanente.
- Ausencia de los interlocutores: espacio-tiempo no compartido, comunicación unidireccional.
- Información contextual explícita.
- Discurso elaborado de manera reflexiva y previamente a la recepción.

1.2.- Rasgos textuales

- Nivel de registro y punto de vista variados dependiendo de la situación de comunicación.
- Monologado y planificado.
- Estructuras textuales estereotipadas.
- Intervención de lenguajes no verbales (gráficos, icónicos, tipográficos, etc.)

1.3.- Rasgos lingüísticos

- Uso de los signos de puntuación.
- Selección precisa de léxico: riqueza y variación.
- Sintaxis regular.
- Corrección normativa y uso de la variedad estándar en general.

2.- Tipos de discursos escritos en función de la intención comunicativa

2.1.-Informativos. Géneros de texto de los distintos ámbitos de uso:

- Ficha, mapa conceptual, esquema, resumen, definición, informe, descripción de un fenómeno o proceso, exposición, explicación de un tema, reseña de experiencias, relato histórico, noticia, reportaje, biografía, receta, reglas de juego, instrucciones de montaje, modo de empleo, curriculum vitae, carta, correo electrónico...

2.2.-Argumentativos. Géneros de texto de los distintos ámbitos de uso:

- Defensa o justificación de una idea, de una postura, de un comportamiento...
- Ensayo, comentario crítico, mensaje publicitario, editorial, artículo de opinión, carta del lector, reseña de libros...

2.3.-Lúdico-estéticos. Géneros de texto de los distintos ámbitos de uso:

- Cuento, novela, fábula, poesía, guión teatral...

3.- Propiedades textuales

3.1- Adecuación

Elementos de la situación de comunicación, propósito comunicativo, nivel de formalidad, registro, grado de especificidad, variedad lingüística.

3.2- Coherencia

Cantidad y calidad de información, estructuración de la información

3.3.-Cohesión

Progresión temática y elementos que la aseguran.

3.4.- Corrección

Normas y elementos lingüísticos que aseguran el éxito de la comunicación.

3.5.- Riqueza

Complejidad, variedad, precisión y grado de riesgo en el uso de recursos sintácticos, léxicos, retóricos (frases hechas, refranes, ironía, humor...), elementos iconográficos...

4.- Medios de comunicación escrita

- Función social de los medios de comunicación escrita.
- Funcionamiento y organización de los medios de comunicación escrita.
- Características de esos medios: procesos de realización, integración de recursos verbales y no verbales.
- Géneros periodísticos.

Procedimientos

1.- Pautas a seguir para la comprensión de textos escritos

1.1.- Fase de pre-lectura

- Definición del objetivo de lectura y de los elementos que intervienen en la situación de comunicación.
- Selección del tipo de lectura en función de la situación, el objetivo de lectura y las características del género de texto.
- Activación de conocimientos previos.
- Realización de anticipaciones (hipótesis, predicciones...) basándose en los propios conocimientos y en las marcas superficiales del texto (maquetación, imágenes...).

1.2.- Fase de lectura

- Interpretación del contenido del discurso:
 - Reconstrucción del sentido global del texto.
 - Reconocimiento de las informaciones esenciales en función de la finalidad.
 - Discriminación de ideas principales y secundarias, tesis y argumentos, informaciones relevantes e irrelevantes.
 - Relación de las informaciones formulando las inferencias oportunas.
- Relación y contraste de las informaciones del texto con los propios conocimientos.
 - Inferencia del significado de palabras desconocidas mediante claves contextuales o estructurales.
 - Interpretación de elementos implícitos y retóricos: sobreentendidos, dobles sentidos, elipsis, humor, ironía...
 - Discriminación de información y opinión, argumentos y falacias...
 - Identificación/inferencia de la intención comunicativa, la visión del mundo y la actitud del emisor.
 - Control del propio proceso de comprensión: anticipación, verificación...

- Interpretación de la forma del discurso:

- Interpretación de los elementos técnicos de los lenguajes no verbales (tipografía, colores, encuadres, hipertextos...)
- Identificación de la estructura del texto y de las elementos que lo marcan.

1.3.- Fase posterior a la lectura

- Valoración y enjuiciamiento de la información, para formar una opinión propia.
- Uso adecuado de la información recogida para los fines previstos (para hacer un resumen, un mapa conceptual, completar esquemas, reformular un concepto, hacer un comentario crítico...).

2.- Pautas a seguir para la producción de textos escritos

2.1.- Pautas generales a seguir para la producción de textos

- Contextualización del acto comunicativo:
 - Definición del objetivo (qué se pretende, qué se ha de hacer, para quién y con qué intención)
 - Análisis de la situación comunicativa.
 - Selección de soporte (papel, telemático...)
 - Selección del género de texto, variedad lingüística, registro, tono, estilo del discurso...

2. COMUNICACIÓN ESCRITA

Conceptos	Procedimientos
	<ul style="list-style-type: none"> - Planificación del texto: <ul style="list-style-type: none"> • Generación de ideas. • Técnicas para la búsqueda, valoración, selección y registro de información tanto desde fuentes tradicionales como en formato digital a través de Internet. • Selección y organización del contenido atendiendo a la intención comunicativa y a estructuras textuales arquetípicas. - Textualización: <ul style="list-style-type: none"> • Desarrollo de la información. • Organización de párrafos. • Cohesión de la información: conectores y organizadores que estructuran y enlazan las partes del texto. • Aplicación de normas gramaticales y ortográficas. • Utilización de soportes informáticos: procesador de texto, escáner, editor gráfico, etc. - Revisión <ul style="list-style-type: none"> • Lectura selectiva del texto producido para identificar errores a nivel de forma o contenido. • Uso de recursos propios o de consulta (diccionarios, gramáticas, procesadores de texto) para la corrección de los propios errores. • Valoración: análisis del discurso para comprobar el nivel de logro del objetivo propuesto. <p>2.2.- <i>Pautas específicas a seguir para la producción de determinados géneros de texto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Esquema, mapa conceptual, resumen, comentario, poema, etc.

3. REFLEXIÓN SOBRE LA LENGUA

Conceptos	Procedimientos
<p>1.- Ámbito contextual</p> <p>1.1.- <i>Marcas enunciativas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Deixis personal. <ul style="list-style-type: none"> • Pronombres personales, posesivos, desinencias verbales. - Deixis temporal y espacial. <ul style="list-style-type: none"> • Adverbios y locuciones adverbiales, oraciones subordinadas adverbiales, tiempos verbales... - Marcas de modalización: <ul style="list-style-type: none"> • Expresión de certeza, duda y probabilidad: Verbos modales, el modo verbal; adverbios y locuciones adverbiales; modalidad oracional; otras expresiones. • Expresión de valoración: Recursos lingüísticos: nombre, adjetivo, verbo, adverbio...; recursos no lingüísticos: prosódicos, tipográficos, iconográficos... - Registro: <ul style="list-style-type: none"> • Registro léxico, variedad lingüística... <p>1.2.- <i>Formas explicativas como fórmulas de reformulación</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aposición, definición, ejemplificación... <p>2.- Ámbito textual</p> <p>2.1.- <i>Recursos para asegurar la progresión temática: recursos anafóricos (o mecanismos de referencia).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sinónimos, hiperónimos, pronombres (personales, demostrativos, relativos), nominalización, elipsis... <p>2.2.- <i>Conectores y organizadores textuales para expresar diferentes tipos de relaciones:</i> tiempo, espacio, orden, adición, oposición, causa-consecuencia, contraste.</p>	<p>1.- Pautas a seguir para la aplicación de los conocimientos acerca de los elementos lingüísticos y de las normas que regulan su uso en la comprensión y producción de textos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observación de un corpus lingüístico. - Identificación del problema o elemento objeto de estudio. - Métodos para la sistematización y automatización de los conceptos metalingüísticos. - Uso de conocimientos propios o de fuentes de consulta (diccionarios, gramáticas) para la resolución de problemas o realización de la tarea requerida: completar, transformar, resumir, corregir, inferir, interpretar, etc. <p>2.- Pautas a seguir para la inducción de conceptos sobre la lengua.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observación de un corpus lingüístico. - Identificación de los elementos objeto de estudio. - Comparación y relación de los elementos identificados. - Inducción de principios o reglas lingüísticas.

3. REFLEXIÓN SOBRE LA LENGUA

Conceptos	Procedimientos
<ul style="list-style-type: none"> - Conjunciones, adverbios, tiempos verbales que remiten a otros tiempos del texto, recursos prosódicos, marcas de puntuación, elementos tipográficos... <p>3.- Ámbito oracional</p> <p>3.1.- <i>La oración.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tipos de oración: simple y compuesta (temporal, causal, consecutiva, adversativa...) - La estructura de la oración: sujeto y predicado. - Unidades sintácticas y constituyentes: Sintagma nominal, sintagma adverbial, sintagma adjetival... - Relación entre los diferentes elementos de la oración: concordancia... - Calcos lingüísticos. <p>3.2.- <i>La palabra.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Categorías gramaticales: nombre, adjetivo, verbo, determinante, pronombre, adverbio... - Léxico básico. - Relación semántica entre las palabras: sinónimos, antónimos e hiperónimos; campos semánticos... - Formación de palabras: composición, derivación... <p>3.3.- <i>Pronunciación y ortografía.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Pronunciación: fonemas característicos de la lengua castellana, cambios fonéticos dentro de la palabra y en la cadena hablada, diptongo y hiato, entonación, acento... - Convenciones ortográficas: ortografía de la palabra, acentuación, signos de puntuación, uso de las mayúsculas, abreviaturas, siglas... 	

4. DIMENSIÓN SOCIAL DE LA LENGUA

Conceptos	Procedimientos
<p>1.- La lengua</p> <ul style="list-style-type: none"> - Como base para el surgimiento de la humanidad y la sociedad: medio de comunicación, medio de representación de la realidad y desarrollo del pensamiento, signo de identidad y receptora y transmisora de cultura. <p>2.- Origen y evolución de las lenguas. Historia social de la lengua castellana</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evolución histórica de la lengua castellana en relación con las lenguas del entorno. - El latín y la evolución de las lenguas romances. - Difusión y situación actual de la lengua castellana en el mundo. <p>3.- Variedad lingüística</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diversidad geográfica de las lenguas: Lenguas del mundo, familias lingüísticas... Las lenguas del Estado Español, el castellano en América y las lenguas indígenas. - La lengua y sus variantes: lengua y dialecto. Dialectos del castellano. - Diversidad social de las lenguas: lengua estándar, registros. - Otros lenguajes: lenguaje de signos... <p>4.- La lengua y los hablantes</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comunidad lingüística. - Lengua materna y segundas lenguas. - Hablantes monolingües, bilingües, plurilingües. <p>5.- Concurrencia de lenguas y situaciones de contacto</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bilingüismo, diglosia, sustitución de lenguas, procesos de planificación y normalización lingüística. - Estatus de las lenguas: lenguas oficiales y no oficiales; lenguas mayoritarias y minorizadas... - Instituciones y organizaciones para el desarrollo, unidad y fomento de la lengua castellana: Real Academia de la lengua, Instituto Cervantes.... - Derechos y deberes lingüísticos de los ciudadanos: legislación local, estatal, europea. 	<p>1.- Aplicación guiada de procedimientos de comprensión y producción de textos orales y escritos.</p> <p>2.- Inducción del significado de conceptos sociolingüísticos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investigación de fuentes. - Análisis de textos orales y escritos. - Identificación de relaciones de causa-efecto, problema-solución... - Reconstrucción del significado de conceptos. <p>3.- Deducción de las características sociolingüísticas del entorno próximo.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observación de la realidad. - Identificación de las características del entorno en función del concepto buscado. - Razonamiento analógico. - Evaluación de la situación en función del concepto. <p>4.- Valoración crítica y toma de decisiones para la conducta personal y grupal.</p>

4. DIMENSIÓN SOCIAL DE LA LENGUA

Conceptos	Procedimientos
<p>1.- El discurso literario: conceptos generales</p> <p>1.1.- <i>Dimensión estética, comunicativa y social de la literatura.</i></p> <p>1.2.- <i>La literatura como instrumento de transmisión y de creación cultural y como expresión histórico-social:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Contextualización de la obra literaria: Autor, destinatario, lugar y época de la publicación. - Época histórica: Antigüedad, Edad Media, Edad Moderna, Edad Contemporánea... - Movimiento literario. Características de cada movimiento: Romanticismo, realismo, vanguardismo, surrealismo... <p>1.3.- <i>Características del lenguaje literario: Procedimientos retóricos y estilísticos:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fónicos, morfosintácticos, lexico-semánticos. <p>1.4.- <i>Los géneros literarios:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Género narrativo, lírico, dramático. Elementos constitutivos y características de cada género. <p>1.5.- <i>Otras manifestaciones del hecho literario:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - El cómic, el cine... <p>2.- La literatura como referente cultural</p> <p>2.1.- <i>Literatura en lengua castellana:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Autores y obras más significativas en función de épocas, movimientos o géneros literarios (ver anexo: selección orientativa). <p>2.2.- <i>Literatura Universal:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Autores y obras más significativas en función de épocas, movimientos o géneros literarios (ver anexo: selección orientativa). 	<p>1.- Procedimientos de comprensión de textos literarios</p> <p>1.1.- <i>Fase de prelectura\preescucha:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Definición del objetivo de lectura\escucha - Selección del tipo de lectura\escucha: recreativa, reflexiva, crítica, expresiva. <p>1.2.- <i>Lectura\escucha recreativa:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Uso de diversos recursos para la selección de textos que respondan al gusto propio. - Activación de conocimientos previos: predicción, inferencia e integración de la información. - Control de la propia comprensión. - Conversación y contraste de las experiencias acerca del hecho literario: imágenes, recuerdos, sorpresas, descubrimientos, reflexiones que hubiera suscitado la lectura\escucha. <p>1.3.- <i>Lectura\escucha reflexiva y crítica:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Activación de conocimientos previos: predicción, inferencia e integración de la información. - Control de la propia comprensión - Construcción del significado de manera compartida: <ul style="list-style-type: none"> • Comparación y diferenciación de textos en función del género, época histórica o movimiento literario. • Identificación e inferencia de las características de una época histórica dada a partir del contenido de un texto trabajado en clase. • Análisis de los valores del texto implícitos o manifiestos. • Valoración crítica: razonamiento pertinente de las propias opiniones. <p>1.4.- <i>Lectura expresiva:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura integral del texto. - Identificación del tono, características de los personajes, etc. - Interpretación de los signos de puntuación en relación con la entonación. - Uso de recursos prosódicos y gestuales. <p>2.- Procedimientos de producción de textos literarios</p> <p>2.1.- <i>Procedimientos generales de producción de textos:</i> planificación, textualización, revisión.</p> <p>2.2.- <i>Imitación y transformación de referentes literarios:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Observación y análisis de estructuras, conceptos, mecanismos narrativos, de estilo... - Apropiación de modelos. - Uso creativo de los elementos seleccionados en la producción propia. <p>2.3.- <i>Reproducción de referentes literarios orales:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura\escucha integral del texto. - Memorización del texto. - Reproducción del texto: dramatización, recitación, canto... <p>2.4.- <i>Representación teatral</i></p>

1.3.2.B.- Edukien aukera: FRANTSESA (Iparralde)

Attitudes

1. Responsabilité devant le propre apprentissage, en faisant preuve d'autonomie, d'initiative et d'effort personnel, en assumant les risques éventuels que les décisions prises impliquent et en manifestant un esprit de dépassement et de persévérance devant les frustrations.
2. Autonomie et créativité dans la planification, le développement et la présentation de travaux, oraux et écrits, en connaissant et en acceptant les qualités et limitations personnelles pour développer l'estime de soi.
3. Attitude critique devant les usages discursifs verbaux et non verbaux tournés vers la persuasion idéologique (en particulier ceux employés par les médias) et devant l'utilisation de contenus et de formes qui dénotent une discrimination sociale, raciale, sexuelle, culturelle, etc.
4. Coopération pleine d'initiative et de responsabilité dans les tâches partagées, en participant de façon active et en faisant preuve d'intérêt, de flexibilité et de respect envers les idées d'autrui.
5. Respect envers les autres personnes, leurs opinions et leurs idées. Maîtrise des émotions dans la gestion de conflits dans tout type de situations de la vie personnelle ou sociale en vue d'une bonne communication interpersonnelle.
6. Participation active et responsabilité dans les processus de normalisation de la langue basque et de transmission de la culture basque.
7. Valorisation, intérêt et respect à l'égard de la réalité plurilingue et pluriculturelle du propre environnement et reconnaissance de la propre identité plurilingue comme moyen d'enrichissement intellectuel, culturel et social.
8. Créativité et imagination dans l'expression littéraire, ainsi que dans la perception et la réalisation de tâches, en étudiant de nouvelles alternatives et en apportant des idées originales.
9. Sensibilité esthétique devant les productions littéraires personnelles et celles des autres, en valorisant leurs éléments créatifs et stylistiques.

Contenus conceptuels et procédures

1. COMMUNICATION ORALE

Concepts	Procédures
<p>1. Caractéristiques propres à la communication orale</p> <p>1.1. Traits contextuels</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informel <ul style="list-style-type: none"> • Caractère universel, constitutif de la nature humaine. • Développement spontané dans la société. • Éphémère, fugace. • Présence des interlocuteurs : espace-temps simultané et partagé. • Information contextuelle implicite. • Discours élaboré au fur et à mesure et simultanément à la réception. - Formel <ul style="list-style-type: none"> • Caractère non universel et apprentissage scolaire. • Éphémère et produite en temps réel. • Contexte situationnel partagé, avec une communication relativement unidirectionnelle et hiérarchisée. • Interaction émetteur-récepteur : relation émotive. <p>1.2. Traits textuels</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informel <ul style="list-style-type: none"> • Thème général et libre. • Registre normalement familier. • Dialogué. • Interpersonnelle et subjective. • Spontanée et redondante. • Structure textuelle libre (digressions, changements de sujet, etc.). • Intervention fondamentale des langages non verbaux (gestuel, facial, corporel, proxémique). - Formel <ul style="list-style-type: none"> • Thèmes plus ou moins spécialisés. • Registre formel. • Généralement monologué. Mélange de planification et de spontanéité. • Plus redondante et moindre densité d'information que la langue écrite. • Intervention fondamentale des langages non verbaux (gestuel, facial, corporel, proxémique). • Intégration de codes audiovisuels et verbaux. <p>1.3. Traits linguistiques</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informel <ul style="list-style-type: none"> • Rôle fondamental de l'intonation, la vocalisation et la prononciation. • Sélection minimale du lexique : répétition. • Éléments déictiques. • Interrogations, exclamations, onomatopées, chevilles. • Anacoluthes, phrases inachevées, ellipses. • Familiarités, dialectalismes. - Formel <ul style="list-style-type: none"> • Rôle fondamental des traits suprasegmentaux (ton, volume, rythme) • Présence des éléments déictiques, interrogations, exclamations, etc. mais dans une moindre mesure qu'à l'oral informel. • Anacoluthes, phrases inachevées, ellipses bien que dans une moindre mesure qu'à l'oral informel. • Correction normative et utilisation de la variété standard. <p>2. Types de discours oraux en fonction de l'intention communicative</p> <p>2.1. Informatifs. Genres de texte des différents domaines d'utilisation :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monogérés <ul style="list-style-type: none"> • Récit des faits et expériences, exposé des résultats d'une tâche, description d'un phénomène ou processus, exposé, explication d'un sujet, résumé, définition, actualité, reportage, documentaire, instructions et consignes, etc. 	<p>1. Règles pour la compréhension de textes oraux.</p> <p>1.1. Phase de pré-écoute</p> <ul style="list-style-type: none"> - Définition de l'objectif d'écoute et des éléments qui interviennent dans la situation de communication. - Sélection du type d'écoute en fonction de la situation, l'objectif d'écoute et les caractéristiques du genre de texte. - Activation des connaissances préalables. - Réalisation d'anticipations (hypothèses, prédictions, etc.) en se basant sur les propres connaissances et sur le contexte communicatif. <p>1.2. Phase d'écoute</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interprétation du contenu du texte : <ul style="list-style-type: none"> • Reconstruction du sens global du texte. • Reconnaissance des informations essentielles en fonction de la finalité. • Distinction entre les idées principales et secondaires, les thèses et les arguments, les informations importantes et insignifiantes. • Liste des informations en formulant les bonnes inférences. • Liste et contraste des informations du texte avec les propres connaissances. • Distinction entre l'information et l'opinion, les arguments et les tromperies... • Interprétation des éléments implicites, présuppositions, sous-entendus, doubles sens, ambiguïtés, ellipses, etc. • Identification/inférence de l'intention communicative de l'émetteur. • Contrôle du propre processus de compréhension : anticipation, vérification, etc. - Interprétation de la forme du texte : <ul style="list-style-type: none"> • Identification de la structure du texte et des éléments qui le marquent. • Identification et inférence de la variété linguistique et du registre de langue • Inférence de l'attitude de l'émetteur par le biais de l'interprétation des éléments acoustiques (intonation, volume), ton du discours, codes non verbaux, etc. - Mémorisation de l'information du texte <ul style="list-style-type: none"> • Mémorisation à court terme des éléments du texte pour construire la compréhension : continuer à comprendre ce qui vient ensuite, interpréter d'autres fragments du texte, etc. • Mémorisation de l'information importante du texte grâce à la prise de notes ou à l'utilisation de supports écrits (schéma, tableau, etc.). <p>1.3. Phase postérieure à l'écoute</p> <p>Utilisation pertinente de l'information recueillie aux fins prévues (pour faire un résumé, compléter des schémas, reformuler un concept, évaluer le degré d'accord ou de désaccord avec les propos écoutés et répondre à cela, etc.).</p> <p>2. Règles pour la production de textes oraux</p> <p>2.1. Règles pour la production de discours polygérés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Contextualisation de l'expérience : <ul style="list-style-type: none"> • Définition de l'objectif (que cherche-t-on, que faut-il faire, pour qui et dans quelle intention)

1. COMMUNICATION ORALE

Concepts

- Polygérés
Conversation familière, dialogue pour la construction de la connaissance, dialogue pour réaliser une tâche en commun, etc.
 - 2.2. *Persuasifs - Argumentatifs. Genres de texte des différents domaines d'utilisation :*
 - Monogérés
Défense ou justification d'une idée, d'une position, d'un comportement, message publicitaire, etc.
 - Polygérés
Conversation, discussion, débat, etc.
 - 2.3. *Ludico-esthétiques. Genres de texte des différents domaines d'utilisation :*
 - Monogérés
Récit d'anecdotes, plaisanterie, chanson, conte, récitation, devinette, film, œuvre théâtrale, etc.
 - Polygérés
Conversation, jeu, dramatisation, etc.
- 3. Propriétés textuelles**
- 3.1. *Adéquation*
Éléments de la situation de communication, objectif communicatif, niveau de formalité, registre de langue, degré de spécificité, variété linguistique.
- 3.2. *Cohérence*
Quantité et qualité de l'information, structuration de l'information.
- 3.3. *Cohésion*
Progression thématique et éléments qui l'assurent.
- 3.4. *Correction*
Utilisation des normes et éléments linguistiques de manière à assurer le succès de la communication.
- 3.5. *Richesse*
Complexité, variété, précision et degré de risque dans l'utilisation des ressources syntaxiques, lexicales, rhétoriques (clichés, proverbes, ironie, humour, etc.), non verbales, etc.
- 4. Moyens de communication orale**
- Fonction sociale des moyens de communication orale.
 - Fonctionnement et organisation des moyens de communication orale.
 - Caractéristiques de ces moyens : processus de réalisation, intégration des ressources verbales et non verbales.

Procédures

- Connaissance des interlocuteurs et de la situation communicative.
- Sélection de la variété linguistique, registre de langue, ton, style du discours, etc.
- Expression de l'activité discursive :
 - Expression claire des idées, informations, points de vue, en utilisant des raisons ou commentaires pertinents.
 - Utilisation adéquate et efficace des éléments prosodiques et gestuels.
 - Écoute attentive et évaluation des apports des autres, en posant des questions et en faisant des commentaires pertinents.
 - Vérification et renforcement de l'adéquation de la compréhension en utilisant la formulation de questions complémentaires et de commentaires.
 - Contrôle de la progression du texte, en évitant les répétitions d'idées ou d'informations, en identifiant l'information erronée, les idées ou informations non pertinentes, et en réalisant des apports.
 - Utilisation efficace des tours de parole et application des normes socio-communicatives (formules de politesse).
- Évaluation
 - Analyse du discours pour vérifier le niveau d'atteinte de l'objectif proposé.
- 2.2. *Règles pour la production de discours monogérés*
- Contextualisation de l'expérience
 - Définition de l'objectif (que cherche-t-on, que faut-il faire, pour qui et dans quelle intention) connaissance des interlocuteurs et de la situation communicative.
 - Sélection du genre de texte, de la variété linguistique, du registre de langue, du ton, du style du discours, etc.
- Planification du texte
 - Recherche d'information dans diverses sources (bibliographiques, audiovisuelles, numériques).
 - Sélection et organisation du contenu à l'aide de supports écrits.
 - Structuration du texte oral (introduction, développement et conclusion).
- Révision du texte :
 - Simulation de l'exposé.
 - Contraste de la forme et du contenu.
- Expression de l'activité discursive :
 - Expression claire des idées, informations, points de vue, en utilisant des raisons ou commentaires pertinents.
 - Utilisation d'organismes qui structurent et relient les parties du texte (pour introduire le sujet, mettre en valeur, illustrer par des exemples, etc.).
 - Utilisation des ressources linguistiques pour assurer la compréhension du contenu et garder l'attention des destinataires.
 - Utilisation adéquate et efficace des éléments prosodiques et gestuels.
 - Utilisation des techniques de présentation multimédia (schémas, images, graphiques, transparents, PowerPoint, etc.)
 - Contrôle de la réceptivité du destinataire.
 - Vérification et renforcement de l'adéquation de la compréhension en utilisant des questions, paraphrases, illustrations par des exemples, etc.
- Évaluation.
 - Analyse du discours pour vérifier le niveau d'atteinte de l'objectif proposé

2. COMMUNICATION ÉCRITE

Concepts

1. Caractéristiques de la communication écrite

1.1. Traits contextuels

- Caractère non universel, potentialité de la nature humaine.
- Apprentissage réglé.
- Permanente.
- Absence des interlocuteurs : espace-temps non partagé, communication unidirectionnelle.
- Information contextuelle explicite.
- Discours élaboré de manière réflexive et préalable à la réception.

1.2. Traits textuels

- Niveau du registre de langue et point de vue variés en fonction de la situation de communication.
- Monologué et planifié.
- Structures textuelles stéréotypées.
- Intervention des langages non verbaux (graphiques, iconiques, typographiques, etc.)

1.3. Traits linguistiques

- Utilisation des signes de ponctuation.
- Sélection précise du lexique : richesse et variation.
- Syntaxe régulière.
- Correction normative et utilisation de la variété standard en général.

2. Types de discours écrits en fonction de l'intention communicative

2.1. Informatifs. Genres de texte des différents domaines d'utilisation :

Fiche, plan conceptuel, schéma, résumé, définition, rapport, description d'un phénomène ou processus, exposé, explication d'un sujet, description des expériences, récit historique, actualité, reportage, biographie, recette, règles de jeu, instructions de montage, mode d'emploi, curriculum vitae, lettre, courrier etc.

2.2. Argumentatifs. Genres de texte des différents domaines d'utilisation :

- Défense ou justification d'une idée, une opinion, un comportement.
- Essai, commentaire critique, message publicitaire, éditorial, article d'opinion, courrier du lecteur, compte rendu de livres, etc.

2.3. Ludico-esthétiques. Genres de texte des différents domaines d'utilisation :

Conte, nouvelle, fable, poésie, scénario théâtral, etc.

3. Propriétés textuelles

3.1. Adéquation

Éléments de la situation de communication, but communicatif, niveau de formalité, registre de langue, degré de spécificité, variété linguistique.

3.2. Cohérence

Quantité et qualité de l'information, structuration de l'information.

3.3. Cohésion

Progression thématique et éléments qui l'assurent.

3.4. Correction

Utilisation des normes et éléments linguistiques de manière à assurer le succès de la communication.

3.5. Richesse

Complexité, variété, précision et degré de risque dans l'utilisation des ressources syntaxiques, lexiques, rhétoriques (clichés, proverbes, ironie, humour, etc.), éléments iconographiques, etc.

4. Moyens de communication écrite

- Fonction sociale des moyens de communication écrite.
- Fonctionnement et organisation des moyens de communication écrite.
- Caractéristiques de ces moyens : processus de réalisation, intégration de ressources verbales et non verbales.
- Genres journalistiques.

Procédures

1. Règles pour la compréhension de textes écrits :

1.1. Phase de pré-lecture

- Définition de l'objectif de lecture et des éléments qui interviennent dans la situation de communication.
- Sélection du type de lecture en fonction de la situation, l'objectif de lecture et les caractéristiques du genre de texte.
- Activation des connaissances préalables.
- Réalisation d'anticipations (hypothèses, prédictions, etc.) en se basant sur les propres connaissances et sur les marques superficielles du texte (maquettage, images, etc.).

1.2. Phase de lecture

- Interprétation du contenu du discours :
 - Reconstruction du sens global du texte.
 - Reconnaissance des informations essentielles en fonction de la finalité.
 - Distinction entre les idées principales et secondaires, les thèses et les arguments, les informations importantes et insignifiantes.
 - Mise en relation des informations en formulant les bonnes inférences.
 - Mise en relation et contraste des informations du texte avec les propres connaissances.
 - Inférence du sens de mots inconnus à l'aide de solutions contextuelles ou structurales.
 - Interprétation des éléments implicites et rhétoriques : sous-entendus, doubles sens, ellipses, humour, ironie, etc.
 - Distinction entre l'information et l'opinion, les arguments et les tromperies, etc.
 - Identification/inférence de l'intention communicative, la vision du monde et l'attitude de l'émetteur.
 - Contrôle du propre processus de compréhension : anticipation, vérification, etc.
- Interprétation de la forme du discours :
 - Interprétation des éléments techniques des langages non verbaux (typographie, couleurs, cadres, hypertextes, etc.)
 - Identification de la structure du texte et des éléments qui le marquent.

1.3. Phase postérieure à la lecture

- Évaluation et jugement de l'information, pour se former une opinion propre.
- Utilisation pertinente de l'information recueillie aux fins prévues (pour faire un résumé, un plan conceptuel, compléter des schémas, reformuler un concept, faire un commentaire critique, etc.).

2. Règles pour la production de textes écrits :

2.1. Règles générales pour la production de textes :

- Contextualisation de l'acte communicatif :
 - Définition de l'objectif (que cherche-t-on, que faut-il faire, pour qui et dans quelle intention)
 - Analyse de la situation communicative.
 - Sélection du support (papier, télématique, etc.)
 - Sélection du genre de texte, de la variété linguistique, du registre de langue, du ton, du style du discours, etc.
- Planification du texte
 - Génération d'idées.
 - Techniques pour la recherche, l'évaluation, la sélection et le registre d'information tant sur des sources traditionnelles qu'au format numérique par le biais d'Internet.

2. COMMUNICATION ÉCRITE

Concepts	Procédures
	<ul style="list-style-type: none"> • Sélection et organisation du contenu compte tenu de l'intention communicative et des structures textuelles archétypiques. - Textualisation : <ul style="list-style-type: none"> • Développement de l'information. • Organisation de paragraphes. • Cohésion de l'information : connecteurs et organisateurs qui structurent et relient les parties du texte. • Application des règles grammaticales et orthographiques. • Utilisation de supports informatiques : système de traitement de texte, scanner, éditeur graphique, etc. - Révision <ul style="list-style-type: none"> • Lecture sélective du texte produit pour identifier les erreurs au niveau de la forme ou du contenu. • Utilisation de ressources propres ou de la consultation (dictionnaires, grammaires, systèmes de traitement de texte) pour la correction des propres erreurs. • Évaluation : analyse du discours pour vérifier le niveau d'atteinte de l'objectif proposé. <p>2.2. Règles spécifiques pour la production de certains genres de texte :</p> <p>Schéma, plan conceptuel, résumé, commentaire, poème, etc.</p>

3. RÉFLEXION SUR LA LANGUE

Concepts	Procédures
<p>1. Domaine contextuel</p> <p>1.1. Marques énonciatives :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deixis personnelle : pronoms personnels, possessifs, désinences verbales. - Deixis temporelle et spatiale: adverbess et locutions adverbiales, propositions subordonnées adverbiales, temps verbaux, etc. - Marques de modalisation : <ul style="list-style-type: none"> • Expression de la certitude, du doute et de la probabilité : verbes modaux, le mode verbal ; les adverbess et locutions adverbiales ; la modalité de la phrase ; autres expressions. • Expression d'évaluation : Ressources linguistiques : nom, adjectif, verbe, adverbe, etc. ; ressources non linguistiques : prosodiques, typographiques, iconographiques, etc. - Registre de langue : registre lexical, variété linguistique, etc. <p>1.2. Formes explicatives comme formules de reformulation.</p> <p>Apposition, définition, illustration par des exemples, etc.</p> <p>2. Domaine textuel</p> <p>2.1. Ressources pour assurer la progression thématique : ressources anaphoriques (ou mécanismes de référence).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Synonymes, hyperonymes, pronoms (personnels, démonstratifs, relatifs), nominalisation, ellipses, etc. <p>2.2. Connecteurs et organisateurs textuels pour exprimer différents types de relations : temps, espace, ordre, addition, opposition, cause/conséquence, contraste.</p>	<p>1. Règles pour l'application des connaissances sur les éléments linguistiques et les règles qui régissent leur emploi dans la compréhension et la production de textes.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observation d'un corpus linguistique. - Identification du problème ou de l'élément objet d'étude. - Méthodes pour la systématisation et l'automatisation des concepts métalinguistiques. - Usage des propres connaissances ou de livres de référence pour résoudre le problème ou réaliser la tâche requise : compléter, transformer, résumer, corriger, inférer, interpréter... <p>2. Règles pour l'induction de concepts sur la langue.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observation d'un corpus linguistique. - Identification des éléments objet d'étude. - Comparaison et rapport des éléments identifiés. - Induction de principes ou règles linguistiques.

3. RÉFLEXION SUR LA LANGUE

Concepts	Procédures
<p>Conjonctions, adverbes, temps verbaux qui renvoient à d'autres temps du texte, ressources prosodiques, marques de ponctuation, éléments typographiques, etc.</p> <p>3. Domaine de la phrase</p> <p>3.1. La phrase.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Types de phrase : simple et complexe (temporelle, causale, consécutive, adversative, etc.) - La structure de la phrase : sujet et prédicat. - Unités syntaxiques et constituantes : Syntagme nominal, syntagme adverbial, syntagme adjectival, etc. - Relation entre les différents éléments de la phrase : concordance, etc. - Calques. <p>3.2. Le mot.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Catégories grammaticales : nom, adjectif, verbe, déterminant, pronom, adverbe, etc. - Lexique de base. - Rapport sémantique entre les mots : synonymes, antonymes et hyperonymes ; champs sémantiques, etc. - Formation des mots : composition, dérivation, etc. <p>3.3. Prononciation et orthographe.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prononciation : phonèmes caractéristiques du français, changements phonétiques dans le mot et dans la chaîne parlée, intonation, accent, etc. - Règles orthographiques : orthographe du mot, accentuation, signes de ponctuation, utilisation des majuscules, abréviations, etc. 	

4. DIMENSION SOCIALE DE LA LANGUE

Concepts	Procédures
<p>1. La langue</p> <p>La langue comme base pour l'apparition de l'humanité et de la société : moyen de communication, moyen de représentation de la réalité et développement de la pensée, signe d'identité et réceptrice et transmetteuse de culture.</p> <p>2. Origine et évolution des langues. Histoire sociale du français.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Évolution historique du français en relation avec les langues de son entourage. - Le latin et l'évolution des langues romances. - Diffusion et situation actuelle du français dans le monde. <p>3. Variété linguistique :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diversité géographique des langues : Langues du monde, familles linguistiques, les langues de l'état français, la Francophonie. - Autres langages: langue des signes... - La langue et ses variantes : langue et dialecte. Dialectes et variétés du français. - Diversité sociale des langues : langue standard, registres. <p>4. La langue et les locuteurs :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Communauté linguistique. - Langue maternelle et deuxième langues. - Locuteurs monolingues, bilingues, plurilingues. <p>5. Concurrence de langues et situations de contact :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bilinguisme, diglossie, substitution des langues, processus de planification et normalisation linguistique. 	<p>1. Application guidée des règles pour la compréhension et la production de textes oraux et écrits.</p> <p>2. Induction du sens des concepts sociolinguistiques.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recherche de sources. - Analyse de textes oraux et écrits. - Identification des rapports de cause-effet, problème-solution, etc. - Reconstruction du sens des concepts. <p>3. Déduction des caractéristiques sociolinguistiques de l'environnement proche.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observation de la réalité. - Identification des caractéristiques de l'environnement en fonction du concept recherché. - Raisonnement analogique. - Évaluation de la situation en fonction du concept. <p>4. Évaluation critique et prise de décisions pour la conduite personnelle et groupale.</p>

4. DIMENSION SOCIALE DE LA LANGUE

Concepts	Procédures
<ul style="list-style-type: none"> - Statut des langues : langues officielles et non officielles ; langues majoritaires et minoritaires... - Institutions et organisations pour le développement, le bon usage et la diffusion du français : l'Académie Française, l'Alliance Française, etc. - Droits et devoirs linguistiques des citoyens : législation locale, nationale, européenne. 	

5. LITTÉRATURE

Concepts	Procédures
<p>1. Le discours littéraire : concepts généraux.</p> <p>1.1. <i>Dimension esthétique, communicative et sociale de la littérature.</i></p> <p>1.2. <i>La littérature comme instrument de transmission et de création culturelle et comme expression historique et sociale.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Contextualisation de l'œuvre littéraire : Auteur, destinataire, lieu et époque de la publication. - Époque historique : Antiquité, Moyen Âge, Âge Moderne, Époque Contemporaine, etc. - Mouvement littéraire. Caractéristiques de chaque mouvement : Romantisme, réalisme, avant-gardisme, surréalisme, etc. <p>1.3. <i>Caractéristiques du langage littéraire : Procédés rhétoriques et stylistiques.</i></p> <p>Phoniques, morphosyntaxiques, lexico-sémantiques.</p> <p>1.4. <i>Les genres littéraires.</i></p> <p>Genre narratif, lyrique, dramatique. Éléments constitutifs et caractéristiques de chaque genre.</p> <p>1.5. <i>Autres manifestations du fait littéraire.</i></p> <p>La bande dessinée, le cinéma, etc.</p> <p>2. La littérature comme référence culturelle</p> <p>2.1. <i>Littérature en langue française :</i></p> <p>Auteurs et œuvres les plus significatives en fonction des époques, des mouvements ou genres littéraires (cf. annexe : sélection recommandée).</p> <p>2.2. <i>Littérature Universelle</i></p> <p>Auteurs et œuvres les plus significatives en fonction des époques, des mouvements ou des genres littéraires (cf. annexe : sélection recommandée).</p>	<p>1. Règles pour la compréhension de textes littéraires</p> <p>1.1. <i>Phase de pré-lecture/pré-écoute :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Définition de l'objectif de lecture/d'écoute - Sélection du type de lecture/écoute : récréative, réflexive, critique, expressive. <p>1.2. <i>Lecture/écoute récréative :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Utilisation de diverses ressources pour la sélection de textes qui répondent au propre goût de chacun. - Activation des connaissances préalables : prédiction, inférence et intégration de l'information. - Contrôle de la propre compréhension. - Conversation et contraste des expériences au sujet du fait littéraire : images, souvenirs, surprises, découvertes, réflexions que la lecture/l'écoute auraient suscitées. <p>1.3. <i>Lecture/écoute réflexive et critique</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Activation des connaissances préalables : prédiction, inférence et intégration de l'information. - Contrôle de la propre compréhension. - Construction du sens de manière partagée : <ul style="list-style-type: none"> • Comparaison et différenciation des textes en fonction du genre, de l'époque historique ou du mouvement littéraire. • Identification et inférence des caractéristiques d'une époque historique donnée à partir du contenu d'un texte travaillé en cours. • Analyse des valeurs du texte, implicites ou explicites. • Évaluation critique : raisonnement pertinent des propres opinions. <p>1.4. <i>Lecture expressive</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lecture intégrale du texte. - Identification du ton, caractéristiques des personnages, etc. - Interprétation et analyse des signes de ponctuation en rapport avec l'intonation. - Utilisation des ressources prosodiques et gestuelles. <p>2. Règles pour la production de textes littéraires :</p> <p>2.1. <i>Méthodes générales de production de textes :</i> planification, textualisation, révision.</p> <p>2.2. <i>Imitation et transformation des références littéraires.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Observation et analyse des structures, concepts, mécanismes narratifs, de style, etc. - Appropriation de modèles. - Utilisation créative des éléments sélectionnés dans la production propre. <p>2.3. <i>Reproduction des références littéraires orales.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lecture/écoute intégrale du texte. - Mémorisation du texte. - Reproduction du texte : dramatisation, récitation, chant, etc. <p>2.4. <i>Représentation théâtrale.</i></p>

1.3.3.- Edukien aukera: INGELESA

Attitudinal contents

- 1.- A responsible attitude regarding their own learning process, showing autonomy, initiative and personal effort, accepting any possible risks involved in the decisions they take and showing a persevering spirit and a desire to overcome frustrations.
- 2.- Autonomy and creativity in planning, developing and presenting oral and written work, by discovering and accepting their own qualities and limitations to develop self-esteem.
- 3.- Critical attitude to the use of verbal and non-verbal discourse designed to influence their opinions (especially in the media) and to the use of contents and forms that reveal social, racial, sexual, cultural discrimination.
- 4.- Cooperating resourcefully and responsibly in shared tasks, actively participating and showing interest, flexibility and respect for other people's ideas.
- 5.- Respect for others and for their opinions and ideas and self-control of emotions in handling conflicts in all kinds of situations in their personal or social lives in order to achieve a satisfactory degree of interpersonal communication.
- 6.- Active participation and responsibility in processes to normalise the use of Basque and pass on Basque culture.
- 7.- Appreciation, interest and respect for the multilingual and multicultural reality of their own environment and recognition of their own multilingual identity as a means of intellectual, cultural and social enrichment.
- 8.- Showing creativity and imagination in the literature they produce, and in the way that they perceive and carry out tasks, by considering fresh alternatives and contributing original ideas.
- 9.- An aesthetic sensibility with regard to their own literary work and that produced by others, appreciating the creative and stylistic elements in this.

Conceptual and procedural contents

1. ORAL COMMUNICATION

Concepts

1. Characteristic features of oral communication

Differences between informal and formal oral communication at contextual, textual and linguistic levels.

2. Types of oral discourse according to communicative intentions

2.1. Informative. Text genres in the various spheres of use:

- Mono-managed
Recounting events and experiences, presenting results of a task, describing a phenomenon or process, presentation, explaining a subject, summary, definition, news item, report, documentary, instructions and orders...
- Multi-managed
Colloquial conversation, dialogue for building up knowledge, dialogue for carrying out a joint task ..

2.2. Persuasive-Argumentative. Text genres in the various spheres of use:

- Mono-managed
Defending or justifying an idea, a stance, a type of behaviour, advertising message, ...
- Multi-managed
Conversation, discussion, debate...

2.3. Ludic-aesthetic. Text genres in the various spheres of use:

- Mono-managed
Telling anecdotes, jokes, songs, verses, stories, recitations, riddles, films, plays...
- Multi-managed
Conversation, games, dramatization...

3. Text properties

3.1. Appropriateness

Elements in the communicative situation, communicative purpose, degree of formality, register, degree of specificity, linguistic variety.

3.2. Coherence

Amount and quality of information, how information is structured

3.3. Cohesion

Thematic progression and elements that ensure this.

3.4. Correctness

Use of linguistic rules and elements to ensure that communication is successful.

3.5. Richness

Complexity, variety, precision and degree of risk in the use of syntactic, lexical, and rhetoric resources (set phrases, sayings, irony, humour...), non-verbal resources...

4. Oral media

- Social function of oral media.
- How the oral media are run and organised.
- Characteristics of these media: production processes, integration of verbal and non-verbal resources.

Procedures

1. Guidelines for the comprehension of oral texts:

1.1. Pre-listening stage

- Defining the purpose of listening and the elements that play a role in the communicative situation.
- Selecting the type of listening depending on the situation, the purpose of listening and the characteristics of the text genre.
- Activating prior knowledge.
- Making forecasts (hypotheses, predictions...) based on students' own knowledge and the communicative context.

1.2. Listening stage

- Interpretation of the content of the text:
 - Reconstructing the gist of the text.
 - Recognising essential information in accordance with the purpose of listening.
 - Differentiating between the main and secondary ideas, thesis and arguments, relevant and irrelevant information.
 - Linking information by formulating suitable deductions.
 - Comparing and contrasting information in the text with their own knowledge.
 - Differentiating between information and opinion, arguments and fallacies...
 - Interpreting implicit elements, pre-assumptions, insinuations, double meanings, ambiguities, ellipsis...
 - Identifying/infering what the speaker intended to communicate.
 - Control of their own comprehension process: anticipation, checking...
- Interpretation of the form of the text:
 - Identifying the structure of the text and the elements that establish this.
 - Identifying and deducing the linguistic variety and register;
 - Inferring what the speaker's attitude is by interpreting sound-related elements (intonation, volume), tone of the discourse, non-verbal codes,...

- Retention of the information in the text

- Retaining elements from the text in your short-term memory to build up understanding: continuing to understand what comes next, interpreting other fragments of the text.
- Retaining the important information in the text by taking notes or using written formats (outlines tables, etc.)

1.3. Post-listening stage

Appropriate use of the information gathered for the envisaged aims (to make a summary, complete outlines, reformulate a concept, assess the level of agreement or disagreement with what they have heard and respond to this,...).

2. Guidelines for the production of oral texts:

2.1. Criteria for the production of poly-managed discourse

1. ORAL COMMUNICATION

Concepts

Procedures

- Contextualising the experience:
 - Defining the aim (what they hope to do, what they need to do, for who and what for)
 - Finding out who the interlocutors are and what the communicative situation is.
 - Selecting the linguistic variety, register, tone, style of discourse...
- Expressing the discourse:
 - Clearly expressing ideas, information, viewpoints, using reasons or appropriate comments.
 - Effective appropriate use of prosodic gestural elements.
 - Listening attentively and assessing the contributions made by others, asking questions and making appropriate comments.
 - Checking and reinforcing a suitable level of comprehension by asking complementary questions and making comments
 - Controlling the way the text progresses, avoiding the repetition of ideas or information, identifying false information, irrelevant ideas or information, and making contributions.
 - Effective use of taking turns to speak and of socio-communicative rules (polite expressions).
- Assessment
 - Analysing the discourse to check how far the proposed aim has been achieved.
- 2.2. *Guidelines for the production of mono-managed discourse*
- Contextualising the experience
 - Defining the aim (what you hope to do, what you need to do, for who and what for) finding out who the interlocutors are and what the communicative situation is.
 - Selecting the type of text, linguistic variety, register, tone, and style of discourse.
- Planning the text
 - Searching for information from various (bibliographical, audiovisual, digital) sources.
 - Selecting and organising the content using written material.
 - Structuring the oral text (introduction, development and conclusion).
- Revision of the text:
 - Simulating the presentation.
 - Contrasting the form and content.
- Expressing the discourse:
 - Clearly expressing ideas, information, viewpoints, using reasons or appropriate comments.
 - Use of organisers to structure and link the different parts of the text (to introduce the subject, emphasise things, give examples...)
 - Use of linguistic resources to ensure comprehension of the content and that the target audience keep paying attention.
 - Effective appropriate use of prosodic gestural elements.
 - Use of multimedia presentation techniques (diagrams, images, graphics, slides, Power Point...)
 - Checking the receptiveness of the target audience.
 - Checking and reinforcing a suitable level of comprehension, using questions, paraphrases, examples...
- Assessment.
 - Analysing the discourse to check how far the aim has been achieved.

2. WRITTEN COMMUNICATION

Concepts

1. Characteristics of written communication

Contextual, textual and linguistic features of written communication.

2. Types of written discourse according to communicative intentions

2.1. Informative. Text genres in the various spheres of use

Record card, conceptual map, outline, summary, definition, report, description of a phenomenon or process, presentation, explanation of a subject, description of experiences, historical story, news item, report, biography, recipe, rules of a game, assembly instructions, instructions for use, curriculum vitae, letter, e-mail...

2.2. Argumentative. Text genres in the various spheres of use:

- Defending or justifying an idea, a stance, a kind of behaviour.
- Essay, critical comment, advertising, editorial, opinion article, reader's letter, book review...

2.3. Ludic-aesthetic. Text genres in the various spheres of use:

Story, novel, fable, poem, script of a play...

3. Text properties

3.1. Appropriateness

Elements in the communicative situation, communicative purpose, degree of formality, register, degree of specificity, linguistic variety.

3.2. Coherence

Amount and quality of information, how information is structured.

3.3. Cohesion

Thematic progression and elements that ensure this.

3.4. Correctness

Use of linguistic rules and elements to ensure that communication is successful.

3.5. Richness

Complexity, variety, precision and degree of risk in the use of syntactic, lexical, and rhetoric resources (set phrases, sayings, irony, humour...), iconographic elements...

4. Print media

- Social function of print media.
- How the print media are run and organised.
- Characteristics of these media: production processes, integration of verbal and non-verbal resources.

Procedures

1. Guidelines for the comprehension of written texts:

1.1. Pre-reading stage

- Defining the purpose of reading and the elements that play a role in the communicative situation
- Selecting the type of reading depending on the situation, the purpose of reading and the characteristics of the text genre.
- Activating previous knowledge.
- Making forecasts (hypotheses, predictions...) based on students' own knowledge and the superficial markers in the text (lay-out, images...).

1.2. Reading stage

- Interpreting the content of the discourse:
 - Reconstructing the gist of the text.
 - Recognising the most important information depending on the purpose of reading.
 - Differentiating between the main and secondary ideas, thesis and arguments, relevant and irrelevant information.
 - Linking information by formulating suitable deductions.
 - Comparing and contrasting information in the text with their own knowledge.
 - Deducing the meaning of words they don't know by using contextual or structural keys.
 - Interpreting implicit and rhetorical elements: insinuations, double meanings, ellipsis, humour, irony...
 - Differentiating between information and opinion, arguments and fallacies...
 - Identifying/inferring what the utterance intended to communicate and the world view and attitude it expresses.
 - Control of their own comprehension process: anticipation, checking....
- Interpreting the form of the discourse:
 - Interpreting the technical elements of non-verbal languages (typography, colours, framing, hypertexts..)
 - Identifying the structure of the text and the elements that mark this.

1.3. Post-reading phase

- Assessing and judging information, to form their own opinion.
- Appropriate use of the information gathered for the planned aims (to make a summary, a conceptual chart, completing outlines, reformulating a concept, producing critical comments...).

2. Guidelines for the production of written texts:

2.1. General guidelines for the production of texts:

- Contextualising the communicative activity:
 - Defining the aim (what they hope to do, what they need to do, for who and what for.)
 - Analysis of the communicative situation.
 - Choice of format (paper, telematic...)
 - Selecting the type of text, linguistic variety, register, tone, & style of discourse ...
- Planning the text
 - Producing ideas.
 - Techniques for searching for, assessing, selecting and recording information from both traditional sources and digitally through the Internet.
 - Selecting and organising the content bearing in mind communicative intentions and archetypal textual structures.

2. WRITTEN COMMUNICATION

Concepts	Procedures
	<ul style="list-style-type: none"> - Textualisation: <ul style="list-style-type: none"> • Development of information. • Organising paragraphs. • Coherence of the information: connectors and organisers that structure and link the different parts of the text. • Applying grammatical and spelling rules. • Use of computer media: word processor, scanner, graphic editor, etc. - Revision <ul style="list-style-type: none"> • Selective reading of the text produced to identify mistakes in the form or content. • Use of your own resources or reference books (dictionaries, grammar books, word processors) to correct your own mistakes. - Assessment: analysing the discourse to check how far the proposed aim has been achieved. <p>2.2. <i>Specific guidelines for producing specific text genres:</i> Outline, conceptual chart, summary, comment, poem, etc.</p>

3. REFLECTION ON LANGUAGE

Concepts	Procedures
<p>1. Contextual level</p> <p>1.1. <i>Expository markers:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Personal deictic features: personal, possessive pronouns, verb endings. - Temporal and spatial deictic features: adverbs and adverbial phrases, adverbial subordinate clauses, verb tenses... - Modal markers: <ul style="list-style-type: none"> • Expressing certainty, doubt and probability: Modal verbs, verbal moods; adverbs and adverbial phrases; modal clauses; other expressions. • Expressing value: Linguistic resources: noun, adjective, verb, adverb...; non-linguistic resources: prosodic, typographic, iconographic... - Register: lexical register, linguistic variety... <p>1.2. <i>Explanatory forms as redefining formulas.</i> Apposition, definition, exemplification...</p> <p>2. Textual level</p> <p>2.1. <i>Resources to ensure thematic progression: anaphoric resources (or reference devices).</i> Synonyms, hyperonyms, pronouns (personal, demonstrative, relative), nominalisation, ellipsis...</p> <p>2.2. <i>Textual connectors and organisers to express different types of relationships: time, space, order, addition, opposition, cause-effect, contrast.</i> Conjunctions, adverbs, verb tenses that refer to other tenses in the text, prosodic resources, punctuation marks, typographic elements...</p> <p>3. Sentence level</p> <p>3.1. <i>The sentence.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Types of sentence: simple and compound (temporal, causal, consecutive, adversative...) - Relationship between the various parts in the sentence: agreement... - Calques. <p>3.2. <i>The word.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Grammatical categories: noun, adjective, verb, determiner, pronoun, adverb... 	<p>1. Guidelines for the application of linguistic knowledge (elements and rules) to text comprehension or production.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observing a linguistic corpus. - Identifying the problem or the elements to be studied. - Methods to systematize and automatize metalinguistic concepts. - Using own knowledge or reference books (dictionaries, grammar books) to solve problems or to carry out a given task: completing, transforming, summarising, correcting, inferring, interpreting, etc. <p>2. Guidelines for inducing concepts about language.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observing a linguistic corpus. - Identifying the elements to be studied. - Comparing and linking the elements that have been identified. - Inducing linguistic principles or rules.

3. REFLECTION ON LANGUAGE

Concepts	Procedures
<ul style="list-style-type: none"> - Basic lexis. - Semantic relationship between words: synonyms, antonyms and hyperonyms; semantic fields... - Formation of words: composition, derivation... <p>3.3. <i>Pronunciation and spelling.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Pronunciation: characteristic phonemes in English, stress, intonation... - Spelling conventions: spelling of words, punctuation marks, use of capitals, abbreviations... 	

4. SOCIAL DIMENSION OF LANGUAGE

Concepts	Procedures
<p>1. Language As a basis for the emergence of humanity and society: means of communication, means of representing reality and developing thought, sign of identity and recipient and transmitter of culture.</p> <p>2. Origin and evolution of languages. Social history of English.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Historical development of English in respect to the surrounding languages. - Current situation of English in the world. <p>3. Linguistic variety:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geographical diversity of languages: Languages in the world, language families... English speaking countries. - Languages and their variants: language and dialect. - Social diversity of languages: standard language, registers. - Other languages: sign language... <p>4. Languages and speakers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Language community. - Mother tongue and second languages. - Monolingual, bilingual, multilingual speakers. <p>5. Concurrence between languages and contact situations:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bilingualism, diglossia, substitution of languages, planning and linguistic normalisation processes. - Status of languages: official and unofficial languages; majority and minority languages... - Citizens' language rights and responsibilities: local, national, European legislation. 	<p>1. Guided application of procedures for understanding and producing oral and written texts.</p> <p>2. Deducing socio-linguistic characteristics in a given environment.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analysing data. - Identifying the characteristics in a given environment in accordance with the concept aimed at. - Analogical reasoning. - Assessing the situation in accordance with the concept.

5. LITERATURE

Concepts	Procedures
<p>1. Literary discourse: general concepts.</p> <p>1.1. <i>Aesthetic, communicative and social dimension of literature.</i></p> <p>1.2. <i>Characteristics of literary language: Rhetorical and stylistic procedures.</i> Phonic, morpho-syntactic, lexical-semantic.</p> <p>1.3. <i>Literary genres.</i> Narrative, lyrical, and dramatic genres. Constituent elements and characteristics of each genre.</p> <p>1.4. <i>Other literary expressions.</i> Comedy, cinema...</p>	<p>1. Guidelines for the comprehension of literary texts</p> <p>1.1. <i>Pre-reading/pre-listening stage:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Defining the aim of reading/listening - Selecting the type of reading/listening: recreational, reflective, critical, & expressive. <p>1.2. <i>Recreational reading/listening:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Use of a variety of resources to select texts that match students' own tastes. - Triggering prior knowledge, predicting, inferring and integrating information. - Checking students' own comprehension.

5. LITERATURE

Concepts

Procedures

- Discussing and contrasting experiences regarding literature: images, memories, surprises, discoveries, reflections that reading/listening may have given rise to.
- 1.3. Reflective and critical reading/listening*
- Triggering prior knowledge: predicting, inferring and integrating information.
- Checking students' own comprehension
- Shared construction of meaning:
 - Comparing and differentiating between texts according to gender.
 - Analysis of the implicit or evident values in the text.
 - Critical assessment: appropriate reasoning of students' own opinions.
- 1.4. Expressive reading*
- Comprehensive reading of the text.
- Identifying the tone, characteristics of the characters, etc.
- Interpreting punctuation marks in connection with intonation.
- Use of prosodic and gestural resources.
- 2. Guidelines for the production of literary texts.**
- 2.1. General procedures for producing texts: planning, textualisation, and revision.*
- 2.2. Imitating and transforming literary referents.*
- Observing and analysing structures, concepts, narrative devices, styles...
- Adopting models.
- Creative use of selected elements in their own production.
- 2.3. Reproduction of oral literary referents.*
- Reading/listening to the text comprehensively.
- Memorizing the text.
- Reproducing the text: dramatisation, recitation, singing...
- 2.4. Theatrical performance.*

ERANSKINA

LITERATUR EGILE ETA LAN ESANGURATSUEN ZERRENDA ORIENTAGARRIA

Eranskin honen bidez, bertako kulturaren eta kultura unibertsalaren literatur egile eta lan esanguratsuenen zerrenda orientagarria eskaintzen dugu. Egile eta lan horiek aukeratzeko irizpideak hauek izan dira; batetik, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako ikasleek garapen kognitiboa eta afektiboa; bestetik, literatura unibertsalaren kasuan, erreferente hurbilekoenak lehenestea: gazteleraz eta frantsesez idazten duten euskal egileak eta gaztelerazko eta frantsesezko literaturaren lan eta egile nagusiak.

1. EUSKAL LITERATURA

1.1. "Bertsolariak":

1.1.1. XVIII-XX. mendeak (XX. mendearen erdira arte).

Fernando Amezketarra, Etxahun, Iparragirre, Bilintx, Xenpelar, Txirrita

1.1.2. 1940. urteaz geroztik

- Xalbador, Lazkao Txiki

- Nazio txapelketen bertsolari irabazleak: Baserri, Uztapide Amuriza, Lizaso, Lopategi, Egaña...

1.2. Erreferentziako bertso idatziak:

- «Maria Solt ta Kastero»: Pierres Topet "Etxahun"
- "Ikusten duzu goizean": Jean Batiste Elizanburu
- "Kontxesiri": Juan Inazio Iztueta
- "Pasaiaiko plazatik": Xenpelar
- "Iparragirre abila dela": Xenpelar
- "Loreak udan ihintza bezela" Bilintx
- "Joana Bixenta Olabe": Bilintx
- "Triste bizi naiz eta" Bilintx
- «Gitarra zahartxo bat det»: Joxemari Iparragirre
- «Ara non diran»: Joxemari Iparragirre
- "Mutil koxkor bat": Pedro Mari Otaño
- "Norteko tren": Txirrita
- "Markesaren alaba": Iturrino
- "Maritxu nora zoaz": (Herri kanta)
- "Egun da Santi Mamiña": Gabriel Aristi
- "Bizkaiko txerriarena": Uztarri
- "Amodioa gauza tristea": Xalbador
- "Mendian gora haritza": X. Amuriza
- "Zeru altuan zegoen jaunak": Xabier Lete
- "Euskaldun baratzean": Jon Enbeita
- "Errota zahar maitea": Juan Mari Lekuona
- "Astoa ikusi nuen": Joxean Ormazabal

1.3. Literatura idatzia:

1.3.1. XVI-XVII. mendeak

Euskal literaturaren jaiotza: Etxepare eta Linguae Vasconum Primitiae; Axular eta Gero, Ohienarten olerkiak.

1.3.2. XVIII-XX. mendeak (XX. mendeko erdira arte).

1.3.2.1. Prosa didaktikoa: J. Lizarraga...

1.3.2.2. Eleberriak: D. Agirre, Orixe...

1.3.2.3. Antzerkia: P.I. Barrutia, T. Alzaga...

1.3.2.4. Olerkia: Etxahun, Elissamburu, Bilintx, Lauaxeta, Lizardi...

1.3.3. 1940. urteaz geroztik

1.3.3.1. Eleberriak: Etxaide J., Txillardegui, Mirande, J., Arrieta, J. A., Saizarbitoria, R., Urretabizkaia, A., Atxaga, B., Lertxundi, A. Irigoien, J.M., Iturriaga U....

1.3.3.2. Antzerkia: Landart, D....

1.3.3.3. Olerkia: Aresti, G., Artze, J., Atxaga, B., Sarrionandia, J., Gandiaga, B., Lete, X., Lasa, A. Cano H....

2. LITERATURA UNIBERTSALA

2.1. Antzinaroa-Erdi Aroa

- 2.1.1. Erlijio liburuak, liburu mitikoak: Biblia, Korana, Popol-Vulh...
- 2.1.2. Epopeiak: Ramayana, Odisea, Iliada...
- 2.1.3. Antzerki klasikoa: Euripides, Sofokles, Eskilo...
- 2.1.4. Olerki epikoa: Errolanen kantorea, Cid-en kantorea...
- 2.1.5. Olerki jantzia: Dante, Petrarka, François Villon, Berceo, Ausias March...
- 2.1.6. Prosa: Mila gau eta bat gehiago, Chaucer, Boccaccio, Don Juan Manuel, Ramon Llul...

2.2. Aro Modernoa

- 2.2.1. Erlijio antzerkia eta antzerki profanoa: Shakespeare, Lope de Vega, Molière...
- 2.2.2. Olerkia: San Joan Gurutzekoa, Gongora, Quevedo, Samaniego, La Fontaine...
- 2.2.3. Prosa: Tormesko itsumutila, Rabelais, Cervantes, Daniel Defoe, Jonathan Swift...

2.3. Aro Garaikidea: XIX. mendea

- 2.3.1. Olerkia: Byron, Shelley, Musset, Gautier, Baudelaire, Becquer, Espronceda...
- 2.3.2. Prosa: Flaubert, Balzac, Dumas, Victor Hugo, Galdos, Clarin, Dickens, Mark Twain, E.A. Poe, Dostoievsky, Stevenson...

2.4. Aro Garaikidea: XX. mendea

- 2.4.1. Olerkia:
 - Erromantizismoaren ostekoa: R. Dario, A. Machado, J.R. Jimenez, Walt Withman, Rimbaud...
 - Abangoardismoa: Vicente Huidoro, A. Breton, R. Alberti, F.G.Lorca, Paul Valéry, Salinas, T.S. Elliot...
 - Soziala: Pablo Neruda, Nicolas Guillen, Blas de Otero, Gabriel Celaya...
- 2.4.2. Prosa:
 - Errealismoaren ostekoa: Miguel de Unamuno, Pio Baroja, Saint-Exupère, Aldous Huxley, Sartre...
 - Berritua: J. Cortazar, Borges, G. Garcia Marquez, M. Vargas Llosa...
 - Soziala: Hemingway, G. Grass, Gorky, Delibes, Cela...

1.4.- ARLOAREN BERARIAZKO GAITASUNAK

14.1.- Euskara

Konpetentzia espezifikoko	Konpetentzia orokorrak						Eduki multzoak					Garrantzia (1-2-3)*
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	
1. Hizkuntza aldetik konplexuak diren ahozko azalpen luzeen funtsezko ideiak identifikatu (hainbat erabilpen eremutako gai ezagunei buruzkoak), eta ideia horiek ahoz eta idatziz adierazi.	X	x					X					1
2. Erabilpen eremu desberdinetako hainbat generotako ahozko testuetan, entzutearen helburuari erantzuteko beharrezkoak diren informazioak aukeratu eta aukeratutako informazioak proposatutako helburuak betetzeko erabili (ikereta, jarduerak, etab.).	X						X					1
3. Elkarrizketetan eta formaltasun maila desberdineko eztabaidetan norberaren ideiak azaldu, defendatu eta kontrastatu: egoki, eraginkortasunez eta modu aktiboan parte hartuz eta elkarlanerako norberaren kontrol maila onargarria agertuz, bai taldean burutu beharreko zereginetan, bai ezagueraren garapenean.	X	X	x				X		x			1
4. Bizitza pertsonalaren edo sozialaren edozein egoeratan solasean aritu, jariatutasun, naturaltasun eta egokitasun maila onargarriekin, pertsonen arteko komunikazio egokia garatzeko, besteenganako errespetua agertuz, beraien ezaugarri fisikoak, sozialak, kulturalak... direnak direla ere.	X	X	x	x			X		x	x		2
5. Gai konplexu bati buruzko ahozko aurkezpen argiak eta ondo egituratuak autonomiaz egin, aurrez planifikatu eta hainbat aurkezpen teknika erabiliz (ikus-entzunezkoak, IKTak, etab.).	X	X	x				X		x			2
6. Irakurketa helburuari erantzuteko informazio esanguratsua bilatu eta hautatu, informazio iturrien erabileran ekimena, autonomia eta eraginkortasuna azalduz.	X							X				1
7. Hainbat generotako eta erabilpen eremutako testu idatzien esanahi globala identifikatu edo eta inferitu, eta ahoz nahiz idatziz adierazi.	X	x					x	X				1
8. Irakurketa erreflexiboa eginez, testu idatzien esanahia interpretatu.	X							X				1
9. Ideologikoki sinpleak diren gai ezagunei buruzko testuen edukia eta forma kritikoki interpretatu (komunikabideetakoak, bereziki), horien esanahia ulertuz eta arau moral eta etikoaren arabera horien egokitasuna baloratu; eta edukari eta formari buruz norbere iritzia eman.	X	X	x				x	X	x			2
10. Irakurketa erreflexiboa eginez, hainbat erabilpen eremutako testu genero idatzien eduki globala ahoz nahiz idatziz laburtu.	X	X	x				X	X	x			1
11. Hainbat erabilpen eremutako generoetan oinarritutako testuen plangintza egitea, testuinguruaren eta komunikazio asmoaren arabera, norberaren ezaguerak eta erreferentziazko hainbat iturri erabiliz eta erabakiak hartzeko ekimena agertuz.		X						X				1
12. Hainbat erabilpen eremutako generoetan oinarritutako testu idatziak sortzea, komunikazio egoera kontuan hartuz eta hainbat printzipio errespetatuz (koherentzia, kohesioa, zuzentasuna eta aberastasuna) eta lana egiteko esfortzu pertsonala beharrezkoa dela onartuz.		X	x					X	x			1
13. Hizkuntza osagaien funtzionamenduari buruzko ezaguerak erabiltzea (testuaren hainbat mailatan) besteen testuak interpretatzeko, baita norberarenak berrikusteko.	x	x	X				x	x	X			1
14. Oinarritzko kontzeptu soziolinguistikoei buruzko ezaguerak norberaren hizkuntz errealitatea kritikoki interpretatzeko erabiltzea, euskararen normalizazioak duen garrantzia aintzakotzat hartuz eta inguruko errealitate anitzarekiko (bai hizkuntzaren aldetik, bai kulturaren aldetik) errespetuzko jarrera positiboa agertuz.	x	x		X						X		1

* X maiuskulaz harreman zuzenekoak eta x minuskulaz lotura arinagoak.

* 1 = behar beharrezkoa; 2= garrantzi handikoa; 3 = garrantzitsua.

Kompetentzia espezifikoak	Kompetentzia orokorrak						Eduki multzoak					Garrantzia (1-2-3)*
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	
15. Euskara eguneroko komunikazio harremanetan erabili, euskararen normalizazio prozesuan eta euskal kulturaren transmisioan erantzukizunez parte hartuz.		x		X						X		1
16. Literatur hizkuntzaren oinarriko ezaugarriak ezagutzea, horien dimentsio estetikoak baloratzeko.	x				X						X	2
17. Literaturaren historiaren oinarriko erreferenteak ezagutzea (lanak, egilea, garaiak eta mugimenduak): euskarazko literatura, kasuan kasuko harremanetarako hizkuntza ofizialean idatzitako literatura eta literatura unibertsala. Idazlan esanguratsuen zati batzuk denen artean interpretatzea, bakoitza bere testuinguru historiko-kulturalean kokatuz.	x				X						X	2
18. Ahozko euskal literaturaren hainbat adierazpen ezagutu eta erabili eta euskararen berezko baliabide erretorikoak eskuratu, nor bere kultur nortasuna eraikitzeke eta aurreko belaunaldien ondarearen igorle lana egiteko, baita norberaren ahozko komunikazioaren adierazpen baliabideak aberasteko ere.	x	x		x	X	X	x			X	X	1
19. Norberaren bizipenak, sentimenduak eta hausnarketak sormenez eta sentsibilitate estetiko adieraztea, hainbat generotako literatur testuak sortuz (ahozkoak eta idatziak), erreferentziazko literatur lanak oinarritzat hartuz.		X			X						X	1
20. Literatura atsegin, sentsibilitate estetikoaren garapenerako eta munduaren ezagutzarako iturri modura erabili eta norberaren nortasun pertsonala, kulturala eta soziala eraikitzeke.	X					X					X	1

14.2.A- Gaztelania (hegoalde)

Competencias específicas	Competencias generales						Bloques de contenido					Relev. (1-2-3)*
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	
1. Identificar las ideas esenciales de exposiciones orales extensas y lingüísticamente complejas sobre temas conocidos de distintos ámbitos de uso, y expresarlas de forma oral o escrita.	X	x					X					1
2. Seleccionar en textos orales de diversos géneros y procedentes de distintos ámbitos de uso, las informaciones pertinentes para responder a la finalidad de la escucha y utilizar las informaciones seleccionadas para los fines propuestos (investigación, actividades, etc.)	X						X					1
3. Exponer, argumentar y contrastar sus ideas en conversaciones, discusiones o debates, participando de manera activa, de modo pertinente y adecuado y mostrando un nivel de autocontrol aceptable, para el trabajo cooperativo en la ejecución de tareas comunes o en el desarrollo del conocimiento.	X	X	x				X		x			1
4. Conversar con naturalidad y de manera adecuada, en todo tipo de situaciones de la vida personal o social para desarrollar una buena comunicación interpersonal, mostrando respeto hacia las demás personas independientemente de sus características físicas, sociales, culturales....	X	X	x	x			X		x	x		2
5. Realizar de manera autónoma presentaciones orales claras y bien estructuradas sobre un tema complejo, planificándolas previamente y utilizando diversas técnicas de presentación (audiovisuales, TIC, etc.)	X	X	x				X		x			2
6. Localizar y seleccionar información relevante para responder al objetivo de lectura, mostrando iniciativa, autonomía y eficacia en el uso de diferentes fuentes de información.	X							X				1
7. Identificar o inferir el sentido global de textos escritos de diversos géneros y procedentes de distintos ámbitos de uso y expresarlo de forma oral o escrita.	X	x					x	X				1
8. Interpretar el significado de textos escritos, realizando una lectura reflexiva de los mismos.	X							X				1
9. Interpretar de manera crítica el contenido y la forma de textos ideológicamente simples y de tema conocido (especialmente los provenientes de los medios de comunicación), captando su sentido y evaluando su conveniencia de acuerdo a normas morales y éticas, y aportar una opinión propia acerca del mismo.	X	X	x				x	X	x			2
10. Resumir oralmente y por escrito el contenido global de textos escritos de diferentes géneros pertenecientes a diversos ámbitos de uso, realizando una lectura reflexiva de los mismos.	X	X	x				X	X	x			1
11. Planificar en función de los parámetros del contexto y la intención comunicativa textos escritos de diferentes géneros y provenientes de distintos ámbitos de uso, utilizando sus propios conocimientos y diversas fuentes de referencia y mostrando iniciativa en la toma de decisiones.		X						X				1
12. Producir textos escritos de diferentes géneros pertenecientes a distintos ámbitos de uso, adecuándolos a la situación de comunicación y atendiendo a los principios de coherencia, cohesión, corrección y riqueza y reconociendo la necesidad del esfuerzo personal para la consecución de la tarea.		X	x					X	x			1
13. Utilizar los conocimientos acerca del funcionamiento de los elementos lingüísticos en diferentes planos del texto tanto para interpretar los textos ajenos como para producir y revisar los propios.	x	x	X				x	x	X			1
14. Utilizar los conocimientos acerca de los conceptos sociolingüísticos básicos para interpretar críticamente la diversidad de realidades lingüísticas, valorando la importancia de todas y cada una de las lenguas y mostrando una actitud respetuosa y positiva hacia la realidad plurilingüe y pluricultural de su entorno.	x	x		X						X		1

* X maiuskulaz harreman zuzenekoak eta x minuskulaz lotura arinagoak.

* 1 = behar beharrezkoa; 2= garrantzi handikoa; 3 = garrantzitsua.

Competencias específicas	Competencias generales						Bloques de contenido					Relev. (1-2-3)*	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5		
15. Reconocer las características básicas del lenguaje literario para valorar su dimensión estética.	x				X							X	2
16. Conocer los referentes básicos (obras, autores, épocas y movimientos) de la historia de la literatura en lengua castellana y de la literatura universal, e interpretar de manera compartida fragmentos de obras significativas, situándolos en su contexto histórico-cultural de producción.	x				X							X	2
17. Expresar con creatividad y mostrando sensibilidad estética las propias vivencias, sentimientos, reflexiones, etc. mediante la producción de textos literarios orales y escritos de diversos géneros, tomando como modelo las obras literarias de referencia.		X			X							X	1
18. Utilizar la literatura como fuente de disfrute, de desarrollo de sensibilidad estética, de conocimiento del mundo y para la construcción de su identidad personal, cultural y social.	X					X						X	1

1.4.2.B.- Frantsesa (Iparralde)

Compétences spécifiques	Compétences générales						Blocs de contenu					Import. (1-2-3)*
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	
1. Identifier les idées principales des longs exposés oraux et linguistiquement complexes sur des thèmes connus de différents domaines d'utilisation, puis les exprimer à l'oral ou à l'écrit.	X	x					X					1
2. Sélectionner dans les textes oraux de divers genres et issus de différents domaines d'utilisation, les informations pertinentes pour répondre à la finalité de l'écoute et utiliser les informations sélectionnées aux fins proposées (recherche, activités, etc.).	X						X					1
3. Exposer, argumenter et contraster ses idées lors des conversations, discussions ou débats, en participant activement, de façon pertinente et adéquate, et en faisant preuve d'un niveau de contrôle de soi acceptable pour le travail coopératif dans l'exécution des tâches communes ou dans le développement de la connaissance.	X	X	x				X		x			1
4. Converser avec naturel et justesse, dans tout type de situations de la vie personnelle ou sociale pour développer une bonne communication interpersonnelle, en manifestant du respect à l'égard des autres et en évitant l'utilisation des stéréotypes qui marquent tout type de discrimination.	X	X	x	x			X		x	x		2
5. Réaliser de manière autonome des présentations orales claires et bien structurées sur un sujet complexe, en les planifiant au préalable et en utilisant diverses techniques de présentation (audiovisuelles, TIC, etc.).	X	X	x				X		x			2
6. Trouver et sélectionner les informations importantes pour répondre à l'objectif de lecture en faisant preuve d'initiative, d'autonomie et d'efficacité dans l'utilisation des différentes sources d'information.	X							X				1
7. Déduire le sens global des textes écrits de divers genres et issus de différents domaines d'utilisation et l'exprimer à l'oral ou à l'écrit.	X	x					x	X				1
8. Interpréter le sens de textes écrits, en réalisant une lecture réflexive de ces textes.	X							X				1
9. Interpréter de manière critique le contenu et la forme des textes idéologiquement simples et à thème connu (surtout les textes extraits des médias), en saisissant leur sens et en évaluant leur justesse conformément aux normes morales et éthiques, puis émettre une opinion propre à leur sujet.	X	X	x				x	X	x			2
10. Résumer oralement et par écrit le contenu global des textes écrits de différents genres appartenant à divers domaines d'utilisation, en réalisant une lecture réflexive de ces textes.	X	X	x				X	X	x			1
11. Planifier en fonction des paramètres du contexte et l'intention communicative des textes écrits de différents genres et issus de divers domaines d'utilisation, en utilisant ses propres connaissances ainsi que plusieurs sources de référence et en faisant preuve d'initiative dans la prise de décisions.		X						X				1
12. Produire des textes écrits de différents genres appartenant à divers domaines d'utilisation, en les adaptant à la situation de communication et en tenant compte des principes de cohérence, de cohésion, de correction et de richesse et en reconnaissant la nécessité de l'effort personnel pour la réalisation de la tâche.		X	x					X	x			1
13. Utiliser les connaissances concernant le fonctionnement des éléments linguistiques sur différents plans du texte, aussi bien pour interpréter les textes des autres que pour produire et réviser les textes personnels.	x	x	X				x	x	X			1
14. Utiliser les connaissances sur les concepts sociolinguistiques de base pour interpréter de façon critique une diversité de réalités linguistiques, en valorisant l'importance de toutes et chacune des langues en manifestant une attitude respectueuse et positive à l'égard de la réalité plurilingue et pluriculturelle de son environnement.	x	x		X						X		1

* X maiuskulaz harreman zuzenekoak eta x minuskulaz lotura arinagoak.

* 1 = behar beharrezkoa; 2= garrantzi handikoa; 3 = garrantzitsua.

Compétences spécifiques	Compétences générales						Blocs de contenu					Import. (1-2-3)*	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5		
15. Reconnaître les caractéristiques essentielles du langage littéraire pour évaluer sa dimension esthétique.	x				X							X	2
16. Connaître les références essentielles (œuvres, auteurs, époques et mouvements) de l'histoire de la littérature en langue française, et de la littérature universelle. Interpréter de manière partagée des extraits d'œuvres significatives, en les plaçant dans leur contexte historico-culturel de production.	x				X							X	2
17. Exprimer avec créativité et en faisant preuve de sensibilité esthétique les propres expériences vécues, les sentiments, les réflexions, etc., grâce à la production de textes littéraires oraux et écrits de divers genres, en prenant pour modèle les œuvres littéraires de référence.		X			X							X	1
18. Utiliser la littérature comme source de plaisir, de développement de la sensibilité esthétique, de connaissance du monde et pour la construction de son identité personnelle, culturelle et sociale.	X					X						X	1

1.4.3.- Ingelesa

Specific competencies	General competencies						Content blocks					Import. (1-2-3)*	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5		
1. To identify the basic ideas in oral presentations on familiar subjects from the academic field, and express them orally or in writing..	X	x					X						1
2. To select relevant information in various kinds of oral texts from a variety of spheres of use to achieve the aim of listening and use the information selected for the proposed purposes (research, activities, etc.)	X						X						1
3. To set out, argue and contrast their ideas in conversations and discussions led by the teacher, participating actively, making relevant, comprehensible contributions and displaying an acceptable level of self-control, for cooperative work in carrying out common tasks or in developing knowledge.	X	X	x				X		x				1
4. To talk appropriately in familiar situations of everyday life showing respect for others regardless of their social, physical or cultural characteristics, so as to develop a satisfactory degree of interpersonal communication..	X	X	x	x			X		x	x			2
5. To perform clear, well-structured simple oral presentations on academic subjects, planning them beforehand and using various presentation techniques (audiovisual, CIT, etc.).	X	X	x				X		x				2
6. To locate and select relevant information to achieve the aim of reading, showing an acceptable degree of initiative, independence and effectiveness in the use of different sources of information.	X							X					1
7. To infer the gist of various kinds of written texts from various spheres of use and express this orally or in writing.	X	x					x	X					1
8. To interpret the meaning of various kinds of written texts from various spheres of use by using reflective reading strategies.	X							X					1
9. To critically interpret the content and form of ideologically simple texts with familiar subjects (especially from the media), grasping their meaning and assessing their suitability in accordance with moral and ethical norms, and provide a personal opinion on this..	X	X	x				x	X	x				2
10. To plan different common simple written texts from various spheres of use, answering to the parameters of the context and the communicative aims, by using their own knowledge and a variety of reference sources and showing decision-taking initiative.		X						X					1
11. To produce different common simple written texts from different spheres of use, tailoring them to meet the communicative situation and respecting the principles of coherence, cohesion, correctness and variety and recognising the need for personal effort to carry out the task.		X	x					X	x				1
12. To use knowledge about how linguistic elements work at different levels of the text to interpret other texts and to produce and check their own.	x	x	X				x	x	X				1
13. To use knowledge about basic socio-linguistic concepts to critically interpret a variety of linguistic situations in the world especially those involving English, appreciating the value of their own multilingual competency and displaying a respectful positive attitude towards the multilingual and multicultural reality that they are surrounded by.	x	x		X						X			1
14. To express their own experiences, feelings, reflections, etc. creatively and showing aesthetic sensibility by producing oral and written texts of literary intention of the most common kinds, taking works of literature as models.		X			X						X		1
15. To use literature as a source of pleasure, of knowledge of the world and to construct their own personal, cultural & social identity.	X					X					X		1

* X maiuskulaz harreman zuzenekoak eta x minuskulaz lotura arinagoak.

* 1 = behar beharrezkoa; 2= garrantzi handikoa; 3 = garrantzitsua.

1.5.- EBALUAZIO IRIZPIDEAK

1.5.1.- Euskara

Kompetentzia espezifikoak	Ebaluazio irizpideak
1. Hizkuntza aldetik konplexuak diren ahozko azalpen luzeen funtsezko ideiak identifikatu (hainbat erabilpen eremutako gai ezagunei buruzkoak), eta ideiak horiek ahoz eta idatziz adierazi..	1.1. Aktiboki entzuteko jarrera agertzen du, hitzik gabeko erantzunen bidez edo galdera laburrak eginez. 1.2. Oharrak idazten ditu, ideia nagusiak eta xehetasunak bereiziz. 1.3. Gaia eta hitzunaren komunikazio asmoa ondorioztatzen du. 1.4. Testuaren egitura eta ideien hierarkizazioa islatzen duen eskema edo laburpena egiten du.
2. Erabilpen eremu desberdinetako hainbat generotako ahozko testuetan, entzutearen helburuari erantzuteko beharrezkoak diren informazioak aukeratu eta aukeratutako informazioak proposatutako helburuak betetzeko erabili (ikerketa, jarduerak, etab.).	2.1. Helburua lortzeko egokiak diren informazio esplizituak identifikatzen ditu. 2.2. Eskatutako informazioa ondorioztatzen du. 2.3. Entzuteko prozesuan, informazioa erregistratzeko hainbat baliabide erabiltzen ditu (oharrak, taulak, grafikoak, galdeketa...). 2.4. Erregistratutako informazioa hainbat lan egiteko iturri modura erabiltzen du.
3. Elkarrizketetan eta formaltasun maila desberdineko eztabaidetan norberaren ideiak azaldu, defendatu eta kontrastatu: egoki, eraginkortasunez eta modu aktiboan parte hartuz eta elkarlanerako norberaren kontrol maila onargarria agertuz, bai taldean burutu beharreko zereginetan, bai ezagueraren garapenean	3.1. Besteekin egiten du lan eta talde lanetako erantzukizunak besteekin batera hartzen ditu, lan jakin bat egiteko edo arazo bat konpontzeko. 3.2. Berez parte hartzen du, gaiari buruzko ekarpenak egiteko. 3.3. Bere ikuspegi pertsonala azaltzen du, ikuspegi hori arrazoituz eta besteen argudioak ezeztatuz. 3.4. Bere parte hartzeari buruzko berariazko galderak erantzuten ditu. 3.5. Galdera eta iruzkin egokiak egiten ditu, besteek hitz egiten dutenean. 3.6. Ikuspegi desberdinak alderatu eta bere ikuspegiaren berrikuspina onartzen du. 3.7. Arrazoizko ondorioak ateratzen ditu. 3.8. Mezu jakin batean esplizituak ez diren osagaiak ondorioztatzen ditu: hitzunaren jarrera, diskurtsoaren tonua, umore osagaiak, ironia, zentzu bikoitza... 3.9. Argi eta erraz adierazten ditu bere ideiak, egoerak eskatzen duen erregistroa erabiliz. 3.10. Elkarrizketaren arau sozio-komunikatiboak behar bezala aplikatzen ditu.
4. Bizitza pertsonalaren edo sozialaren edozein egoeratan solasean aritu, jarioetasun, naturaltasun eta egokitasun maila onargarriekin, pertsonen arteko komunikazio egokia garatzeko, besteenganako errespetua agertuz, beraien ezaugarri fisikoak, sozialak, kulturalak... direnak direla ere	4.1. Argi, erraz eta eraginkortasunez adierazten ditu bere ideiak, egoerak eskatzen duen erregistroa erabiliz. 4.2. Kultur ondarearen esamoldeak, baliabide erretorikoak edo eta erreferentziak erabiltzen ditu, hizkuntzaren funtzio ludiko eta emotiboari erantzuteko. 4.3. Elkarrizketaren arau sozio-komunikatiboak behar bezala aplikatzen ditu. 4.4. Edozein bereizkeria mota islatzen duten estereotipoak erabiltzeari uko egiten dio
5. Gai konplexu bati buruzko ahozko aurkezpen argiak eta ondo egituratuak autonomiaz egin, aurrez planifikatuz eta hainbat aurkezpen teknika erabiliz (ikus-entzunezkoak, IKTak, etab.).	5.1. Erraztasunez eta eraginkortasunez erabiltzen ditu informazio iturriak, bai euskarri tradizionalen, bai euskarri digitalean, besteak beste. 5.2. Informazioa hartzaileen ezagueren eta interesen arabera hautatzen du; hau da, kalitatez, kantitatez eta edukiz egokia den informazioa. 5.3. Informazioa logikoki egituratzen du, komunikazio asmoa kontuan hartuz. 5.4. Ahozko diskurtsoa antolatzeko, askotariko antolagailu zehatzak erabiltzen ditu, diskurtsoaren atalak elkarren artean lotzeko. 5.5. Ikus-entzunezko aurkezpen teknikak edo aurkezpen digitalak egiteko teknikak eraginkortasunez erabiltzen ditu, diskurtsoa antolatzeko eta finkatzeko. 5.6. Diskurtsoa ulergarri egiteko eta hartzaileen inplikazioa bultzatzeko estrategiak erabiltzen ditu: ideien birformulazioa, galdera erretorikoak, erregistro aldaketak, umorea.

Kompetentzia espezifikoak	Ebaluazio irizpideak
	<p>5.7. Argi, zuzen eta erraz adierazten ditu bere ideiak, osagai prosodikoak eta keinuak (besteak beste) behar bezala erabiliz.</p> <p>5.8. Autonomia maila egokia agertzen du lan jakin baten plangintza egiteko eta lan hori garatzeko.</p>
<p>6. Irakurketa helburuari erantzuteko informazio esanguratsua bilatu eta hautatu, informazio iturrien erabileran ekimena, autonomia eta eraginkortasuna azalduz.</p>	<p>6.1. Irakurketa helburua argi du.</p> <p>6.2. Helburuari erantzuteko egokienak diren informazio iturriak erabiltzen ditu (hiztegiak, gramatikak, entziklopediak, Internet...), eta informazioa fitxatan edo beste sailkapen sistema batzuetan erregistratzen du.</p> <p>6.3. Galderek edo jarraibideek zehazten dituzten baldintzetan edo ezaugarrietan oinarritutako informazioa aurkitzen du.</p> <p>6.4. Informazio garrantzitsua bereizten du, eduki bertsua duten zatiak elkarren artean konparatuz.</p> <p>6.5. Informazioa topatzen azkartasun nahikoa erakusten du.</p> <p>6.6. Aurkitutako informazioa jasotzen du, fitxak edo eta bestelako sailkapen sistemak erabiliz.</p>
<p>7. Hainbat generotako eta erabilpen eremutako testu idatzien esanahi globala identifikatu edo eta inferitu, eta ahoz nahiz idatziz adierazi.</p>	<p>7.1. Irakurketa helburua argi du.</p> <p>7.2. Testuaren generoa, gaia eta egilearen komunikazio asmoa ondo ondorioztatzen du.</p> <p>7.3. Hainbat testuren artean, irakurketaren helburuari hoberen dagokiona aukeratzen du.</p> <p>7.4. Testua zertan datzan esaten du, hau da, testuari buruzko informazio orokorra jasotzen du.</p> <p>7.5. Gerta daitezkeen ulermen okerrak edo eta hutsuneak antzeman eta konpentsatzen ditu.</p> <p>7.6. Testuari buruzko galdera egokiak egiten edo eta erantzuten daki.</p> <p>7.7. Eskatutako informazioa argi eta jaritasunez adierazten du.</p>
<p>8. Irakurketa erreflexiboa eginez, testu idatzien esanahia interpretatu.</p>	<p>8.1. Irakurketa helburua argi du.</p> <p>8.2. Hitzien esanahia aurkitzen du informazio iturriak erabiliz.</p> <p>8.3. Hitz ezezagunen esanahia inferitzen du, testuinguruko edo eta testu barruko argibideak erabiliz.</p> <p>8.4. Testuaren oinarritzko ideiak identifikatzen ditu.</p> <p>8.5. Ideien arteko lotura tematikoa eraikitzen du.</p> <p>8.6. Ideien artean era askotariko loturak egiten ditu: kausazkoak, denborazkoak, etab.</p> <p>8.7. Ideien arteko garrantzia mailak ezartzen ditu.</p> <p>8.8. Gerta daitezkeen ulermen okerrak edo eta hutsuneak antzeman eta konpentsatzen ditu.</p> <p>8.9. Testuari buruzko galdera egokiak egiten edo eta erantzuten daki.</p> <p>8.10. Eskatutako informazioa argi eta jaritasunez adierazten du.</p> <p>8.11. Testuak diona abiapuntu izanik, bere ezagutzak erabiltzen ditu berezko interpretazioa eraikitzeko.</p>
<p>9. Ideologikoki sinpleak diren gai ezagunei buruzko testuen edukia eta forma kritikoki interpretatu (komunikabideetakoak, bereziki), horien esanahia ulertuz eta arau moral eta etikoen arabera horien egokitasuna baloratu; eta edukari eta formari buruz norbere iritzia eman.</p>	<p>9.1. Informazioa eta iritziak bereizten ditu, baita gertaerak eta gezurrak ere, besteak beste.</p> <p>9.2. Mezuan esplizituak ez diren osagaiak ondorioztatzen ditu.</p> <p>9.3. Hitzik gabeko osagaien esanahia interpretatzen du: ikonikoak, ortotipografikoak, etab.</p> <p>9.4. Egileak berariazko helburu bat lortzeko testuan erabili dituen ezaugarriak identifikatzen ditu (tipografia, espazioaren banaketa, modalizatzaileak, lexikoa...).</p> <p>9.5. Bazterketa motaren bat (soziala, arrazazkoa, sexuala, kulturala, etab.) islatzen duten irudiak edo adierazpenak identifikatzen ditu, eta horiek saihestu egiten ditu hitz egitean edo idaztean.</p> <p>9.6. Informazioaren egokitasuna ebaluatzen eta azaltzen du, bere ezaguerak oinarri hartuz.</p> <p>9.7. Bere iritzia ematen du, iritzi hori justifikatuz; horretarako, testuaren zati jakinak aukeratzen ditu arrazoi horiek bermatzeko.</p>

Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio irizpideak
<p>10. Irakurketa erreflexiboa eginez, hainbat erabilpen eremutako testu genero idatzien eduki globala ahaz nahiz idatziz laburtu.</p>	<p>10.1. Jatorrizko testuaren ideia nagusia(k) identifikatzen du/ditu. 10.2. Ideia nagusia(k) bermatzeko puntuak ere barne hartzen ditu. 10.3. Laburpenean jatorrizko testuan hautatutako ideiak koherentziaz, kohesioz eta behar bezala integratzen ditu, estilo pertsonala erabiliz. 10.4. Informazioa kopiatzeko objektibotasuna agertzen du.</p>
<p>11. Hainbat erabilpen eremutako generoetan oinarritutako testuen plangintza egitea, testuinguruaren eta komunikazio asmoaren arabera, norberaren ezaguerak eta erreferentziazko hainbat iturri erabiliz eta erabakiak hartzeko ekimena agertuz.</p>	<p>11.1. Bibliografiatik, ikus-entzunezko euskarrietatik eta euskarri digitaletatik ateratako informazioa eraginkortasunez erabiltzen du. 11.2. Helburuari dagokion informazio egokia aukeratzen du. 11.3. Eskemak egiteko, sortu beharreko testu generoari dagokion sekuentzia arketipikoari jarraituz antolatzen du informazioa. 11.4. Besteekin batera egiten du lan testu jakin baten plangintza egiteko orduan.</p>
<p>12. Hainbat erabilpen eremutako generoetan oinarritutako testu idatziak sortzea, komunikazio egoera kontuan hartuz eta hainbat printzipio errespetatuz (koherentzia, kohesioa, zuzentasuna eta aberastasuna) eta lana egiteko esfortzu pertsonala beharrezkoa dela onartuz.</p>	<p>12.1. Aurretik zehaztutako helburua behar bezala islatzen du. 12.2. Egoera jakin bati dagokion erregistroa erabiltzen du. 12.3. Testua egoki eta zuzen aurkezten du: marjinak, idazpuruak, irakurgarritasuna... 12.4. Testua sortu beharreko testu generoari dagokion sekuentzia arketipikoari jarraituz egituratzen du. 12.5. Paragrafoak logikoki antolatzen ditu. 12.6. Hainbat iturritako informazioa behar bezala integratzen ditu. 12.7. Testuaren atalak eta enuntziatuak elkarren artean lotzeko kohesio osagai egokiak erabiltzen ditu. 12.8. Behar bezala adierazten ditu bere ideiak, bai morfosintaxiari, bai lexikoari, bai ortografiari dagokionez. 12.9. Estilo pertsonalez adierazten ditu bere ideiak, hizkuntzaren baliabideak malgutasunez eta sormenez erabiliz. 12.10. Norberaren testua berrikusteko eta hobetzeko autonomia agertzen du. 12.11. Testu bat taldeka sortzeko eta berrikusteko jardueretan eraginkortasunez parte hartzen du.</p>
<p>13. Hizkuntza osagaien funtzionamenduari buruzko ezaguerak erabiltzea (testuaren hainbat mailatan) besteen testuak interpretatzeko, baita norberarenak berrikusteko.</p>	<p>13.1. Testuan hizkuntz markak eta hitzik gabeko markak identifikatzen ditu, bai testuinguruarekin, bai testuarekin, bai perpausekin lotutakoak. 13.2. Testuak edo enuntziatuak hizkuntz osagai egokiak hautatuz osatzen ditu. 13.3. Testuak edo enuntziatuak behar bezala eta zuzen eraldatzen ditu, emandako irizpideei jarraituz. 13.4. Hainbat mailatako oinarritzko akatsak identifikatu eta zuzentzen ditu, bai norberaren testuan, bai besteen testuan. 13.5. Beste hizkuntza ezagunetako kalko okerrak hautematen ditu, bai norberaren testuan, bai besteen testuan. 13.6. Hizkuntz ezaguerak autonomoki eta eraginkortasunez aplikatzen ditu, norberaren testuak sortzeko.</p>
<p>14. Oinarritzko kontzeptu soziolinguistikoei buruzko ezaguerak norberaren hizkuntz errealitatea kritikoki interpretatzeko erabiltzea, euskararen normalizazioak duen garrantzia aintzakotzat hartuz eta inguruko errealitate anitzarekiko (bai hizkuntzaren aldetik, bai kulturaren aldetik) errespetuzko jarrera positiboa agertuz.</p>	<p>14.1. Norberaren hizkuntzaren eta inguruko hizkuntzen jatorriaren eta bilakaeraren funtsezko ezaugarriak deskribatzen, kontatzen edo azaltzen ditu. 14.2. Hizkuntza jakin baten egoera mugatzen duten oinarritzko faktoreak deskribatu eta horien adibideak jartzen ditu, baita hizkuntzen arteko ukipen egoeretatik eratorritakoak ere. 14.3. Europako egungo hizkuntz errealitateari buruzko oinarritzko datuak aipatzen ditu. 14.4. Egoera zehatzak deskribatzen ditu, kontzeptu soziolinguistikoak aplikatuz. 14.5. Inguruko hizkuntz egoerarekin lotutako testuak kritikoki irakurtzen edo entzuten ditu. 14.6. Egoera soziolinguistiko zehatzak ebaluatzen edo azaltzen ditu, bere iritzia ezagueretan oinarrituz, errespetua agertuz eta hizkuntzekin edo hiztunekin lotutako aurreiritziak baztertuz.</p>

Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio irizpideak
	14.7. Eraginkortasunez parte hartzen du testuen esanahia taldeka sortzeko jardueretan, baita egoera zehatzak aztertzeko jardueretan ere.
15. Euskara eguneroko komunikazio harremanetan erabili, euskararen normalizazio prozesuan eta euskal kulturaren transmisioan erantzukizunez parte hartuz.	15.1. Lehenetsuna ematen dio euskarari bere komunikazio eremuetako harremanetan. 15.2. Euskararen erabilpenaren eta normalizazioaren eta euskal kulturaren transmisioaren aldeko hainbat jardueretan parte hartzen du.
16. Literatur hizkuntzaren oinarrizko ezaugarriak ezagutzea, horien dimentsio estetikoak baloratzeko.	16.1. Literatur lan jakin baten generoa identifikatzen du, horren oinarrizko osagaiak hautemanen. 16.2. Emandako ezaugarriak sailkatzen ditu (estiloa, gaia, etab.), irizpide jakin batzuei jarraituz. 16.3. Testu batean oinarrizko prozedura erretorikoak eta estilistikoak identifikatzen ditu.
17. Literaturaren historiaren oinarrizko erreferenteak ezagutzea (lanak, egilea, garaiak eta mugimenduak): euskarazko literatura, kasuan kasuko harremanetarako hizkuntza ofizialean idatzitako literatura eta literatura unibertsala. Idazlan esanguratsuen zati batzuk denen artean interpretatzea, bakoitza bere testuinguru historiko-kulturalean kokatuz.	17.1. Idazlan jakin baten testuinguru historiko-kulturalari buruzko informazioa horren esanahia berregiteko erabiltzen du. 17.2. Idazlan jakin baten esanahia taldeka eraikitzeko jardueretan eraginkortasunez parte hartzen du. 17.3. Eraginkortasunez erabiltzen ditu hainbat iturri (bibliografia, ikus-entzunezko iturriak, iturri digitalak) literatur lan jakin bati buruzko informazioa zabalatzeko. 17.4. Egileak eta idazlan atal estereotipikoak horiek sortu zireneko garaiarekin edo horiei dagokien literatur mugimenduarekin lotzen ditu. 17.5. Euskal literaturaren eta literatura unibertsalaren hainbat garaitako eta mugimendutako funtsezko egileak eta idazlanak aipatzen ditu.
18. Ahozko euskal literaturaren hainbat adierazpen ezagutu eta erabili eta euskararen berezko baliabide erretorikoak eskuratu, nork bere kultur nortasuna eraikitzeko eta aurreko belaunaldien ondarearen igorle lana egiteko, baita norberaren ahozko komunikazioaren adierazpen baliabideak aberasteko ere.	18.1. Ahozko hainbat adierazpenen oinarrizko ezaugarriak identifikatzen ditu, baita horien generoa ere. 18.2. Ohiko eta egungo bertsoak eta abestiak buruz dakizki, eta abestu egiten ditu. 18.3. Ipuinak, atalak eta txisteak (besteak beste) erraz eta espresibotasunez kontatzen ditu. 18.4. Kultur ondarearen baitako adierazpenen, esamoldeen eta esaeren esanahia interpretatzen du, eta horietako batzuk erabili egiten ditu. 18.5. Herriko bertsoetan eta kontakizunetan oinarritutako adierazpen baliabideak sormenez erabiltzen ditu, ahozko hizkuntzaren erabilera ludiko eta afektiboetan.
19. Norberaren bizipenak, sentimenduak eta hausnarketak sormenez eta sentsibilitate estetikoaz adieraztea, hainbat generotako literatur testuak sortuz (ahozkoak eta idatziak), erreferentziako literatur lanak oinarritzat hartuz.	19.1. Aukeratutako generoari dagokion egitura erabiltzen du. 19.2. Aukeratutako generoari dagozkion prozedura erretorikoak eta estilistikoak erabiltzen ditu. 19.3. Adierazi nahi duen edukiarekin bat datozen adierazpen baliabideak erabiltzen ditu. 19.4. Bere lanetan, sormenez integratzen ditu landutako literatur ereduak. 19.5. Berezko estiloa erabiliz adierazten ditu ere ideiak, baita baliabide estilistikoak malgutasunez eta sormenez erabiliz ere. 19.6. Testuak sortzeko prozedura orokorrak autonomiaz eta eraginkortasunez aplikatzen ditu.
20. Literatura atsegin, sentsibilitate estetikoaren garapenerako eta munduaren ezagutzarako iturri modura erabili eta norberaren nortasun pertsonala, kulturala eta soziala eraikitzeko.	20.1. Hainbat literatur generotako testuen irakurketa adierazkorra egiten du. 20.2. Aktiboki parte hartzen du literatur lanari buruzko elkarrizketetan, bere bizipenak eta ikuspegia azalduz. 20.3. Goitik behera irakurritako erreferentziako idazlan bati buruzko iritzi pertsonala azaldu eta justifikatzen du, bai ahoz, bai idatziz. 20.4. Literatur lan bat (ahozkoa, idatzia edo lotutako beste arte eremu batzuetakoa) bere irizpideei jarraituz aukeratzen du, gozatzeko asmoz.

1.5.2.A.- Gaztelania (Hegoalde)

Competencias específicas	Criterios de evaluación
1. Identificar las ideas esenciales de exposiciones orales extensas y lingüísticamente complejas sobre temas conocidos de distintos ámbitos de uso, y expresarlas de forma oral o escrita.	1.1. Muestra una actitud de escucha activa, mediante respuestas no verbales o formulación de preguntas breves. 1.2. Toma apuntes diferenciando las ideas principales de los detalles. 1.3. Infiere el tema y la intención comunicativa del hablante. 1.4. Elabora un esquema o resumen que refleje la estructura del texto y la jerarquización de las ideas.
2. Seleccionar en textos orales de diversos géneros y procedentes de distintos ámbitos de uso, las informaciones pertinentes para responder a la finalidad de la escucha, y utilizar las informaciones seleccionadas para los fines propuestos (investigación, actividades, etc.)	2.1. Identifica las informaciones explícitas adecuadas para su objetivo. 2.2. Infiere las informaciones solicitadas. 2.3. Utiliza en el proceso de escucha diversos medios de registro de información (apuntes, tablas, gráficos, cuestionarios... 2.4. Utiliza la información registrada como fuente para realizar diversas tareas.
3. Exponer, argumentar, y contrastar sus ideas en conversaciones, discusiones o debates, participando de manera activa, de modo pertinente y adecuado y mostrando un nivel de autocontrol aceptable para el trabajo cooperativo en la ejecución de tareas comunes o en el desarrollo del conocimiento.	3.1. Cooperar con los demás y comparte responsabilidades en los trabajos colectivos para ejecutar una tarea o solucionar un problema. 3.2. Interviene espontáneamente para aportar su contribución al tema. 3.3. Expone su punto de vista personal razonándolo y lo defiende refutando las argumentaciones ajenas. 3.4. Contesta a preguntas específicas sobre la propia intervención. 3.5. Hace preguntas y comentarios pertinentes ante las aportaciones de los demás. 3.6. Compara puntos de vista diferentes y acepta revisar su propio punto de vista. 3.7. Llega a conclusiones razonables. 3.8. Infiere elementos no explícitos del mensaje: actitud del hablante, tono del discurso, elementos de humor, ironía, doble sentido... 3.9. Se expresa con claridad y fluidez y con el registro adecuado a la situación. 3.10. Aplica adecuadamente las normas socio-comunicativas de la conversación.
4. Conversar con naturalidad y de manera adecuada, en todo tipo de situaciones de la vida personal o social para desarrollar una buena comunicación interpersonal mostrando respeto hacia las demás personas independientemente de sus características físicas, sociales, culturales...	4.1. Se expresa con claridad, fluidez y eficacia y con el registro adecuado a la situación. 4.2. Utiliza expresiones, recursos retóricos y referencias culturales propias a la lengua para responder a las funciones emotivas y lúdicas del lenguaje. 4.3. Aplica adecuadamente las normas socio-comunicativas de la conversación. 4.4. Evita el uso de estereotipos que marquen cualquier tipo de discriminación
5. Realizar de manera autónoma presentaciones orales claras y bien estructuradas sobre un tema complejo, planificándolas previamente y utilizando diversas técnicas de presentación (audiovisuales, TIC, etc.).	5.1. Utiliza con facilidad y eficacia las diversas fuentes de información en soporte tradicional o digital. 5.2. Selecciona información de calidad, cantidad y pertinencia adecuadas a los conocimientos e intereses de los receptores. 5.3. Estructura la información de forma lógica, atendiendo a la intención comunicativa. 5.4. Organiza el discurso oral utilizando organizadores discursivos precisos y variados para enlazar las diferentes partes del discurso. 5.5. Utiliza de modo eficiente las diversas técnicas de presentación audiovisual o digital, para organizar y reforzar el discurso. 5.6. Utiliza estrategias para hacer comprensible el discurso e implicar a los receptores: reformulación de ideas, preguntas retóricas, cambios de registro, humor. 5.7. Se expresa con claridad corrección, fluidez y elocuencia utilizando

Konpetentzia espezifikoak

Ebaluazio irizpideak

	<p>adecuadamente los elementos prosódicos y gestuales.</p> <p>5.8. Muestra un nivel aceptable de autonomía en la planificación y desarrollo de la tarea.</p>
<p>6. Localizar y seleccionar información relevante para responder al objetivo de lectura, mostrando iniciativa, autonomía y eficacia en el uso de diferentes fuentes de información.</p>	<p>6.1. Tiene claro el objetivo de lectura.</p> <p>6.2. Recurre a las fuentes de información más adecuadas para responder a su objetivo (diccionarios, gramáticas, enciclopedias, Internet...) y sabe utilizarlas con eficacia.</p> <p>6.3. Encuentra información basada en condiciones o características especificadas en preguntas o instrucciones.</p> <p>6.4. Discrimina la información relevante comparando fragmentos de contenido similar.</p> <p>6.5. Muestra un nivel aceptable de rapidez en la localización de la información.</p> <p>6.6. Registra la información encontrada en fichas u otros sistemas de clasificación de información.</p>
<p>7. Identificar o inferir el sentido global de textos escritos de diversos géneros y procedentes de distintos ámbitos de uso y expresarlo de forma oral o escrita.</p>	<p>7.1. Tiene claro el objetivo de lectura.</p> <p>7.2. Infiere el género al que pertenece el texto, el tema, y la intención comunicativa del autor.</p> <p>7.3. Selecciona entre varios textos el que mejor corresponde a su objetivo de lectura.</p> <p>7.4. Dice de qué trata el texto, esto es, capta una información de carácter general acerca del texto.</p> <p>7.5. Detecta y compensa los posibles errores o fallos de comprensión.</p> <p>7.6. Sabe formular preguntas/ responder a las preguntas pertinentes acerca del texto.</p> <p>7.7. Expresa con claridad y fluidez las informaciones solicitadas.</p>
<p>8. Interpretar el significado de textos escritos, realizando una lectura reflexiva de los mismos.</p>	<p>8.1. Tiene claro el objetivo de lectura.</p> <p>8.2. Accede al significado de las palabras utilizando fuentes de consulta.</p> <p>8.3. Infiere el significado de términos desconocidos utilizando claves contextuales y textuales.</p> <p>8.4. Identifica las ideas elementales del texto.</p> <p>8.5. Establece una continuidad temática entre las ideas.</p> <p>8.6. Relaciona las ideas unas con otras en términos de causalidad, temporalidad, etc.</p> <p>8.7. Establece el grado de importancia de unas ideas respecto a las otras.</p> <p>8.8. Detecta y compensa los posibles errores o fallos de comprensión.</p> <p>8.9. Sabe formular preguntas/ responder a las preguntas pertinentes acerca del texto.</p> <p>8.10. Expresa con claridad y fluidez las informaciones solicitadas</p> <p>8.11. Utiliza los propios conocimientos para construir su interpretación a partir de lo que se afirma en el texto.</p>
<p>9. Interpretar de manera crítica el contenido y la forma de textos ideológicamente simples y de tema conocido (especialmente los provenientes de los medios de comunicación), captando su sentido y evaluando su conveniencia de acuerdo a normas morales y éticas, y aportar una opinión personal tanto sobre el contenido como sobre la forma.</p>	<p>9.1. Distingue información de opinión, hechos de falacias...</p> <p>9.2. Infiere elementos no explícitos del mensaje.</p> <p>9.3. Interpreta el significado de elementos no lingüísticos: icónicos, ortotipográficos, etc.</p> <p>9.4. Identifica los rasgos textuales (tipografía, distribución del espacio, modalizadores, léxico...) utilizados por el autor para alcanzar un objetivo específico.</p> <p>9.5. Identifica imágenes y expresiones que denoten algún tipo de discriminación, social, racial, sexual, cultural, etc. y evita su uso en las producciones propias orales y escritas.</p> <p>9.6. Evalúa y comenta la validez de la información en base a sus propios conocimientos.</p> <p>9.7. Expone su opinión justificándola, seleccionando para ello unidades del texto para apoyarlas o rebatirlas.</p>

Konpetentzia espezifikoak

Ebaluazio irizpideak

10. Resumir oralmente y por escrito el contenido global de textos escritos de diferentes géneros pertenecientes a diversos ámbitos de uso, realizando una lectura reflexiva de los mismos.

- 10.1. Identifica e indica la idea o ideas principales del original.
- 10.2. Incluye puntos de apoyo de la idea o ideas principales.
- 10.3. Integra en el resumen las ideas o informaciones seleccionadas del original de modo coherente, cohesionado y correcto y utilizando un estilo propio.
- 10.4. Muestra objetividad en la reproducción de la información.

11. Planificar en función de los parámetros del contexto y la intención comunicativa, textos escritos de diferentes géneros y provenientes de distintos ámbitos de uso, utilizando sus propios conocimientos y diversas fuentes de referencia, mostrando iniciativa en la toma de decisiones.

- 11.1. Utiliza de forma eficaz las fuentes de información provenientes de soportes bibliográficos, audiovisuales o digitales.
- 11.2. Selecciona la información pertinente al objetivo.
- 11.3. Elabora un esquema organizando la información siguiendo la secuencia textual arquetípica del género de texto a producir.
- 11.4. Cooperar de forma eficaz en las actividades orientadas a la planificación compartida de un texto.

12. Producir textos escritos de diferentes géneros pertenecientes a diversos ámbitos de uso, adecuándolos a la situación de comunicación y atendiendo a los principios de coherencia, cohesión, corrección y riqueza y reconociendo la necesidad del esfuerzo personal para la consecución de la tarea.

- 12.1. Refleja de forma adecuada el propósito u objetivo previamente definido.
- 12.2. Utiliza el registro adecuado a la situación.
- 12.3. Presenta el texto de manera adecuada y correcta: márgenes, encabezamientos, legibilidad...
- 12.4. Estructura el contenido del texto de acuerdo a la secuencia textual arquetípica del género de texto a producir.
- 12.5. Organiza los párrafos de forma lógica.
- 12.6. Integra apropiadamente informaciones procedentes de diversas fuentes.
- 12.7. Utiliza los elementos de cohesión apropiados para enlazar las partes y enunciados del texto.
- 12.8. Se expresa con corrección morfosintáctica, léxica y ortográfica.
- 12.9. Se expresa con estilo propio y utilizando los recursos de la lengua con flexibilidad y creatividad.
- 12.10. Muestra autonomía en la revisión y mejora del propio texto.
- 12.11. Cooperar de forma eficaz en las actividades orientadas a la producción y revisión compartida de un texto.

13. Utilizar los conocimientos acerca del funcionamiento de los elementos lingüísticos en diferentes planos del texto, tanto para interpretar los textos ajenos como para producir y revisar los propios.

- 13.1. Identifica en el texto marcas lingüísticas o no lingüísticas de ámbito contextual, textual u oracional.
- 13.2. Completa textos o enunciados seleccionando los elementos lingüísticos apropiados.
- 13.3. Transforma textos o enunciados de manera adecuada y correcta atendiendo a criterios dados.
- 13.4. Identifica y corrige errores básicos de diferentes planos en textos propios o ajenos.
- 13.5. Reconoce los calcos erróneos provenientes de las otras lenguas conocidas en la producción propia o en la ajena.
- 13.6. Aplica de manera autónoma y eficaz los conocimientos lingüísticos en la producción de los propios textos.

14. Utilizar los conocimientos acerca de los conceptos sociolingüísticos básicos para interpretar críticamente la diversidad de realidades lingüísticas, valorando la importancia de todas y cada una de las lenguas y mostrando una actitud respetuosa y positiva hacia la realidad plurilingüe y pluricultural de su entorno.

- 14.1. Expone, narra o describe los rasgos esenciales del origen y la evolución de la lengua castellana y las de su entorno.
- 14.2. Describe y ejemplifica los factores básicos que determinan la situación de una lengua y los derivados de las situaciones de contacto entre lenguas.
- 14.3. Cita datos básicos sobre la realidad lingüística actual de Europa y de América Latina.
- 14.4. Describe situaciones concretas aplicando los conceptos sociolingüísticos.
- 14.5. Lee o escucha de manera crítica textos relacionados con situaciones de conflicto lingüístico.
- 14.6. Evalúa y comenta situaciones sociolingüísticas concretas,

Konpetentzia espezifikoak

Ebaluazio irizpideak

	<p>justificando su opinión en base a sus conocimientos y mostrando respeto y evitando prejuicios en relación con las lenguas y sus hablantes.</p> <p>14.7. Coopera de forma eficaz en las actividades orientadas a la construcción compartida del significado de textos o el análisis de situaciones concretas.</p>
<p>15. Reconocer las características básicas del lenguaje literario para valorar su dimensión estética.</p>	<p>15.1. Identifica el género al que pertenece una obra literaria, reconociendo los elementos básicos que lo caracterizan.</p> <p>15.2. Clasifica características estilísticas, temáticas, etc. dadas, atendiendo a criterios dados.</p> <p>15.3. Identifica en un texto procedimientos retóricos y estilísticos básicos.</p>
<p>16. Conocer los referentes básicos (obras, autores, épocas y movimientos) de la historia de la literatura en lengua castellana y de la literatura universal, e interpretar de manera compartida fragmentos de obras significativas, situándolos en su contexto histórico-cultural de producción.</p>	<p>16.1. Utiliza la información sobre el contexto histórico-cultural de producción de una obra para reconstruir su significado.</p> <p>16.2. Coopera de forma eficaz en las actividades orientadas a la construcción compartida del significado de una obra.</p> <p>16.3. Utiliza con eficacia fuentes diversas (bibliográficas, audiovisuales, digitales) para ampliar la información sobre un determinado hecho literario.</p> <p>16.4. Relaciona autores y fragmentos literarios estereotípicos con la época en la que fueron creados, o el movimiento literario al que pertenecen.</p> <p>16.5. Cita autores o obras clave tanto de la literatura en lengua castellana como de la universal, pertenecientes a diversas épocas y movimientos literarios.</p>
<p>17. Expresar con creatividad y mostrando sensibilidad estética las propias vivencias, sentimientos, reflexiones, etc. mediante la producción de textos literarios orales y escritos de diversos géneros, tomando como modelo las obras literarias de referencia.</p>	<p>17.1. Utiliza la estructura propia del género seleccionado.</p> <p>17.2. Utiliza procedimientos retóricos y estilísticos propios del género seleccionado.</p> <p>17.3. Utiliza recursos expresivos adecuados al contenido que quiere transmitir.</p> <p>17.4. Integra de forma creativa en su propia producción los modelos literarios trabajados.</p> <p>17.5. Se expresa con estilo propio y utilizando los recursos estilísticos con flexibilidad y creatividad.</p> <p>17.6. Aplica los procedimientos generales de producción de textos con autonomía y eficacia.</p>
<p>18. Utilizar la literatura como fuente de disfrute, de conocimiento del mundo y para la construcción de su identidad personal, cultural y social.</p>	<p>18.1. Realiza una lectura expresiva de textos de diversos géneros literarios.</p> <p>18.2. Contribuye activamente aportando sus experiencias y su visión personal en una conversación relacionada con el hecho literario.</p> <p>18.3. Expone y justifica su opinión personal (oralmente y por escrito) sobre una obra de referencia leída en su totalidad.</p> <p>18.4. Selecciona con criterios propios obra literaria (literatura oral o escrita u otros campos artísticos relacionados) para su disfrute personal.</p>

1.5.2.B.- Frantsesa

Compétences spécifiques	Critères d'évaluation
1. Identifier les idées essentielles des longs exposés oraux et linguistiquement complexes sur des thèmes connus de différents domaines d'utilisation, puis les exprimer à l'oral ou à l'écrit.	<ol style="list-style-type: none">1.1. L'élève manifeste une attitude d'écoute active, en utilisant des réponses non verbales ou la formulation de questions brèves.1.2. Il prend des notes en distinguant les idées principales des détails.1.3. Il déduit le thème et l'intention communicative du locuteur.1.4. Il élabore un schéma ou résumé qui indique la structure du texte et la hiérarchisation des idées.
2. Sélectionner dans les textes oraux de divers genres et issus de différents domaines d'utilisation, les informations pertinentes pour répondre à la finalité de l'écoute et utiliser les informations sélectionnées aux fins proposées (recherche, activités, etc.).	<ol style="list-style-type: none">2.1. L'élève identifie les informations explicites pertinentes pour son objectif.2.2. Il déduit les informations demandées.2.3. Il utilise plusieurs moyens d'enregistrement de l'information (notes, tableaux, graphiques, questionnaires, etc.) dans le processus d'écoute.2.4. Il utilise l'information enregistrée comme source pour réaliser diverses tâches.
3. Exposer, argumenter et contraster ses idées lors des conversations, discussions ou débats, en participant activement, de façon pertinente et adéquate, et en faisant preuve d'un niveau de contrôle de soi acceptable pour le travail coopératif dans l'exécution des tâches communes ou dans le développement de la connaissance.	<ol style="list-style-type: none">3.1. L'élève coopère avec les autres et partage des responsabilités dans les travaux collectifs pour exécuter une tâche ou résoudre un problème.3.2. Il intervient spontanément pour apporter sa contribution au thème.3.3. Il donne son point de vue personnel en le justifiant et le défend en réfutant les argumentations externes.3.4. Il répond aux questions spécifiques sur l'intervention elle-même.3.5. Il pose des questions et fait des commentaires pertinents quand les autres apportent leurs contributions.3.6. Il compare les points de vue différents et accepte de réviser son propre point de vue.3.7. Il tire des conclusions raisonnables.3.8. Il déduit des éléments non explicites du message : attitude du locuteur, ton du discours, éléments d'humour, ironie, double sens, etc.3.9. Il s'exprime clairement, avec aisance et dans le registre de langue adapté à la situation.3.10. Il applique pertinemment les normes socio-communicatives de la conversation.
4. Converser avec naturel et justesse, dans tout type de situations de la vie personnelle ou sociale pour développer une bonne communication interpersonnelle, en manifestant du respect à l'égard des autres et en évitant l'utilisation des stéréotypes qui marquent tout type de discrimination.	<ol style="list-style-type: none">4.1. L'élève s'exprime clairement, avec aisance, efficacement et dans le registre de langue adapté à la situation.4.2. Il utilise des expressions, des ressources rhétoriques et des références culturelles propres à la langue pour répondre aux fonctions émotives et ludiques du langage.4.3. Il applique pertinemment les normes socio-communicatives de la conversation.4.4. Il évite l'emploi de stéréotypes qui indiqueraient toute sorte de discrimination.
5. Réaliser de manière autonome des présentations orales claires et bien structurées sur un sujet complexe, en les planifiant au préalable et en utilisant diverses techniques de présentation (audiovisuelles, TIC, etc.).	<ol style="list-style-type: none">5.1. L'élève utilise facilement et efficacement les diverses sources d'information sur support traditionnel ou numérique.5.2. Il sélectionne une information ayant une qualité, quantité et pertinence adaptées aux connaissances et aux intérêts des récepteurs.5.3. Il structure l'information de façon logique, en tenant compte de l'intention communicative.5.4. Il organise le discours oral en utilisant des organisateurs discursifs précis et variés pour relier les différentes parties du discours.5.5. Il utilise efficacement les diverses techniques de présentation audiovisuelle ou numérique, pour organiser et renforcer le discours.

Compétences spécifiques	Critères d'évaluation
	<p>5.6. Il utilise des stratégies pour rendre le discours compréhensible et impliquer les récepteurs : reformulation des idées, questions rhétoriques, changements de registre de langue, humour.</p> <p>5.7. Il s'exprime avec clarté, correction, aisance et éloquence en utilisant bien les éléments prosodiques et gestuels, etc.</p> <p>5.8. Il fait preuve d'un niveau acceptable d'autonomie dans la planification et le développement de la tâche.</p>
<p>6. Trouver et sélectionner les informations importantes pour répondre à l'objectif de lecture, en manifestant une initiative, autonomie et efficacité dans l'utilisation des différentes sources d'information.</p>	<p>6.1. L'élève a un clair objectif de lecture.</p> <p>6.2. Il utilise les sources d'information les plus adaptées pour répondre à son objectif (dictionnaires, grammaires, encyclopédies, Internet, etc.)</p> <p>6.3. Il trouve l'information basée sur des conditions ou caractéristiques précisées dans les questions ou instructions.</p> <p>6.4. Il distingue l'information importante en comparant des extraits de texte à contenu similaire.</p> <p>6.5. Il fait preuve d'un niveau acceptable de vitesse dans la recherche de l'information requise.</p> <p>6.6. Il enregistre l'information sur des fiches ou autres systèmes de classement de l'information.</p>
<p>7. Déduire le sens global des textes écrits de divers genres et issus de différents domaines d'utilisation et l'exprimer à l'oral ou à l'écrit.</p>	<p>7.1. L'élève a un clair objectif de lecture.</p> <p>7.2. Il déduit le genre auquel appartient le texte, le thème, et l'intention communicative de l'auteur.</p> <p>7.3. Il sélectionne parmi plusieurs textes celui qui correspond le mieux à son objectif de lecture.</p> <p>7.4. Il dit de quoi le texte parle, c'est-à-dire, il saisit une information de caractère général sur le texte.</p> <p>7.5. Il se rend compte des possibles erreurs de compréhension et les corrige.</p> <p>7.6. Il sait formuler des questions ou répondre à des questions pertinentes sur le texte.</p> <p>7.7. Il exprime avec clarté et fluidité les informations requises.</p>
<p>8. Interpréter le sens de textes écrits, en réalisant une lecture réflexive de ces textes.</p>	<p>8.1. L'élève a un clair objectif de lecture.</p> <p>8.2. Il accède au sens des mots en utilisant des sources d'information.</p> <p>8.3. Il déduit le sens de mots inconnus en utilisant des aides contextuelles ou textuelles.</p> <p>8.4. Il identifie les idées élémentaires du texte.</p> <p>8.5. Il établit une continuité thématique dans les idées.</p> <p>8.6. Il met en rapport les idées par des relations de causalité, temporalité, etc.</p> <p>8.7. Il établit le degré d'importance des idées.</p> <p>8.8. Il se rend compte des possibles erreurs de compréhension et les corrige.</p> <p>8.9. Il sait formuler des questions ou répondre à des questions pertinentes sur le texte.</p> <p>8.10. Il exprime avec clarté et fluidité les informations requises.</p> <p>8.11. Il utilise ses propres connaissances pour construire sa propre interprétation à partir des affirmations du texte.</p>
<p>9. Interpréter de manière critique le contenu et la forme des textes idéologiquement simples et à thème connu (surtout les textes extraits des médias), en saisissant leur sens et en évaluant leur justesse conformément aux normes morales et éthiques, puis émettre une opinion propre à leur sujet.</p>	<p>9.1. L'élève distingue l'information de l'opinion, les faits des tromperies, etc.</p> <p>9.2. Il déduit les éléments non explicites du message.</p> <p>9.3. Il interprète le sens des éléments non linguistiques : iconiques, orthotypographiques, etc.</p> <p>9.4. Il identifie les traits textuels (typographie, distribution de l'espace, modalisateurs, lexique, etc.) utilisés par l'auteur pour atteindre un objectif précis.</p> <p>9.5. Il identifie les images et expressions qui dénotent un type de</p>

Compétences spécifiques	Critères d'évaluation
	<p>discrimination sociale, raciale, sexuelle, culturelle, etc. et évite son utilisation dans les productions propres orales et écrites.</p> <p>9.6. Il évalue et commente la validité de l'information selon ses propres connaissances.</p> <p>9.7. Il donne son opinion en la justifiant, en sélectionnant pour cela des unités du texte pour les appuyer ou les réfuter.</p>
10. Résumer oralement et par écrit le contenu global des textes écrits de différents genres appartenant à divers domaines d'utilisation, en réalisant une lecture réflexive de ces textes.	<p>10.1. L'élève identifie et indique l'idée ou les idées principales de l'original.</p> <p>10.2. Il inclut des points d'appui de l'idée ou des idées principales.</p> <p>10.3. Il intègre dans le résumé les idées ou informations sélectionnées de l'original de façon cohérente, cohésive et correcte, en utilisant un style propre.</p> <p>10.4. Il fait preuve d'objectivité dans la reproduction de l'information.</p>
11. Planifier en fonction des paramètres du contexte et l'intention communicative des textes écrits de différents genres et issus de différents domaines d'utilisation, en utilisant ses propres connaissances ainsi que plusieurs sources de référence en faisant preuve d'initiative dans la prise de décisions.	<p>11.1. L'élève utilise de façon efficace les sources d'information issues de supports bibliographiques, audiovisuels ou numériques.</p> <p>11.2. Il sélectionne l'information pertinente à l'objectif.</p> <p>11.3. Il élabore un schéma en organisant l'information et en suivant la séquence textuelle archétypale du genre de texte à produire.</p> <p>11.4. Il coopère de façon efficace aux activités orientées vers la planification partagée d'un texte.</p>
12. Produire des textes écrits de différents genres appartenant à divers domaines d'utilisation, en les adaptant à la situation de communication et en tenant compte des principes de cohérence, cohésion, de correction et de richesse et en reconnaissant la nécessité de l'effort personnel pour la réalisation de la tâche.	<p>12.1. L'élève traduit de façon pertinente le but ou l'objectif préalablement défini.</p> <p>12.2. Il utilise le registre de langue adapté à la situation.</p> <p>12.3. Il présente le texte de manière pertinente et correcte : marges, entêtes, lisibilité, etc.</p> <p>12.4. Il structure le contenu du texte conformément à la séquence textuelle archétypale du genre de texte à produire.</p> <p>12.5. Il organise les paragraphes de façon logique.</p> <p>12.6. Il intègre convenablement des informations issues de diverses sources.</p> <p>12.7. Il utilise les éléments de cohésion appropriés pour relier les parties et énoncés du texte.</p> <p>12.8. Il s'exprime avec la correction morphosyntaxique, lexicale et orthographique.</p> <p>12.9. Il s'exprime dans son style propre et en utilisant les ressources de la langue avec flexibilité et créativité.</p> <p>12.10. Il fait preuve d'autonomie dans la révision et l'amélioration du texte lui-même.</p> <p>12.11. Il coopère de façon efficace aux activités orientées vers la production et la révision partagée d'un texte.</p>
13. Utiliser les connaissances concernant le fonctionnement des éléments linguistiques sur différents plans du texte, aussi bien pour interpréter les textes des autres que pour produire et réviser les textes personnels.	<p>13.1. L'élève identifie dans le texte les signes linguistiques ou non linguistiques du domaine contextuel, textuel ou de la phrase.</p> <p>13.2. Il complète des textes ou énoncés en sélectionnant les éléments linguistiques appropriés.</p> <p>13.3. Il transforme des textes ou énoncés de manière appropriée et correcte en tenant compte des critères donnés.</p> <p>13.4. Il identifie et corrige des erreurs basiques de différents plans dans ses textes ou ceux des autres.</p> <p>13.5. Il reconnaît les calques erronés venant des autres langues connues dans sa production propre ou dans celles des autres.</p> <p>13.6. Il applique de manière autonome et efficace les connaissances linguistiques dans la production de ses propres textes.</p>
14. Utiliser les connaissances sur les concepts sociolinguistiques de base pour interpréter de façon critique une diversité de réalités linguistiques, en valorisant l'importance de toutes et chacune des langues et en	<p>14.1. L'élève expose, raconte ou décrit les traits essentiels de l'origine et de l'évolution du français et des langues de son environnement.</p> <p>14.2. Il décrit et illustre par des exemples les principaux facteurs qui</p>

Compétences spécifiques

Critères d'évaluation

manifestant une attitude respectueuse et positive à l'égard de la réalité plurilingue et pluriculturelle de son environnement.	déterminent la situation d'une langue et les facteurs liés aux situations de contact entre langues. 14.3. Il cite des données essentielles sur la réalité linguistique actuelle de l'Europe et de la Francophonie. 14.4. il décrit des situations concrètes en appliquant les concepts sociolinguistiques. 14.5. Il lit ou écoute de manière critique des textes liés à la situation linguistique de son environnement. 14.6. Il évalue et commente des situations sociolinguistiques concrètes en justifiant son opinion d'après ses connaissances, en faisant preuve de respect et en évitant les préjugés en rapport avec les langues et leurs locuteurs. 14.7. Il coopère de façon efficace aux activités orientées vers la construction partagée du sens de textes ou l'analyse de situations concrètes.
15. Reconnaître les caractéristiques essentielles du langage littéraire pour évaluer sa dimension esthétique.	15.1. L'élève identifie le genre auquel appartient une œuvre littéraire, en reconnaissant les principaux éléments qui le caractérisent. 15.2. Il classe les caractéristiques stylistiques, thématiques, etc. données, en tenant compte des critères donnés. 15.3. Il identifie dans un texte des procédés rhétoriques et stylistiques de base.
16. Connaître les références essentielles (œuvres, auteurs, époques et mouvements) de l'histoire de la littérature en langue française, et de la littérature universelle. Interpréter de manière partagée des extraits d'œuvres significatives, en les plaçant dans leur contexte historico-culturel de production.	16.1. L'élève utilise l'information sur le contexte historico-culturel de production d'une œuvre pour reconstruire sa signification. 16.2. Il coopère de façon efficace aux activités orientées vers la construction partagée de la signification d'une œuvre. 16.3. Il utilise avec efficacité des sources diverses (bibliographiques, audiovisuelles, numériques) pour développer l'information sur un fait littéraire précis. 16.4. Il fait le lien entre les auteurs, les extraits littéraires stéréotypés et l'époque à laquelle ils ont été créés, ou le mouvement littéraire auquel ils appartiennent. 16.5. Il cite les auteurs ou œuvre clés de la littérature française et de la littérature universelle qui appartiennent à plusieurs époques et mouvements littéraires.
17. Exprimer avec créativité et en faisant preuve de sensibilité esthétique les propres expériences vécues, les sentiments, les réflexions, etc. grâce à la production de textes littéraires oraux et écrits de divers genres, en prenant pour modèle les œuvres littéraires de référence.	17.1. L'élève utilise la structure propre au genre sélectionné. 17.2. Il utilise des procédés rhétoriques et stylistiques propres au genre sélectionné. 17.3. Il utilise des ressources expressives adaptées au contenu qu'il veut transmettre. 17.4. Il intègre de façon créative dans sa propre production les modèles littéraires travaillés. 17.5. Il s'exprime dans un style propre et en utilisant les ressources stylistiques avec flexibilité et créativité. 17.6. Il applique les méthodes générales de production de textes avec autonomie et efficacité.
18. Utiliser la littérature comme source de plaisir, de connaissance du monde et pour la construction de son identité personnelle, culturelle et sociale.	18.1. L'élève réalise une lecture expressive des textes de divers genres littéraires. 18.2. Il contribue activement en apportant ses expériences et sa vision personnelle dans une conversation en rapport avec le fait littéraire. 18.3. Il donne et justifie son opinion personnelle (oralement et par écrit) sur une œuvre de référence lue dans son intégralité. 18.4. Il sélectionne selon ses propres critères une œuvre littéraire (littérature orale / écrite ou d'autres domaines artistiques en rapport) pour son plaisir personnel.

1.5.3.- Ingelesa

Specific competencies	Assessment criteria
1. To identify the basic ideas in oral presentations on familiar subjects from the academic field, and express them orally or in writing.	1.1. Displays an attitude based on actively listening, by using non-verbal responses or asking short questions. 1.2. Takes notes to differentiate the main ideas from the details following given guidelines. 1.3. Infers the subject and the communicative aims of the speaker. 1.4. Says what the text is about by giving some of the main ideas.
2. To select relevant information in various kinds of oral texts from a variety of spheres of use to achieve the aim of listening and use the information selected for the proposed purposes (research, activities, etc.).	2.1. Identifies the explicit appropriate information for their purpose. 2.2. Infers the information that has been requested. 2.3. Applies given means of recording information (notes, tables, graphs, questionnaires...) in the listening process. 2.4. Uses the recorded information as a source to carry out a variety of tasks.
3. To set out, argue and contrast their ideas in conversations and discussions led by the teacher, participating actively, making relevant, comprehensible contributions and displaying an acceptable level of self-control, for cooperative work in carrying out common tasks or in developing knowledge.	3.1. Cooperates with others and shares responsibilities in group-work to carry out a task or solve a problem. 3.2. Intervenes spontaneously to make their contribution to the subject. 3.3. Sets out their personal point of view and reasons and defends it by refuting other people's arguments, having planned it previously. 3.4. Answers specific questions about their own contribution. 3.5. Asks questions and makes relevant comments on other people's contributions. 3.6. Compares different points of view and agrees to revise their own point of view. 3.7. Reaches reasonable conclusions. 3.8. Infers non-explicit elements in the message: speaker's attitude, tone of the discourse, elements of humour, irony, double meanings... 3.9. Express themselves with enough clarity and fluency to ensure communication. 3.10. Applies the socio-communicative norms of the conversation properly.
4. To talk appropriately in familiar situations of everyday life showing respect for others regardless of their social, physical or cultural characteristics, so as to develop a satisfactory degree of interpersonal communication.	4.1. Express themselves with enough clarity and fluency to ensure communication. 4.2. Uses adequate formulae and expressions to express the most common language functions. 4.3. Applies the socio-communicative norms of the conversation properly. 4.4. Avoids the use of stereotypes that display any kind of discrimination.
5. To perform clear, well-structured simple oral presentations on academic subjects, planning them beforehand and using various presentation techniques (audiovisual, CIT, etc.).	5.1. Uses the various traditional or digital sources of information easily and effectively. 5.2. Selects information with a quality level, quantity and relevance that matches the knowledge and interests of the recipients, following given guidelines. 5.3. Structures information logically, following the archetypal scheme of the corresponding text genre, to fulfil the communicative purpose. 5.4. Organises the oral discourse by using the most common discourse organisers to link up the different parts of the discourse. 5.5. Uses the various audiovisual or digital presentation techniques effectively to organise and reinforce the discourse. 5.6. Expresses themselves with enough clarity, correctness, fluency and use of prosodic elements and gestures to ensure communication and keep the listeners attention. 5.7. Cooperates effectively on the shared planning of the presentation.
6. To locate and select relevant information to achieve the aim of reading, showing an acceptable degree of initiative, independence and effectiveness in the use of different sources of information.	6.1. Has a clear reading aim. 6.2. Turns to the most appropriate information sources to meet their aims (dictionaries, grammars, encyclopaedias, Internet...) and uses them efficiently.

Specific competencies	Assessment criteria
	<ul style="list-style-type: none"> 6.3. Finds information based on conditions or characteristics specified in questions or instructions. 6.4. Distinguishes relevant information by comparing fragments with similar contents. 6.5. Shows an acceptable level of speed in locating information. 6.6. Records information with the help of given files, charts or other systems of classification.
<p>7. To infer the gist of various kinds of written texts from various spheres of use and express this orally or in writing.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 7.1. Has a clear reading aim. 7.2. Infers the genre that the text belongs to, the subject, and the author's communicative intentions. 7.3. Selects the one that best matches their reading aim from among several texts. 7.4. Interprets the meaning of the language elements (vocabulary, expressions, rhetoric devices), that are key elements to construct the gist of the text. 7.5. Says what the text is about, that is, picks up a piece of information of general level about the text. 7.6. Detects and compensates possible comprehension errors or mistakes. 7.7. Formulates or answers relevant questions about the text. 7.8. Expresses the information asked for with acceptable clarity and fluency.
<p>8. To interpret the meaning of various kinds of written texts from various spheres of use by using reflective reading strategies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 8.1. Has a clear reading aim. 8.2. Finds out the meaning of words by using reference books. 8.3. Infers the meaning of unknown words by using contextual or textual keys. 8.4. Identifies and indicates the basic ideas in the text. 8.5. Establishes a thematic continuity between the ideas. 8.6. Relates ideas in terms of cause and effect, temporality, etc. 8.7. Establishes the degree of significance of some ideas in relation to others. 8.8. Detects and compensates possible comprehension errors or mistakes. 8.9. Formulates or answers relevant questions about the text. 8.10. Expresses the information asked for with acceptable clarity and fluency. 8.11. Uses own knowledge to build up their own interpretation out of the text's statements.
<p>9. To critically interpret the content and form of ideologically simple texts with familiar subjects (especially from the media), grasping their meaning and assessing their suitability in accordance with moral and ethical norms, and provide a personal opinion on this.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 9.1. Distinguishes between information and opinion, facts and fallacies... 9.2. Infers non-explicit elements in the message. 9.3. Interprets the meaning of non-linguistic elements: iconic, orthographic, etc. 9.4. Identifies the textual features (typography, distribution of space, modal elements, lexis...) used by the author to achieve a specific aim. 9.5. Identifies images and expressions that show any kind of social, racial, sexual, cultural, discrimination etc. and avoids using them in his/her own oral and written work. 9.6. Assesses and comments on the validity of information based on their own knowledge, having planned it previously. 9.7. Sets out their opinion and justifies it, by choosing units from the text to back them up or refute them, having planned it previously.
<p>10. To plan different common simple written texts from various spheres of use, answering to the parameters of the context and the communicative aims, by using their own knowledge and a variety of reference sources</p>	<ul style="list-style-type: none"> 10.1. Uses information sources from books, and audiovisual or digital media with an acceptable degree of autonomy. 10.2. Selects information that is relevant to the aim.

Specific competencies	Assessment criteria
and showing decision-taking initiative.	<p>10.3. Prepares an outline and organises the information following the archetypal textual sequence of the text genre to be produced.</p> <p>10.4. Cooperates effectively on the activities aimed at sharing the planning of a text.</p>
<p>11. To produce different common simple written texts from different spheres of use, tailoring them to meet the communicative situation and respecting the principles of coherence, cohesion, correctness and variety and recognising the need for personal effort to carry out the task.</p>	<p>11.1. Reflects the pre-defined purpose or aim properly.</p> <p>11.2. Presents the text properly and correctly: margins, headings, legibility...</p> <p>11.3. Structures the content of the text in accordance with the archetypal textual sequence of the text genre to be produced.</p> <p>11.4. Organises paragraphs logically.</p> <p>11.5. Includes information from a variety of sources properly.</p> <p>11.6. Uses the appropriate cohesive elements to link up the different parts and statements in the text.</p> <p>11.7. Express themselves with basic correctness as far as language structure, vocabulary and spelling are concerned.</p> <p>11.8. Shows an acceptable degree of autonomy when revising and improving their own text.</p> <p>11.9. Cooperates effectively in activities aimed at the shared production and revision of a text.</p>
<p>12. To use knowledge about how linguistic elements work at different levels of the text to interpret other texts and to produce and check their own.</p>	<p>12.1. Completes texts or statements by choosing the right linguistic elements.</p> <p>12.2. Transforms texts or statements properly and correctly by fulfilling given criteria.</p> <p>12.3. Identifies and corrects basic mistakes at various levels in texts of their own or by other people.</p> <p>12.4. Applies linguistic knowledge in the production of their own texts with an acceptable degree of autonomy and effectiveness.</p>
<p>13. To use knowledge about basic socio-linguistic concepts to critically interpret a variety of linguistic situations in the world especially those involving English, appreciating the value of their own multilingual competency and displaying a respectful positive attitude towards the multilingual and multicultural reality that they are surrounded by.</p>	<p>13.1. Quotes basic data on the current situation regarding languages in Europe and the English language (vernacular or lingua franca) in the world.</p> <p>13.2. Describes and comments on specific situations by applying socio-linguistic concepts, showing respect and appreciation for languages and their speakers.</p>
<p>14. To express their own experiences, feelings, reflections, etc. creatively and showing aesthetic sensibility by producing oral and written texts of literary intention of the most common kinds, taking works of literature as models.</p>	<p>14.1. Uses the characteristic structure of the selected genre.</p> <p>14.2. Recites, dramatises, sings traditional or modern literary texts (poems, songs, theatre sketches or plays).</p> <p>14.3. Uses rhetorical and stylistic procedures taken for the models, adapting them to the content that they want to pass on.</p> <p>14.4. Integrates creatively the literary models that they have worked on in their own production.</p> <p>14.5. Shows some degree of creativity and personal style in their expression.</p> <p>14.6. Applies the general procedures for producing texts autonomously and effectively.</p>
<p>15. To use literature as a source of pleasure, of knowledge of the world and to construct their own personal, cultural and social identity.</p>	<p>15.1. Reads texts from various literary genres expressively.</p> <p>15.2. Actively contributes their own experiences and personal vision in a conversation about literary works.</p> <p>15.3. Sets out and justifies their personal opinion (orally and in writing) about a literary work that they have read.</p> <p>15.4. Selects literary work with criteria of their own (oral or written literature or other related artistic fields) for their own personal enjoyment.</p>